NEXUS

a PTE BTK közérdekű folyóirata | I. évfolyam 2. szám

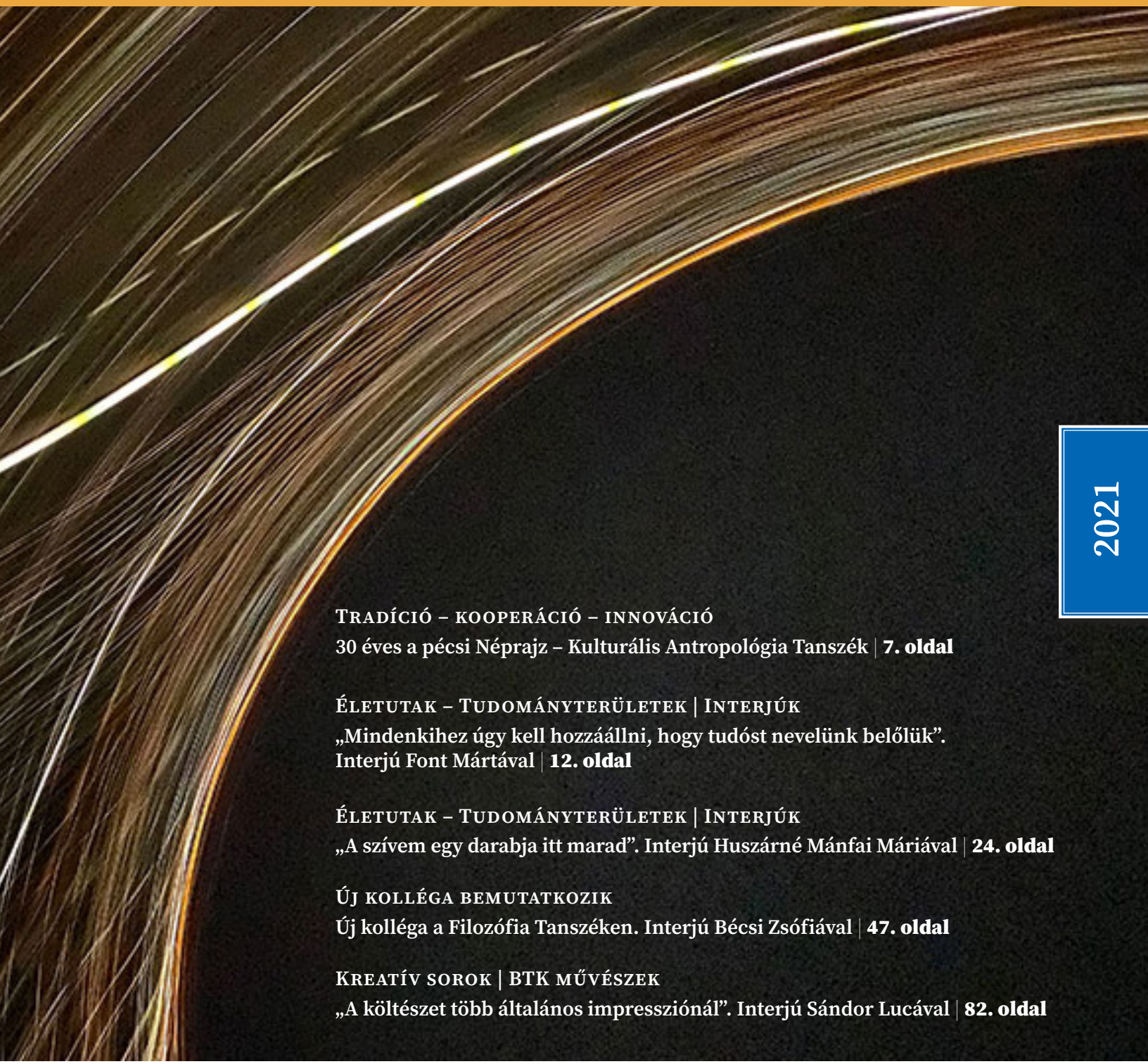

2021

Tradíció – kooperáció – innováció
30 éves a pécsi Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék | **7. oldal**

Életutak – Tudományterületek | Interjúk
„Mindenkihez úgy kell hozzáállni, hogy tudóst nevelünk belőlük”. Interjú Font Mártával | **12. oldal**

Életutak – Tudományterületek | Interjúk
„A szívem egy darabja itt marad”. Interjú Huszárné Mánfai Máriával | **24. oldal**

Új kolléga bemutatkozik
Új kolléga a Filozófia Tanszéken. Interjú Bécsi Zsófiával | **47. oldal**

Kreatív sorok | BTK művészek
„A költészet több általános impressziónál”. Interjú Sándor Lucával | **82. oldal**

Tartalom

Előszó 5

Tradíció – kooperáció – innováció
30 éves a pécsi Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék 7

Életutak – Tudományterületek | Interjúk
„Mindenkihez úgy kell hozzáállni, hogy tudóst nevelünk belőlük". Interjú Font Mártával 12
„Engem mindig az emberi minőség érdekelt". Interjú Barics Ernővel 16
„Az abszolút együttműködés híve vagyok". Interjú Bene Krisztiánnal 19
„A szívem egy darabja itt marad". Interjú Huszárné Mánfai Máriával 24

Díjak és szakmai elismerések 28

Tudományos hírek 30

Könyvajánló 34

Annales | PhD-hírek, habilitációk, nyugdíjazások, kinevezések 42

In Memoriam | Gyászhírek 45
In Memoriam Lénárd Kata 45
Gyászhírek 46

Új kolléga bemutatkozik 47
Új kolléga a Filozófia Tanszéken. Interjú Bécsi Zsófiával 47

Kutatóközpontok
„A szellemi minőség örök feladat". Interjú Somos Róberttel 50
Bemutatkozik a pécsi Képregénytudományi Kutatóközpont. Interjú Maksa Gyulával 55
Mit jelent az anyanyelv? Interjú Végvári Valentyinával 58
Beszámoló a MOSZT 2020-as kiadványairól és rendezvényeiről 60

Kaleidoszkóp | Intézeti hírek
Szociológus hallgatók és doktoranduszok a „Tehetségből fiatal kutató" projektben 62
A Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék aktuális hírei 63
A tehetséggondozás és szakmai közösségfejlesztés neveléstudományi fókuszai 65
Lelkiismeret és a kortárs gondolkodás. Nemzetközi konferencia Leonardo Sciascia, a nagy olasz író születésének 100. évfordulója alkalmából (1921-2021) 69
Az Újkortörténeti Tanszék hírei 70
Mémek. Jógyakorlat az Angol Nyelvészeti Tanszéken 71
Az Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék hírei 72
PAB I. Nyelv- és Irodalomtudományok Szakbizottság, Anglisztika Munkabizottsága, Programtervezet 2021 76

Pályázatok 77

Pillanatképek a kari mindennapokból
„A jó viszony a titka mindennek". Rektori dicséret a Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karon. Interjú Kiss Bernadett-tel 79
„Amit még nagyon szeretek, azok a mosolygó arcok, például a gólyatábor után". Interjú Glázer Bálinttal 80

Kreatív sorok | BTK művészek
„A költészet több általános impressziónál”. Interjú Sándor Lucával 82
Versek a fiókból. Interjú Rónoki Bertalannal 85
Ismeretterjesztő recenziók
B. Kovács Péter: Recenzió Márta Font – Gábor Barabás: *Coloman, King of Galicia and Duke of Slavonia (1208-1241): Medieval Central Europe and Hungarian Power. (Beyond Medieval Europe)* című könyvéről 87
Áder Éva: A képregénykutatás lehetőségei (*Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok*, szerk. Maksa Gyula, Vincze Ferenc, Szépirodalmi Figyelő Alapítvány, Budapest, 2020.) 89
Fotóesszé | Mecsek 2021. március 15. 91
Fotóesszé | Pécs: (fény)Képek 92
OTDK eredmények | Kimagasló eredményekkel zárult a 35. OTDK 93
Angol nyelvű összefoglaló | Editorial Note 95

IMPRESSZUM

Felelős szerkesztő: Dr. Szélpál Lívia Klára
Olvasószerkesztő: Neichl Nóra
Tördelőszerkesztő: Komáromi Csaba
Idegennyelvi lektor: Dr. John Voelker
Szakmai médiatanácsadó: Dr. Maksa Gyula
Fotók: Mánfai György | Címlapfotó: Dr. Orbán Jolán
Szerkesztőség: Bózsa-Rappai Erika, Izsák Mónika, Kuglics Sarolta, Mettler Alexandra

A szerkesztőség címe: *Nexus*, PTE BTK, 7624 Pécs, Ifjúság útja 6.

Kiadja a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Kari Hivatala

Kiadó székhelye: PTE BTK, 7624 Pécs, Ifjúság útja 6.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Heidl György, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának dékánja
Telefon: 72/503-600 | E-mail: Nexus@pte.hu

Nyomtatott kiadás: ISSN 2732-3579 | Online kiadás: ISSN 2732-3587

Elektronikus publikáció:
HONLAP
OJS

ELŐSZÓ

A 2021-es év meglepő fordulatot és nem várt átalakulást hozott egyetemünk életébe. Az elmúlt időszak sokunk számára kihívásokkal teli élethelyzeteket teremtett mind a személyes életünkben, mind a munkahelyi környezetünkben. Akarva akaratlanul kifejlesztettük magunkban a *reziliencia* képességét. Azt a reaktív, rugalmasan ellenálló képességet, amely lehetővé teszi a sikeres alkalmazkodást a kihívást jelentő, erőteljes és sokkszerű körülmények esetén is.

Heidl dékán úr a februári összoktatói értekezleten hangsúlyozta a Kar egységének fontosságát, melynek megtartásáért ő maga is küzdeni fog. A Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar közérdekű folyóirata, a *Nexus* nevéhez hűen összekötő kapocs kíván lenni a Kar intézetei, tanszékei és kutatóközpontjai között. A Kar egységéhez az egymás munkáinak, eredményeinek megismerésén, az együttműködésen, valamint az együttgondolkodáson keresztül vezet az út. A *Nexus* ezt a közösségi erőt képviseli. Érzésem szerint pedig erre most mindennél nagyobb szükségünk van.

A második szám tartalma – mely főképp a 2020/2021-es őszi szemeszter kari eseményeiről számol be – is ezt az egységre törekvő rendezőelvet követi. Kiemelt helyen tudósítunk a Néprajz – Kulturális Antropológiai Tanszék 30. évfordulójáról, mely írás Nagy Zoltán tollából származik. A tanszék életéről készült virtuális fotókiállítás is itt, a *Nexus*ban látható elsőként. A képek történeti perspektívából, 30 év távlatából mutatják be a tanszék hangulatát, a közösség összetartó erejét, mely a tudomány mellett a humanista *ethoszt* is fontosnak tekinti. Az *Életutak – tudományterületek* rovatunk Font Márta, Barics Ernő és Bene Krisztián kutatói-oktatói és tudományszervezői munkáját mutatja be, akiknek szellemi műhelyteremtő tevékenysége meghatározó a Kar életében. Huszárné Mánfai Máriával nyugdíjba vonulása alkalmából beszélgettünk. Hallgatóközpontú, lelkiismeretes, odaadó és elkötelezett munkája sokunk számára példaértékű. A Tanulmányi Osztály vezetését Seress Mária vette át tőle.

A *Nexus* kiemelt feladatai közé tartozik a tudományos hírek, közérdekű információk, rendezvények, konferenciák, előadások és pályázatok bemutatása is. Mindemellett olvasóink hallgatóink és oktatóink szakmai előrehaladásáról is tájékozódhatnak (*PhD-hírek, habilitációk, kinevezések*). A Kar kötelékébe belépő kollégaként Bécsi Zsófia mutatkozik be. Új rovatként pedig Karunk mindennapi életének bemutatását célozza két interjú: Kiss Bernadett adminisztrátor kolléganővel és Glázer Bálint korábbi HÖK elnökkel. A *Kaleidoszkóp* című rovatunk a sokszínű intézeti és tanszéki tudományos tevékenységekről ad hírt.

Vendégszerkesztőként csatlakozott a szerkesztőség csapatához Kuglics Sarolta kommunikáció- és médiatudomány szakos hallgató, a Pécsi Egyetemisták Magazinjának egyik szerkesztője, és Mettler Alexandra magyar szakos végzős hallgató. Mindketten aktívan, lelkesen és kreatívan járultak hozzá ezen szám létrejöttéhez. Lektorálási tevékenységeken kívül Sarolta fiatal bölcsészhallgató művészekkel készített interjúkat, és új rovatot alkotott *Kreatív sorok* címmel, ezáltal is hangot és teret adva tehetséges hallgatóink munkáinak. Alexandra szintén részt vett a lektorálási munkálatokban, és a *Könyvajánló*t is ő szerkesztette tartalmas és színes ajánlókkal kiegészítve. Munkájukat hálásan köszönöm!

Jelen számot két tudománynépszerűsítő recenzió zárja. B. Kovács Péter osztatlan magyar-történelem tanárszakos hallgató Font Márta és Barabás Gábor *Coloman, King of Galicia and Duke of Slavonia (1208-1241): Medieval Central Europe and Hungarian Power. (Series: Beyond Medieval Europe)* című közös könyvéről írt ismertetőt. Áder Éva, az ELTE doktoranduszhallgatója pedig Maksa Gyula és Vincze Ferenc 2020-as kiadású *Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok* című kötetét mutatta be.

Ahogy a tartalomjegyzékből is látható, a *Nexus* második számának tartalma az elsőhöz hasonlóan igen gazdag. Külön köszönettel tartozom ezért az intézeti kapcsolattartó kollégáknak a kitartó és értékes együttműködésükért, a szerkesztőségi munkatársaknak pedig a csapatszellemükért.

Szeretettel ajánljuk az olvasók figyelmébe a *Nexus* folyóirat második számát!

Szélpál Lívia

Továbbra is számítunk az intézeti kapcsolattartó kollégák
értékes segítségére, és várjuk intézeteik aktuális híreit a következő számba.

A kiadvány harmadik számába szánt anyagok benyújtásának határideje:

2021. OKTÓBER 31.

Leendő szerzőink publikációit a Nexus@pte.hu e-mail címre várjuk.

30 ÉVES A PÉCSI NÉPRAJZ – KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIAI TANSZÉK

A rendszerváltás egyik gyermekeként 1991 szeptemberében indult a néprajzi oktatás Pécsett, az akkor még Janus Pannonius nevét viselő tudományegyetem Tanárképző Karán. A szak alapítója Andrásfalvy Bertalan volt, az első oktatói generációt pedig olyan kiváló kutatók képviselték, mint Filep Antal, Kisbán Eszter, Nagy Ilona, Pócs Éva és a máig aktív egyetemi tanár, Vargyas Gábor. Az akkori magyarországi néprajzi oktatás rendszerében a szak profilját megújítóan,

Konferencia: A néprajztudomány jövője (2019)

modern keretekben, és három tudományszakot (etnográfia, folklorisztika, kulturális antropológia) integráló módon alakították ki. A szak oktatása a tudományterület változásaiból következő szükségszerű reformokkal együtt ma is ezeken a tematikus alappilléreken és megújító törekvéseken nyugszik.

A Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék az évfordulóját egész éven át tartó rendezvényekkel ünnepli meg 2021-ben. Több programot dolgoztunk ki, amelyek néhány csomópont köré szerveződnek.

Hallgatói részvételre is alapozva tanszéktörténeti kutatásokat szervezünk, amelyek egyik feladata az írásos emlékanyag feldolgozása levéltári forrásokra és az oktatók saját írásos emlékeire alapozva. Emellett eddig a tanszéken íródott szakdolgozatokat és doktori disszertációkat térképen kereshetően kívánjuk feldolgozni és hozzáférhetővé tenni. A tanszék első oktatógárdájának tagjait és az eddig volt tanszékvezetőket is közös asztalhoz tervezzük ültetni, hogy beszélgessék végig a tanszék történetét – ebből a beszélgetésből dokumentumfilmet készítünk, mely alapvető dokumentuma lesz a tanszék történetének. Feltérképezzük végül a végzett hallgatók életpályáit is, amivel útmutatót nyújthatunk a mostani és a leendő hallgatóinknak, hogy milyen szakmai kilátásokkal, elhelyezkedési lehetőségekkel számolhatnak a jövőben. A jelenlegi és hajdani hallgatóinktól származó beszámolókat, a tanszékkel és a szakkal kapcsolatos véleményeket folyamatosan megjelentetjük a tanszék facebook oldalán is (https://www.facebook.com/pecsineprajz/).

Úgynevezett „tanszéktörténeti szemináriumot” indítottunk a 2020-21-es tanév tavaszi szemeszterében, amely a következő félévben is folytatódni fog.

Konferencia: A néprajztudomány jövője (2019)

Itt minden héten egy-egy volt diákunk beszél magáról és/vagy a kutatásáról. A kurzus egyik célja, hogy szeretnénk felvenni a kapcsolatot volt diákjainkkal, másrészt pedig ezzel is szeretnénk jövőképet nyújtani a mostani hallgatóinknak, szeretnénk felmutatni, hogy hányféle sikeres karrierlehetőség áll előttük nyitva, ha elvégzik a néprajz szakot. Éppen ezért meghívunk olyan régi diákokat is, akik a szakmában helyezkedtek el, de olyanokat is, akik a szakma tágabb környezetében maradtak, esetleg attól eltávolodva más területen – a közoktatástól a civil szféráig stb. – futottak be sikeres pályát. A kurzus ebben a félévben természetesen online formában zajlik a Teams felületén. Minden érdeklődőnek örömmel segítünk, részvételi szándékukat kérem, jelezzék a pnekat@pte.hu e-mail címen. *Az előadások utólag is visszanézhetők a tanszék Youtube-csatornáján*, valamint a szemináriummal kapcsolatos hírek naprakészen követhetők a tanszék facebook oldalán is. A szeminárium tervezése során büszkén szembesültünk azzal, hogy annyi sikeres, érdekes életút alapul az elvégzett néprajz szakon, hogy akár éveken keresztül működtethetnénk sorozatunkat. A szeminárium előadói ebben a félévben a következők voltak, lesznek:

Pócs Éva kiránduláson

Konferencia: A néprajztudomány jövője (2019)

Egy habilitáció közönsége

Tanszéki kirándulás

Tanszéki kirándulás

DÁTUM	NÉV		ELŐADÁS CÍME
02.10.	Viczián Zsófia	pedagógus, művelődéstörténész, publicista Sylvester János Református Gimnázium; Heti Válasz Pestbuda melléklete	Fától az erdőt, avagy kultúrakutató a rengetegben
02.17.	Tóth G. Péter	független kutató „Kelet–Nyugat" Vallásetnológiai Kutatócsoport (OTKA), BTK Néprajztudományi Intézet	Kalauz adatbányához: a magyarországi boszorkányper-archívum 30 éve
02.24.	Horváth Gergő	Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály, Duna-Ipoly Nemzeti Park	Távol és mégis közel – Mi lesz a cserebogárból
03.03.	Balogh Imréné Jánosi Erzsébet	tájházvezető, néprajzos Bátai Tájház	Egy tájház és annak lehetőségei
03.10.	Fuksz Márta	néprajzos muzeológus, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, Szekszárd	Történész-néprajzosból antropológus? Avagy miért fontos a jól megalapozott módszertan
03.17.	Pisztora Zsófia	néprajzos muzeológus, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár	„Beszéd, hallgatás, gyakori igénybevétel…"
03.24.	Győrffy Eszter	fiatal kutató ösztöndíjas, ELKH (MTA) Néprajztudományi Intézet	„Átrajzolt határok" – Vallás, társadalom és etnicitás (volt) görögkatolikus közösségekben
03.31.	Kőszegi Gábor	muzeológus (mesterséggyűjtemény), Néprajzi Múzeum, Budapest	A múzeum dinamikája – múzeum kívül-belül
04.14.	Mácsai Boglárka	muzeológus (Európa- és Ázsia-gyűjtemény), Néprajzi Múzeum, Budapest	Hogyan lettem múzeumkerülőből muzeológus?
04.21.	Kolutácz Andrea	igazgató, muzeológus Kanizsai Dorottya Múzeum, Mohács	A múlton keresztül a jövőbe – A mohácsi Kanizsai Dorottya Múzeum működésének bemutatása
04.28.	Frazon Zsófia	tudományos titkár, muzeológus (MaDok-program) Néprajzi Múzeum, Budapest	A tigris a múzeumban, az tigris a múzeumban, és nem a tigris
05.05.	Vatascin Péter	etnológus, Fórum Kisebbségkutató Intézet, Komárom	Járható és járhatatlan utak – Megfigyelések a média és néprajz/kulturális antropológia határmezsgyéjéről

Tanszéki karácsony (2013)

2021 őszére olyan eseményeket is tervezünk, ahol már – remélhetően – személyes találkozásokra is lehetőség lesz. Egyrészt a tanszék alapításakor kialakított három pillért, három tudományterületet (etnográfia, folklorisztika, kulturális antropológia) reprezentálhatjuk a tanszék egy-egy korábbi, jelentős hazai vagy nemzetközi pályázatával, amelyeknek amolyan „visszatekintő konferenciáját" kívánjuk megrendezni. A három nagyvolumenű pályázat, amelyekre itt hivatkozunk: az Andrásfalvy Bertalan „iskolateremtő egyéniségek" OTKA pályázata; a Vargyas Gábor vezette „Structuring the European Reserch Area – Human resources and Mobility", *Marie Curie Host Fellowships for Transfer of Knowledge* (TOK) "From Hungarian Ethnography to European Ethnology and Cultural Anthropology" (A magyar néprajztudománytól az európai etnológiáig és a kulturális antropológiáig) elnevezésű projektje; valamint a Pócs Éva által irányított *Vernacular Religion on the Boundary of Eastern and Western Christianity: Continuity, Changes and Interactions* (Népi vallás a keleti és nyugati kereszténység határán: folyamatosság, változások és kölcsönhatások) *European Research Council Advanced Grant*. A konferencián az érdeklődőknek a bemutató előadások mellett a kutatásokban résztvevő kutatók, illetve egy-egy kutatóvá nevelődött hajdani diák tart előadást.

Konferenciaszünet: Pócs Éva, Vargyas Gábor, Leonard Marsh, Marion Bowman

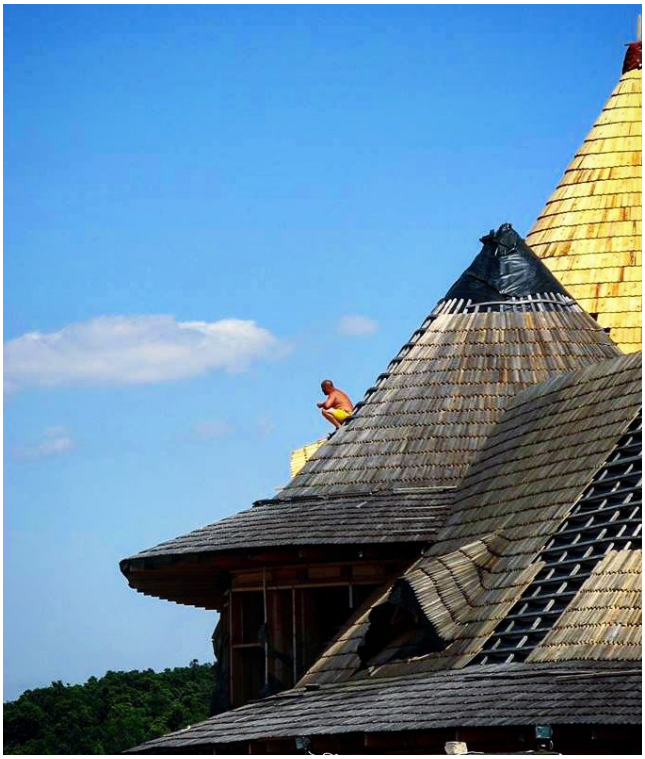

Terepen (Farkas Judit felvétele)

A tudományos programok mellett „öregdiák" találkozót is szervezünk, amelyre a tanszék valaha volt összes hallgatóját és oktatóját meghívjuk. Az egész napos programsorozatban szerepel kiállítás a képzőművészetben karriert befutott hallgatóink műveiből; illetve a végzett hallgatóink által beküldött képekből, tárgyakból, amelyek egy-egy személyes történet kíséretében a tanszék elmúlt harminc évét hivatottak bemutatni. Koncertet készülünk rendezni a tanszéken végzett, azóta zenésszé, énekessé vált hallgatóink fellépésével. Büszkén mutatjuk fel tehát azt is, hogy a tanszék végzett hallgatói nemcsak a tudomány, hanem a művészetek területén is maradandót tudnak alkotni! Az estét természetesen egy találkozóval, informális beszélgetésekkel zárjuk.

Rendezvényeinken minden hajdani diákunkat örömmel látjuk, és mivel nem biztos, hogy mindenkit elérünk a rendelkezésünkre álló fórumokon, ezért kérjük, „aki hallja, adja át"! Minden más érdeklődőt is szeretettel várunk!

Nagy Zoltán
Néprajz - Kulturális Antropológia Tanszék

Konferenciaszünet

Tanszéki karácsony (2019)

Tanszéki kirándulás (Baltikum, 2003)

Tanszéki farsang

Tanszéki kirándulás (Ormánság)

Szabó Veronika: Sárközi viseletben

Nagy Zoltán: Szibéria (terepfotó)

„MINDENKIHEZ ÚGY KELL HOZZÁÁLLNI, HOGY TUDÓST NEVELÜNK BELŐLÜK”

Interjú Prof. Dr. Font Mártával (részlet)*

Font Márta 1970-ben érettségizett a pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban, majd 1975-ben diplomázott a szegedi József Attila Tudományegyetem történelem-orosz szakpárján. Ezután a szegedi egyetem Szláv Intézetében kapott állást, ahol 1979-ben szerezte meg az egyetemi doktori címet.

Font Márta 1983 óta dolgozik a Pécsi Tudományegyetemen (és jogelődjein), 1990-ig adjunktusként, majd 1997-ig egyetemi docensként, 1998-ban nevezték ki egyetemi tanárrá.

1995 és 2017 között vezette a Középkori és Koraújkori Történeti Tanszéket, 2020. október 1-jén kapott *professor emerita* kinevezést. 1999 és 2005 között két cikluson keresztül a JPTE, majd PTE BTK dékánja volt, amely tevékenységéért a *decan emerita* címben részesült. 2007 és 2010 között a PTE oktatási és tudományos, illetve részben általános rektorhelyettese volt. Mindezek mellett 2001-től, megalapításától kezdve vezeti a PTE Interdiszciplináris Doktori Iskola középkortörténeti programját.

Font Márta 1995 és 2015 között volt a Pécs Története Alapítvány és a Pécs-Monográfia szerkesztőbizottságának tagja. Ebben az időben foglalkozott a város Középkori Egyetem Alapítványával, a ’90-es évek közepétől a kuratórium tagja volt, 2002-től pedig elnöke. Az Alapítvány 2015. május 9-ig működött, amikor a helyreállított épületben megnyílt a ma is látható kiállítás, és okafogyottá vált a további létezése. Ebbéli tevékenységéért Font Márta Pécs városától a *Pro Civitate díj*at vehette át. Mindezek mellett a PTE BTK-tól a *Pro Facultate* kitüntetést, valamint a magyar államtól a Magyar Köztársaság tisztikeresztjét vehette át.

A Font Mártával készített teljes interjú a *Pontes*, A PTE BTK Történettudományi Intézet Évkönyve 2021. évi 4. számában lesz olvasható. Cikkünk ennek változatlan formájú közlése.

Professzor Asszony, hogyan került Szegedről (vissza) Pécsre?

Hirtelen jött lehetőség volt. A Szláv Intézetben komolyabb konfliktushelyzetbe kerültem. 1979-ben a kisdoktorim után döntés elé állítottak: nyelvész legyek vagy irodalmár? De én egyiket sem szerettem volna. Ekkor született meg a lányom, Tünde, elmentem gyesre. 1982 nyarán éppen Pécsett voltunk, amikor az utcán sétálva Majoros Istvánba botlottunk, aki ekkor került az újonnan létrehozott Janus Pannonius Tudományegyetemre. Ő férjem, Gábor évfolyamtársa volt egyébként, és akkor mesélte el nekünk, hogy Polányi Imre

* Az interjú 2020 decemberében készült Pécsett. Készítette Dr. Barabás Gábor egyetemi adjunktus *(PTE BTK TTI Középkori és Koraújkori Történeti Tanszék).*

és Ormos Mária középkoros kollégát keresnek. Kristó Gyulát szerették volna megnyerni, aki visszautasította a felkérést. Visszamentünk Szegedre a családommal, szeptember elején pedig felkerestem Kristó Gyulát, aki ekkor a szegedi egyetem rektora volt. Mondtam neki, hogy mit hallottam, és ha ő nem is akar, én szeretnék elmenni Pécsre. Ő ekkor jelenlétemben felhívta Polányi Imrét, én pedig egy hét múlva már bemutatkozó látogatáson voltam nála. Beszélgettünk, inkább így mondanám, puhatolódzott, talán jobban érdekelte a tudásom mellett az emberi habitusom. Ezután sokáig nem történt semmi, majd december elején kaptam egy levelet, hogy január 1-jén vár a pécsi egyetem. Gondoltak a férjemre is, akire a Leőwey Klára Gimnáziumban várt egy állás, illetve egy lakást is felajánlottak megvételre számunkra. Olyan volt ez, mint egy karácsonyi ajándék. Viszont ezután fél évig ingáztam Szeged és Pécs között, hiszen a férjem csak 1983 szeptemberétől tudott Pécsett kezdeni. A két város között ekkor még járó vonat 4,5 óra alatt tette meg az utat, ez nekem kisgyermekes anyaként legalább 8 órányi munkaidőt jelentett, amit ki is használtam. Nem volt könnyű, de az ember fiatalon sok mindent kibír.

Milyen kihívásokkal találkozott Pécsett az egyetemi képzés kialakítása során? Beszélne az egyetemi szintű történészképzés, majd a Középkori és Koraújkori Történeti Tanszék létrehozásáról és történetéről? Melyek voltak a fordulópontok?

Pécs azért kapta meg 1982-ben az egyetemi képzés lehetőségét, mivel egy teljesen új koncepciójú, egységes tanárképzést akartak kialakítani. Próbálták újragondolni a kereteket, például szemeszterek helyébe *quadrimeszter*ek kerültek volna. Másképp kellett megszervezni az oktatást. Nem voltak előadások, csak szemináriumok *tutori* rendszerrel. Rengeteg energia ment el arra, hogy koncepciókat gyártsunk és ezeket megvitassuk. Ebbe csöppentem bele, illetve egy félévig még tanítottam az utolsó főiskolai évfolyamot is. Irodalomjegyzékeket gyártottunk, korszakokat határoztunk meg ekkor. Az például nem aratott osztatlan lelkesedést, hogy én a magyar középkort nem 1301-nél, az Árpád-ház kihalásánál, hanem a tatárjárásnál vágtam volna ketté. Probléma volt, hogy hiányzott a megfelelő könyvtári háttér, ami lehetővé tette volna a szemináriumi rendszert és a hallgatók önálló felkészülését. A főiskolai oktatás a kiadott jegyzetek elsajátítására épült, ehhez képest gyökeres váltásra volt szükség. Végigjártam az összes pécsi könyvtárat, megnéztem a Megyei Levéltár középkori anyagát, valamint a Dunántúli Tudományos Intézet könyvtárát is, így tudtam, mi az, ami elérhető, és mi nem. Ekkor kezdtünk fénymásolatokat is begyűjteni, ami viszont nehézkes és drága is volt ekkor még. Szép lassan kiderült, hogy az előadásokra szükség van, a hallgatók kikövetelték, hogy legyen.

Nehéz volt 25 emberrel mit kezdeni egy szemináriumon, én azonban beszéltetni akartam őket, és ez nagyjából sikerült is, hála a szegedi nyelvoktatási gyakorlatomnak. Akiket azonban nem sikerült szóra bírni, megbuktattam, és felajánlottam, hogy számoljanak be szóban. Ők azonban ehelyett bepanaszoltak a dékánhelyettesnél, lévén akkor tilos volt vizsgáztatni. Polányi Imre be is hívott magához, megmutatta a dékánhelyettesi levelet, majd a szemétkosárba dobta azt.

Sok elképzelésemet azonban kezdetben lesöpörték az asztalról az idősebb kollégák, akik korábban időnként középkori témákat is tanítottak. Meg kellett vívnom a harcaimat, csak Barta Gáborék megjelenésével lett könnyebb a helyzet.

Ormos Mária koncepciójaként említhető, de nagyon jól jött nekem is, hogy ne válasszuk ketté a korszakokat magyar és egyetemes részre. Nekem zavart okozott volna ez, és ma is úgy gondolom, nem választható el a kettő egymástól.

1983-ban nem külön tanszékek alakultak, hanem szemináriumok a Történelem Tanszéken belül. Az ókori szeminárium esetében Tóth István és Visy Zsolt érkezett, az újkorit Majoros István vezette, míg a modernkorit Polányi Imre, a középkori és koraújkorit pedig Barta Gábor. A szemináriumvezetők pedig hetente összeültek megbeszélni a feladatokat, volt, amikor én helyettesítettem ebben Barta Gábort.

1992-ben vált ketté a Tanárképző Kar Természet- és Bölcsészettudományi Karra. Ekkor megszűnt az addig fennálló Történettudományi és Nemzetiségi Intézet, mi pedig önálló tanszékekkel működő tanszékcsoport lettünk. Ekkor Katus László lett a tanszékvezető, én pedig mellette a helyettes. Tanszékcsoporti rendszer állt fenn 2008-ig, amikor létrejött a Történettudományi Intézet. Fontos még megemlítenem az Interdiszciplináris Doktori Iskolán belül a 2001-től működő középkori PhD programot („A Kárpát-medence és a szomszédos birodalmak 900–1800 között" Doktori Program), amelyet kezdettől fogva a mai napig én vezetek.

Maradva a Középkori és Koraújkori Történeti Tanszéknél, felsorolná, hogy kik dolgoztak ott az évek alatt?

A Történettudományi Intézetből érkeztek többen is a már említett Barta Gábor mellett: Zimányi Vera, Petneki Áron, Hóvári János, Katus László. Az egri levéltárból Bán Péter. Katus László a Középkorin kívül az Újkortörténeti Tanszéken is oktatott. 1992-ben volt az első nagyobb váltás, hiszen Barta Gábor, Zimányi Vera és Petneki Áron is elment, a helyükre érkezett Ágoston Gábor és Oborni Teréz az ELTE-ről, Pálffy Géza a Történettudományi Intézetből. 1995-ben Bán Péter visszament Egerbe, helyét Varga J. János vette át, aki ugyancsak a TTI-ből jött hozzánk. A Budapestről lejáró kollegák mindannyian félállásban oktattak, a heti utazást egyikük sem tekintette hosszútávon vállalhatónak. Távozásukkal az oktatói utánpótlást egyre inkább a legtehetségesebb hallgatóink alkalmazásával pótoltuk. Sashalmi Endre volt az első, 1989-ben, aki egykori diákjaink közül került a tanszékre. Őt követte Radó Bálint 1992-ben, majd 1993-ban a mostani tanszékvezető, Bagi Dániel. 1997-ben Kiss Gergely érkezett a tanszékre, 2004-ben Fedeles Tamás, 2008-ban Végh Ferenc, 2014-ben pedig a legfiatalabb, Barabás Gábor.

A tudomány- és oktatásszervezés fontos része az egyetemi oktatói létnek. Beszélne pályafutása ezen aspektusáról? Melyek voltak a legfontosabb állomásai?

A tanszékvezetésre tudatosan készültem, akartam is, minden álszerénység nélkül. Igyekeztem is fejleszteni a tanszéket, szerettem volna egy igazi csapatot építeni. Ebben egy nem tőlem származó ötlet is segített. Amikor 1995-ben meghalt Barta Gábor, aki már korábban Debrecenbe ment Pécsről, a hírre egyes hallgatók, köztük Kiss Gergellyel önállóan elkezdték egy emlékkonferencia megszervezését. Én pedig vezetőként azt mondtam a fiatal kollégáknak, Sashalmi Endrének, Bagi Dánielnek és Radó Bálintnak, hogy ezen az eseményen elő kell adniuk. Úgy gondolom, ezt nem bánták meg, lett belőle publikáció, és főleg, meg kellett mutatniuk magukat. Volt két fontos külföldi konferencia is, Leedsben 1998-ban, illetve Tamperében 2000-ben, amelyeken fiatal kollégáimmal együtt vettünk részt. Utóbbi esetében már Kiss Gergely is a csapat része volt.

Igyekeztem a lehető legtöbb külföldi előadót meghívni hozzánk. Járt nálunk mások mellett Kosztolnyik Zoltán, Harald Zimmermann és Jerzy Wyrozumski is, akikkel a fiatal kollégák is gyümölcsöző kapcsolatot tudtak kialakítani. Különböző lehetőségek igénybevételével többen jártak Hamburgban, Tübingenben, Cambridge-ben és más helyeken is. Eleve újdonságnak tekinthető, hogy mennyi ösztöndíjas lehetőség állt rendelkezésünkre, ekkor kezdődött például az Erasmus-program is, amelyet igyekeztünk kihasználni. A ’90-es évek végén tíz fős hallgatói csapattal mentünk ki Tübingenbe Zimmermann professzor meghívására egy hétre, a csapatnak többek között Fedeles Tamás és Vázsonyi Ottó is tagja volt.

Hogyan lett Önből dékán mindezek után?

Az 1990-ben megvédett kandidátusim után 1997-ben habilitáltam Szegeden. Akkor Pécsett erre középkori témában még nem volt mód, így Szegedre jártunk, míg onnan ide jöttek a modernkoros témákkal. Én úgy érzem az 1990-es évek elejére értem be igazán egyetemi oktatóként, akkorra tettem szert kellő magabiztosságra. Ezt feltehetően a hallgatók is érezték, ekkor kezdtek el ugyanis egyre többen járni az óráimra, illetve az igazán érdeklődők vettek fel nálam szemináriumokat. Tanszékvezető is lettem időközben, így ez egy intenzív időszak volt, úgy éreztem, hogy sikerülnek a tervek, pályázatok, amikbe belevágok.

A tanszékvezetéssel ellentétben dékánságra nem készültem, a dékáni pozíciót hozta az élet. Első nekifutásra 1996-ban nem is sikerült, Visy Zsolttól vereséget szenvedtem a választáson. Mindezt azonban megelőzte egy szenátusi választás, amelyet, mai napig nem tudom hogyan, nem történt ugyanis részemről jelentkezés, én nyertem meg. Ekkor kezdtek el rábeszélni, hogy adjam be a jelentkezést a kiírt dékáni pályázatra, ami végül megtörtént, de, mint említettem, alulmaradtam. Visy Zsolt két évig töltötte be a dékáni pozíciót, majd lemondott, így 1998 őszén új pályázatot írtak ki. Nem volt egyszerű a kampányidőszak, de végül sikerrel zárult, és 1999 január 1-jétől a Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának dékánja lettem. Két ciklusban, hét évig töltöttem be ezt a pozíciót (1999–2005). Az elején voltak nagy kihívások, például előkészítetlenül nyakamba szakadt az Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) 1999 márciusában, amelyet nagy erőfeszítések árán tudtunk végül sikeresen megrendezni. A második ciklus nyugodtabb volt, ekkor nem is volt kihívóm. Kimerítő volt a hét év, nagyon elfáradtam a végére. Dékánságom idejére esett 2000-ben az egyetemi integráció, amely

a Janus Pannonius Tudományegyetem (JPTE), a Pécsi Orvostudományi Egyetem (POTE) és a szekszárdi Illyés Gyula Tanítóképző Főiskola fúzióját jelentette. Előzménye volt a ’90-es években, hogy a Pollack Mihály Műszaki Főiskola és a Zeneakadémia pécsi tagozata csatlakozott a JPTE-hez. Az utóbbi a BTK-ból kivált ének-zene és képzőművészeti képzést adó tanszékekkel megalakította a Művészeti Kart. A 2000. év integrációja sok egyeztetést, számos szabályzat átdolgozását követelte. Amit nagyon sajnálok, hogy az integrációnak áldozatul esett a Janus Pannonius név, pedig sokszor és kitartóan érveltem mellette. A második dékáni ciklusomra esett a bolognai típusú képzés bevezetésének előkészítése, ami a bölcsészkarok közötti intenzív együttműködést hozta magával. Az egyeztetések konszenzust teremtettek, de sajnos nem a szakmai érveink alapján vezették be az új rendszert.

Ezek után 2007 és 2010 között oktatási és tudományos rektorhelyettesként végigdolgoztam egy ciklust, az első felében még általános rektorhelyettes is voltam. Később három évig főigazgatóként vezettem az egyetem ekkor létrehozott Tanárképző Központját (2015–2017). Ha már a tudományszervezésnél járunk, azt is mindenképpen megemlíteném, hogy 1996 és 2014 között én voltam az MTA PAB (Magyar Tudományos Akadémia, Pécsi Akadémiai Bizottság) II. Szakbizottság elnöke, amit tőlem vett át Fedeles Tamás. Itt rengeteg mindent szerveztem, ez alatt alakult meg a ma működő munkabizottságok közül az Egyháztörténeti, a Kelet-Európa-, a Latin-Amerika-, a Város- és a Neveléstörténeti. Kétszer kaptam tudományszervezési díjat, egyszer pedig Zsolnay-díjat. 2017 óta a PAB egyik alelnöke vagyok. Ugyancsak büszkén mondhatom, hogy 1997 óta folyamatosan tagja vagyok az MTA Történettudományi Bizottságának, immáron harmadjára alelnökként.

Eddigi pályafutására visszatekintve mit emelne ki leginkább, mire a legbüszkébb?

Sok mindenre vagyok büszke, de dicsekedni nem szeretek. Amire igazán büszke vagyok, az a Tanszék. Úgy érzem sokat tettem azért, hogy Pécsett jelentős középkorkutató műhely jöjjön létre. Persze ehhez nem csak én kellettem, hanem olyan kollégák is, akik hajlandóak voltak ebben közreműködni. Nagyon jó érzés, hogy a tanszék a volt tanítványaimból áll. Azt gondolom, akik megmaradtak mellettem, komoly emberek lettek, és bízom a folytatásban is. Persze az ember a saját dolgaira is lehet büszke, talán valamit letettem az asztalra. Ami az én kombinált szláv nyelvi és egyéb tudásomból összejött, azt illetően nem kell szégyenkeznem. Lehetett volna többet is, de tőlem erre futotta.

Meg kell említenem azért, hogy két olyan pályázatot is vezettem, amilyen a Kar eddigi történetében csak néhány volt korábban az enyémen kívül. Az első a doktori iskolákat támogató pályázat volt 2005–2009 között (OTKA TS 49775). A BTK-n ilyen csak Ormos Máriának és Andrásfalvy Bertalannak volt a kétezres évek elején. A másik az MTA kutatócsoport (MTA – PTE – ELTE Középkori magyar egyházi archontológia 1000–1387 Kutatócsoport), amelynek a vezetését Bagi Dániel vette át tőlem 2020 nyarán. Ormos Mária vezetett egy hasonlót, amelyet Fischer Ferenc vett át tőle (MTA – PTE Magyarország, Európa és Ibero-Amerika Kutatócsoport), míg jelenleg Weisz János irányít MTA kutatócsoportot a Karon (MTA – PTE Kritikai Tanulmányok Kutatócsoport, 2017–). A sikereim között ugyancsak fontosnak gondolom, hogy 1997-ben az elsők között kaptam Széchenyi ösztöndíjat, 2002-ben pedig a Mainzi Akadémia levelező tagja lettem.

Végezetül mindenképpen szeretném még azt is megemlíteni, hogy mindez nem jöhetett volna létre a családom nélkül. Természetesnek tartom, hogy nőként is ugyanazt kellett leraknom az asztalra, de ennek eléréshez egy olyan társra volt szükség, aki mindezt nem csak tolerálta, de támogatta is. Általánosan azt mondhatom, a nők számára elsősorban támogató családi háttérre van szükség, hogy legyen lehetőségük megfelelő pályát befutni.

Professzorasszony kiterjedt nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. Mit gondol, ki lehet ezeket használni az utánpótlásképzés vonatkozásában is? Lehet motiválni a hallgatókat arra, hogy igyekezzenek nemzetközi keretekben gondolkodni?

Nem vagyok benne biztos, hogy én meg tudom mondani, a mai hallgatókat mivel lehetne motiválni. Ma, úgy vélem, a könnyebb ellenállás irányába mennek el a hallgatók, amiben az internetnek is komoly szerepe van. Nem vagyok persze az internet ellensége, ki kell használni a rendelkezésre álló lehetőségeket. Mindenesetre sokat kell a hallgatókkal foglalkozni. Szerencsére friss jó tapasztalataim is vannak, ebben a félévben az egyik szemináriumon a kilencből hat olyan dolgozat született, ahol a hallgatók elolvasták a megadott irodalmat, konzultáltak velem, javították a szövegeiket. Erre

persze rákényszerítettem őket, de arra nem, hogy köszönőleveleket küldjenek nekem. Leírták, mi mindent tanultak tőlem, és megköszönték az egész féléves munkát. Régen kaptam már ilyen levelet, így különösen örültem neki. Pedig most sem csináltam semmit másképp, mint korábban. Rajtam kívül a hallgató magával hozott motivációja is kell ehhez, hogy ne érezze kényszernek a tanulást, ezt a fajta motivációt pedig nem az egyetemen, hanem korábban kell megszerezni. Mindenkihez úgy kell hozzáállni, hogy tudóst nevelünk belőlük, a nagy része aztán elszelel, de talán megmarad valaki közülük.

Mik a további tervei, milyen témával/témákkal szeretne foglalkozni a jövőben?

Még sok tervem van, csak nem tudom mennyire lesz időm. Jelenleg egy tanulmányköteten dolgozom, amelyben a különböző helyeken orosz nyelven írt munkáimat gyűjtöm össze tematikusan elrendezve, és egy moszkvai kiadónál van lehetőség a megjelentetésére. Készült egy ukrán fordítás is, remélhetőleg az is meg fog jelenni. Mindkettőt nagyon fontosnak gondolom ahhoz, hogy nemzetközileg – pontosabban Oroszországban, Ukrajnában is – jobban látható legyek. Az a tapasztalatom ugyanis, hogy hiába jelenik meg valami angolul, elsősorban az orosz, illetve szláv nyelven írt munkákat – azon belül is a könyveket – olvassák és használják fel az orosz kollégák.

Az előbbi persze régebbi kutatás, újnak, a készülőben lévő Ukrajna-történetet említeném, amiben elvállaltam a középkor végéig a történet megírását, amivel kapcsolatban komoly feladataim vannak, elsősorban a késő-középkort illetően. A *Kijevi Évkönyv*nek a PVL-hez[1] hasonló fordítása is a terveim között van. Van egy régóta dédelgetett vágyam, az első nyugati szláv (pontosabban ócseh) nyelvű krónika, az ún. *Dalimil-krónika* magyarságképének a feldolgozása, amihez már nagyon sok anyagot gyűjtöttem, de eddig mindig félretettem valami más miatt. Ha mindezt megcsinálom, az akkor is hosszú évek munkája, ha már nem is tanítok olyan sokat. Meglátjuk, mit tudok megvalósítani mind ebből.

Tisztelt Professzor Asszony, köszönöm az interjút!

Az interjút készítette:
Barabás Gábor

„ENGEM MINDIG AZ EMBERI MINŐSÉG ÉRDEKELT”

Interjú Barics Ernővel

Barics Ernő nyugalmazott egyetemi oktató, tanszékvezető, intézetigazgató, továbbá nyelvészprofesszor, kisebbségkutató és lexikográfus. 2020 októberében ünnepelte 75. születésnapját. Szakértelmével vitathatatlan érdemeket szerzett a hazai kroatisztika területén. Fél évszázadon át, 1970 és 2020 között a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Horvát Nyelv és Irodalom Tanszékének tanára, 2004-től 2010-ig pedig a Magyarországi Horvátok Tudományos Intézetének igazgatója volt. Oktatói, kutatói, iskolateremtő és tudományszervező munkásságát számos rangos elismeréssel jutalmazták. Többek között 2011-ben Arany Katedra díjjal, 2015-ben Nemzetiségekért díjjal, továbbá 2016-ban Faluhelyi Ferenc-díjjal ismerték el.

1 Régmúlt idők elbeszélése. A Kijevi Rusz első krónikája. Fordította Ferincz István. A fordításhoz a jegyzeteket írta Balogh László, Ferincz István, Font Márta, Kovács Szilvia, Polgár Szabolcs, Zimonyi István. A tanulmányokat írta Balogh László, Ferincz István, Font Márta és Kovács Szilvia. Szerkesztette Balogh László és Kovács Szilvia. Budapest, 2015.

A Horvát Tanszéken beszélgettem vele arról, hogyan került a PTE BTK-ra, mire a legbüszkébb a pályafutásában, min dolgozik jelenleg és mit tanácsolna a bölcsészkar fiatal oktatóinak.

Kérem, meséljen arról, hogyan került a karra, és hogy a bölcsészettudományi kar mint tudományos műhely milyen szempontból határozta meg a pályafutását!

A Horvát Tanszék 1948-ban jött létre, éppen két éve ünnepeltük alapításának 70. évfordulóját. Ez a kis tanszék az évek alatt mennyiségi és minőségi változásokon is keresztülment. A Délszláv Tanszékből lett, – ahol úgynevezett délszláv nyelvet és irodalmat oktattak –, aminek a neve magában is abszurdum, hiszen ilyen nyelv, hogy délszláv nincsen, a volt Jugoszláviában ezt a kifejezést nem is értik. A Horvát Tanszék tehát a délszláv háborút, majd a Horvát Köztársaság 1991 utáni elismerését követően született. A horvát nyelv- és irodalomtanár, illetve a szerb nyelv- és irodalomtanár képzések a rendszerváltozást követően váltak külön. A Budapesti Oktatási Minisztériumban megtartott tárgyalások és egyeztetések (1992) eredményeként megszületett döntés értelmében, a Pécsett már létező tanszék Horvát Nyelv és Irodalom Tanszékként működött tovább. A szerb nyelv és irodalom szak pedig a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára került.

Amikor 1970-ben a tanszékre kerültem, csak néhány kolléga rendelkezett doktorátussal. Az itteni a többi tanszékhez képest tudományosan el volt maradva. A tanszék szakmai előrelépésében volt némi érdemem, amit respektábilis publikációs jegyzékkel, doktori munkákkal és fiatal, lelkes oktató kollégák alkalmazásával sikerült elérni. Kezdetben a tanszéknek alig 40 hallgatója volt, ami meghatározta a közvetlen tanár-diák viszonyt is.

Pécsre kerülésemben több tényező közrejátszott. A gimnáziumi éveim alatt nem készültem tudatosan a tanári pályára, ugyanis a tiszti főiskolára szerettem volna jelentkezni, de rövidlátó vagyok, így elutasítottak. Úgy döntöttem, hogy az ELTE-re megyek, ám az akkori felvételi rendszer külön kiváltságot biztosított a más kisebbségi magyar jelentkezőknek, akikkel hamar megtelt az a 10 fős kvóta, amelybe általában egy-két hazai horvát jelentkező felvétele fért bele. Esélyesebbnek tűnt bekerülni Pécsre az akkori Tanárképző Főiskola horvát-orosz szakára, így emellett döntöttem. Inkább az orosz szak vonzott, kikerültem Moszkvába is egy hallatlanul inspiráló szellemi

Fotó: Mánfai György

közegbe. Erre a részképzésre a nyelvtudásunk alapján rostáltak minket. Az ott töltött egy év meghatározó volt a számomra. Olyan társaságba kerültem, ahol igazi szellemi kihívásokkal találkoztam. Magyarországról 50 fő utazott ki, mindenünnen a legjobb öt hallgató, hogy csak néhány nevet említsek közülük: Aczél Endre médiapolitikus, Jagusztin László, Hajnádi György professzorok, Lengyel Zsolt szociológus – igazi elit társaság.

Az egyetem elvégzése után vámos szerettem volna lenni, de egy váratlan fordulatnak köszönhetően óraadó tanár lettem egy pesti gimnáziumban. Valamint két évig dolgoztam kollégiumi nevelőként. Fiatal tanárként éreztem meg, hogy ez az igazi szakmám. A két év alatt élveztem a főváros nyújtotta kulturális lehetőségeket. Ezek után különbözettel elvégeztem Szegeden az orosz bölcsész szakot. Mindemellett egy horvát újságnál publikáltam, tolmácsoltam. Később munkát ajánlottak fel a Kulturális Kapcsolatok Intézetében, viszont az ottani légkör, az ideológia nem nyerte el a tetszésemet. Nem csak a kutatás, hanem az oktatás is fontos része az életemnek. Mindeközben megnősültem, majd 1970-ben tanársegédként Pécsre kerültem. Az első tíz évben 18 órát kellett tanítanom, ebből adódóan nem nagyon tudtam publikálni.

Hogyan látja a Horvát Tanszék jövőjét a múlt kontinuitása és biztos alapjai tekintetében, amelyhez Ön jelentős mértékben hozzájárult?

Mióta óraadó oktatóként tanítok, nem szólok bele a tanszék működésébe. A barátságos légkör megteremtése kiemelten fontos, ebbe beletartozik a támogató munkatársi viszony is. Igyekeztem a kollégáimmal és a hallgatókkal egyaránt jó kapcsolatokat ápolni. Azt vallom, a hallgatónak éreznie kell, hogy munkatársként tekintünk és számítunk

rá akár egy kutatásban is. Bármely minőségemben dolgoztam, mindig törekedtem az esetleges feszültségek enyhítésére, a tanszéki egység megőrzésére. Igyekeztem támogatni a kollégáim. Feleségem nemegyszer megjegyezte: „te jobban örülsz a kollégáid sikereinek, mint a sajátodnak". A tanszék az intézményesüléssel, a bolognai folyamattal sok átalakuláson ment keresztül. Mindez kompromisszumokat követelt, nemcsak élvezője, hanem elszenvedője is voltam az eseményeknek, de sokat tettem azért, hogy az oktatói és hallgatói igények figyelembevételével egyensúlyban tartsam a dolgokat.

A tanszékvezetőségem alatt, az 1995-2005-ös időszakban, 10-12 fős hallgatói létszámmal működtünk. Ebben az időszakban a legjelentősebb eszéki és zágrábi vendégoktatók, a legnevesebb professzorok tanítottak itt. A tanszék államközi egyezmény alapján lektorokat kapott. Kiemelném Pavičić lektor úr tanszéki munkáját – a *Vjesnik* című napilap akkori recenzensét –, aki a horvát irodalom krémjét hozta ide. Irodalmi esteket, kerekasztal-beszélgetéseket tartottunk. Ekkor igazi pezsgő szellemi élet folyt, öröm volt itt kutatni, publikálni és tanítani. A tanszékek közti együttműködés a kontinuitásban vehető észre.

A tanszék társadalmi szerepvállalása a jövőt illetően is fontos, hiszen nem csupán oktatási feladatot lát el, hanem egy hivatást vállal fel, amelybe beletartozik a közéleti szereplés és az utánpótlás-nevelés is. A tanszék mellett fontos szerepet kap ebben a Magyarországi Horvátok Tudományos Intézete, melynek jelenlegi igazgatója Blazsetin István tanszékvezető. A Magyarországi Horvátok Tudományos Intézete támogatja, valamint a horvát nemzetiségi nyelvű oktatás elősegítésében kiegészíti a tanszék törekvéseit. Fő feladata a magyarországi horvátok történelmének, nyelvének, irodalmának, hitéletének, kultúrájának, hagyományainak gyűjtése, továbbá annak tudományos igényű feldolgozása, publikálása.

Mire a legbüszkébb a pályafutásában?

Arra, hogy a PTE Horvát Tanszéke abból az állapotából, amelyben megismertem, eljutott egy megalapozott szakmai múlttal rendelkező képzőhellyé. Bízom abban, hogy egy-két téglával hozzájárultam ezen szellemi műhely felépítéséhez. A délszláv háborúk és a határnyitás után felvettük a kapcsolatot a partneregyetemekkel. Megerősödtek a szakmai és tudományos kapcsolatok a különböző horvátországi egyetemi központokkal (Eszék, Rijeka, Zágráb, Zadar) és más tudományos intézményekkel, mint például az ELTE-vel. Konferenciák szervezésével bekapcsolódtunk az élvonalbeli horvát tudományos életbe. Büszke vagyok, hogy az egyetemen belül szakmai szempontból a többi tanszékkel egyenrangúak lettünk. A jövőben a Pécsi Akadémiai Bizottsággal 15. alkalommal fogjuk megrendezni a Nemzetközi Kroatisztika Konferenciát. Ezt most a vírushelyzet miatt egy későbbi időpontra kellett halasztanunk. A konferenciák horvát nyelvűek, általában két-három naposak, és mindegyiket tanulmánykötettel kísérjük. Talán erre vagyok a legbüszkébb, ezeken a konferenciákon a szakma krémje szokott jelen lenni.

Az is büszkeséggel tölt el, hogy a tanszék megalakulásának 50. és 70. évfordulóján sok volt hallgatónk is megjelent. A tanszék szerepét a magyarországi horvát nemzetiség életében mi sem bizonyítja jobban annál, hogy a hazai horvátság oktatási intézményeiben, kulturális és politikai életében aktívan résztvevő szakemberek döntő többsége Pécsett szerzett horvát nyelv és irodalom szakos diplomát.

Amikor 1970-ben a tanszékre kerültem, az mindösszesen 50 szakkönyvvel rendelkezett. Mára a könyvtárunkat nagyrészt újvidéki, belgrádi és zágrábi adományoknak köszönhetően szakkönyvekkel és szépirodalmi művekkel is sikerült bővíteni, és mostanra az egyik legjobb hazai kroatisztikai szakkönyvtárrá nőtte ki magát.

A hallgatókkal hogyan alakult a kapcsolata például a tehetséggondozás tekintetében?

Oktatóként mindenkor az volt az elsődleges szempontom, hogy a hallgató önállóan és kritikusan gondolkodjon. Ez tekinthető az ars poeticámnak is, rászoktattam a hallgatókat a kérdezésre. Igyekeztem motiválni őket, hogy tudjanak horvátul is gondolkodni és érvelni. A hallgatókat mindig munkatársként kezeltem.

Mivel tölti most a legszívesebben az idejét?

A nyelvjárás fontossága, annak kutatása a szívügyem. Felsőszentmárton a szülőhelyem, ennek a nyelvjárásnak a szeretete mélyen meghatározta a tanulmányaim és a tudományos érdeklődésem. Szülőfalum nyelvjárásából doktoráltam és kandidátusi értekezésemet is az azt körülvevő további nyolc horvát település dialektusából írtam. Most visszatértem az eredeti kutatási szerelmemhez, a szülőfalum nyelvjárási anyagát egy tájszótárban dolgozom fel, jelenleg a 400. oldalnál tartok. Azonban a feldolgozandó anyag folyamatosan gaz-

dagodik, és már-már túlmutat annak keretein. Tekintettel a vírushelyzet miatti körülményekre és a magyar-horvát-angol nyelven tervezett bevezető tanulmányokra, úgy gondolom, hogy 2021-ben sikerül befejeznem a munkát. Eredetileg tájszótárnak szántam, de van benne kultúrtörténet, hiedelemvilág és településtörténet is. A Magyarországi Horvátok Tudományos Intézete adja majd ki. Ez a munka nosztalgikus visszatekintés és összefoglalás. Szeretném bemutatni, hol vannak Magyarországon horvát települések, hol beszélik a horvát nyelvet, valamint a nyelvjárás, a tájnyelv szépségeit és értékeit is.

Mit tanácsolna a bölcsészkar fiatal oktatóinak?

Engem mindig az emberi minőség érdekelt, semmi más. A kollégáim konferenciákon való sikere mindig feldobta a hangulatom, a jó és támogató közösség nagyon fontos. Aki erre a hivatásra adja a fejét, annak jó értelemben vett fanatikusnak kell lennie, ugyanakkor éppúgy pedagógusnak is. Szükség van a szakma szeretetére, ám nem elég, ha csupán jó kutató, mert emberekkel, hallgatókkal dolgozik együtt. A családi élet és a karrier egymással való egyeztetése rendkívül nehéz kihívások elé állíthatja az embert. Ha az oktatók a munkájukat komolyan és megfontoltan végzik, nem lehet gond. A pozitív visszajelzések mindig feledtették a korai évek anyagi problémáit. Kitartást, türelmet, önbizalmat, jó kollégákat és vezetőket kívánok a fiatal kollégáimnak!

A beszélgetés során egy barátságos, közvetlen, jó humorú, igazi hallgatócentrikus tanárembert ismerhettem meg. Köszönöm az interjút és további jó egészséget kívánunk a tanár úrnak a munkájához!

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

Születésnapja alkalmából Barics Ernővel Bockovac Tímea is készített interjút, mely a *Modern Nyelvoktatás* 26. évfolyamának 4. számában (2020. december) érhető el.

„AZ ABSZOLÚT EGYÜTTMŰKÖDÉS HÍVE VAGYOK”

Interjú Bene Krisztiánnal

Bene Krisztián a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar pályázati és beiskolázási dékánhelyettese, a Romanisztika Intézet és a Francia Tanszék vezetője, a Magyar Hadtudományi Társaság Dél-Dunántúli Tagozatának elnöke, valamint a Modernkori Oroszország és Szovjetunió Kutatócsoport (MOSZT) alelnöke. Kutatásainak fókuszában a francia politika- és diplomáciatörténet, ezen belül Franciaország második világháborús történelme áll. A témában rendszeresen publikál mind magyarul, mind pedig franciául. Legújabb, *Fejezetek a francia-magyar katonai kapcsolatok* című kötete 2019 végén jelent meg. A járványhelyzet miatt azonban a bemutatójára csak 2020 októberében kerülhetett sor. Kutatói-oktatói, tudományszervező és dékánhelyettesi tevékenységéről Szélpál Lívia beszélgetett vele.

Hogyan kerültél a karra, emellett a PTE BTK mint tudományos műhely milyen szempontból határozta meg a pályafutásod?

Pécsen jártam általános, majd középiskolába, a bölcsészkar pedig tökéletes folytatása volt a tanulmányaimnak. Lubickoltam a történelem és francia kurzusokon való részvétel lehetőségében, mivel mindkét terület nagyon érdekelt. A tanulmányaimat igyekeztem maximálisan kihasználni, Erasmus-ösztöndíjra jelentkeztem, fordítóképzést, valamint Európa Uniós szaknyelvi specializációt is végeztem.

Egy napon azon kaptam magam, hogy mindenki az én jegyzeteimet másolta, és a vizsgatételeket magyaráztam a hallgatótársaimnak. Akkor körvonalazódott bennem – talán úgy negyed-, ötödév környékén –, hogy habitusomhoz a tudásátadás talán jobban illene. Nyilván nem a tanári szakma megbecsültsége, fizetése és körülményei miatt, hanem mert az életfelfogásomhoz ez a pályakép passzol. Sokáig úgy volt, hogy a Leőwey Klára Gimnáziumban megürül egy tanári hely a francia tagozaton, ahol szívesen láttak volna történelem–francia szakos középiskolai tanárként. Végül úgy alakult, hogy az a kolléga, akinek a helyére felvettek volna, mégsem ment el. Ez az utolsó utáni pillanatban derült ki, amikor már végzés előtt álltam. Bevallom, akkor egy kicsit magamba roskadtam a váratlan rossz hír miatt. Látták rajtam a Francia Tanszéken, hogy valami gond van, megkérdezték tőlem, mi az oka, elmondtam, és legnagyobb meglepetésemre felajánlották, hogy tanítsak a tanszéken. Nagyon megörültem ennek az új és váratlan fejleménynek, hiszen korábban egyáltalán nem gondolkodtam egyetemi karrierben. Mindennel foglalkoztam, de klasszikus értelemben vett tudományos karrierépítés nem volt részemről.

Tudományos segédmunkatársként kezdtem el dolgozni a Francia Tanszéken, ahol rögtön a mélyvízbe kerültem. Viszonylag széles portfólióval nagyon sok és teljesen eltérő tartalmú órákat kaptam, viszont valahogy megtanultam ebben a vízben úszni. Történelemből Ormos Mária volt a szakdolgozatom, majd pedig a doktori disszertációm témavezetője. Egy fatális véletlen folytán álltam rá a második világháború kevésbé ismert fejezeteinek kutatására, mivel lehetőségem nyílt rá, hogy Strasbourgban egy nyári egyetem képzésén tanuljak. Egy utcai kirakodóvásáron találtam egy könyvet, amely regényes formában a német hadseregben szolgáló francia önkéntesekről szólt. Én erről korábban még soha nem hallottam és hihetetlenül érdekesnek találtam, így végül ez késztetett ennek a témának a kutatására. A mai napig motivál engem az érdekes és kevésbé kutatott témákra való koncentrálás a francia történelem vonatkozásában.

Intézetigazgatóként milyen tudományközi kapcsolatokat tartasz a legfontosabbnak?

A hétköznapok tekintetében egy nyelvi tanszék viszonylag speciálisabb, mint egy diszciplináris tanszék. Úgy gondolom, hogy a karon nemcsak a kis és nagy tanszékek között van választóvonal, hanem meggyőződésem, hogy a nyelvi tanszékek és a diszciplináris tanszékek között is. A modern filológiai tanszékek – ahogy a nyelvi tanszékeket hivatalosan nevezik – azért is speciálisak önmagukon belül, mivel egyben multidiszciplináris tanszékek is. Ezeken a tanszékeken nyelvész, irodalmár, didaktikus, történész vagy éppen civilizációtörténettel foglalkozó kollégák dolgoznak együtt. Adott esetben egymás tárgyaiban is közreműködünk. A pályám elején kis túlzással nekem is szinte mindent kellett tanítanom. Ugyanakkor lehetőség nyílik az ilyen tanszékek közötti együttműködésre is, hiszen például nálunk is van fordítóképzés, ahogy az Anglisztika Intézetben is, és reméljük, hogy ebből egyszer kari szinten is lesz egy közös program. Ezen a területen Lehmann Magdolna dolgozott együtt Kóbor Márta kolléganőmmel, hogy megtegyék az első lépéseket.

Mely oktatói tevékenység a legkedvesebb számodra: vizsgáztatás, tudományos aktivitás, oktatás, kutatás, írás?

Egy multidiszciplináris tanszéken mindig meg kell újulni, és olyan szempontból ez nagy kihívás, hogy nem mindig azt tanítjuk, amit kutatunk. Ez nálunk nem ennyire egyértelmű. Gyakran olyan, mintha két állása lenne az embernek, egy oktatói és egy kutatói, s ennek bele kell férnie egy napba. A kérdésre válaszolva, mindkettőt imádom. Nagyon szeretek együtt dolgozni a hallgatókkal. Az adminisztráció nyilván szükséges kiegészítő elem, mert ha az nincs elvégezve, akkor a másik kettővel sem lehet foglalkozni. Ahogy az ember a hallgatóit támogatja, úgy a kollégáit is segítenie kell, hiszen a különböző posztokon ők szavaztak neki bizalmat. Bár mindig mondom: nagy álmom, hogy ezeket az adminisztratív kötelezettségeket egyszer végre át tudjam adni valaki másnak, aki lelkes és szívesen csinálja, én pedig végre teljes egészében az oktatásnak és a kutatásnak szentelhetném az időmet. Nyilván jobb lenne, ha koncentráltabban, több pihenés-

sel lehetne foglalkozni ezekkel a feladatokkal, de most ilyen mozgalmas idők jutottak nekünk. Viszont ezt a változatosságot, dinamizmust szeretem, mivel gyakran nagyon inspiráló tud lenni ez a mozgalmas közeg. Ahogy említettem, „ősbölcsésznek" tartom magam, aki ugyanakkor nyitott a társadalomtudományok felé is, hiszen végzettségem szerint történész és francia szakos bölcsész vagyok. Talán éppen ennek a sokoldalúságnak köszönhetően nagyon jó együttműködési kapcsolataink vannak francia részről a Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszékkel, ahova a hallgatói létszámunkhoz képest sok hallgatónk megy tovább MA programra, ősztől pedig már minor képzésre is. Ezért is gondolom, hogy ezeket az extra adminisztrációs feladatokat fel kell vállalni, mert a TÉR bevezetése előtt ezek nemigen voltak megbecsülve. Gyakran egyfajta „szent őrültnek" tekintették azt, aki ilyen pluszfeladatokat vállalt. Visszatérve a tudományközi kapcsolatok kérdésére, nálunk ez alapból egy multidiszciplináris történet, ráadásul úgy vélem, a nemzetközi trendek is a monodiszciplínák háttérbe szorulása felé mutatnak a modern kutatásokban. Ez a fősodorbeli nemzetközi gyakorlatban már régebben észrevehető, és most nálunk is egyre inkább ezt lehet látni.

Én az abszolút együttműködés híve vagyok.

Mi motiválta a Háborús Tudományok Multidiszciplináris Kutatócsoport megalakulását?

A kutatócsoport történetének szakmailag nagyon hosszú, évszázados múltra visszanyúló szakmai háttere van, a karon pedig másfél évtizedes előzménnyel rendelkezik. Az angol War Studies (Polemológia) foglalkozik ezzel a témakörrel. Mi nem így szerettük volna elnevezni a kutatócsoportot, mivel ez a béke és háború kutatásának tudománya. Ennek különböző iskolái vannak Nyugat-Európában, például Franciaországban, Angliában. Ez az új kutatócsoport a konfliktust – legyen az fegyveres vagy fegyvertelen – vizsgálja multidiszciplináris megközelítésben. Például annak szociológiai, egészségügyi, irodalmi vagy akár pszichológiai vonatkozásait kutatja, tehát nem csupán a klasszikus hadtudományi szempontból, bár attól sem zárkózik el. Jelen pillanatban mi vagyunk ezen a téren az „első fecskék", a mi multidiszciplináris kutatócsoportunkhoz hasonló nincs Magyarországon.

A kutatócsoport alapját a 2004-ben Pécsett létrejött Magyar Hadtudományi Társaság Dél-dunántúli Tagozata adja. Másfél évtized munkássága alatt megjelent nyolc-tíz kötet, jó tucatnyi konferenciát szerveztünk, van egy előadássorozatunk, amely több mint tíz éve fut és minden félévben megrendezésre kerül. Sok fiatal kutató pályája innen indult el, én is itt tartottam az egyik legelső előadásomat. Az évek során pedig már doktori disszertációk és habilitációk is születtek ehhez a munkához kapcsolódva. Azonban a tapasztalat azt mutatja, tágítani kell a perspektívát a különféle tudományok felé, például a nemzetközi tanulmányok és a politológia felé, hiszen a kutatás bizonyos részei túllépnek a történelmen. Így arra jutottunk, hogy ezt ideje lenne deklaráltan különválasztani. Ahogy elkezdtük tanulmányozni a nemzetközi szakirodalmat, találkoztunk a War Studies/Polemológia konceptuális kerettel. Inkább a War Studies-t fordítottuk le, nem szerettük volna, hogy az elnevezés kontraproduktív legyen. Végül így állt össze egy minősített oktatókból álló csapat, doktoranduszokkal megerősítve annak érdekében, hogy Magyarországon behozzuk ezt a megközelítést a hadtudományok mellé és kialakuljon egy egyedülálló iskola. S mi lehetne erre alkalmasabb, mint a Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar, ahol ezen tudományágak szinte összessége megtalálható? Szeretnénk bekapcsolódni a nemzetközi áramlatba, és kialakítani a saját nemzeti megközelítés alapjait, hogy ezt a speciális kutatási témát aköré szervezzük. Elindítottuk a munkát, volt már kerekasztal-beszélgetésünk, és tervezzük, hogy ebben a félévben a járványhelyzet adta keretek között szintén legyen egy kisebb rendezvény. A célunk, hogy a korábbi bázisra építkezve bevonjunk olyan embereket, akik más megközelítéseket képviselnek. Minden szempontból nyitottak vagyunk.

Miről szól a *Fejezetek a francia-magyar katonai kapcsolatok történetéből* című könyved?

Ez nem klasszikus tudományos monográfia, hanem egyetemi tankönyv. A multidiszciplináris beállítottságból adódóan nagyon sok mindennel foglalkozom, ezek gyakran egy irányba mutatnak, néha viszont egy kicsit kilógnak a fősodorból. Ami a kutatásokban egyirányba mutat, abból általában születik egy tudományos monográfia, de valahogy összejött elég sok olyan írásom, melyek egy bizonyos témát ölelnek fel, ám ebben a formában még nem jelentek meg. Úgy gondoltam, ezeket érdemes lenne csoportosítani. Ahogy az írásaimat válogattam, kirajzolódott az irány, amivel viszonylag sokat foglalkoztam az elmúlt időszak-

ban. Részese voltam egy Bolyai-ösztöndíjnak is az elmúlt években, amiből szintén születtek írások. S ahogy csiszolgattam össze a cikkeket, gyakorlatilag körvonalazódott ez a nem létező fejezete a francia–magyar kapcsolattörténetnek. Mivel a két ország közötti huszadik századi katonai kapcsolatokat leképezi – ahogy egy nagyon kedves szegedi kollégám, Száz Géza mondta –, ez nem klasszikus hadtörténet, hanem inkább hadtörténet társadalomtörténeti megközelítésben. Alapvetően apró mozaikokat igyekeztem összerakni, hogy az első és második világháborúban – egy kis tizenkilencedik századi kitekintés után – hogyan kerültek francia katonák Magyarországra és hogyan kerültek magyarok Franciaországba, utóbbiak általában a francia hadsereg tagjaiként. Ebben egyébként nagyon sok alapkutatás van, tehát különböző hazai és külföldi levéltári források felkutatása, majd feldolgozása. Ahol éppen tartottam 2019-ben, azokat az eredményeket próbáltam a tanulmánykötetben összerakni. Mivel kapcsolattörténet a témája, úgy van értelme, ha Franciaországban is tudják olvasni, ezért van francia változat is.

Mi lesz a következő könyved témája?

Egy második világháborúra fókuszáló könyv lesz, ami szigorúan nem a nagy diplomáciai, hanem alulnézeti szempontból közelíti meg a témát, például a francia hadifoglyok még be nem mutatott történetein keresztül, akiket Magyarországon internáltak. Ezzel korábban többen is foglalkoztak, de a francia források nélkül, tehát csak a magyarokat nézték meg. Az is kevésbé ismert, hogy kik voltak azok a magyarok, akik a francia hadseregben vagy De Gaulle Szabad Francia Erőinek soraiban harcoltak, mert ilyenek is voltak. Ezt korábban nem is nagyon tudták kutatni, mert nem volt hozzáférhető a levéltári anyag, ami szerencsére azóta változott. A téma sokszínűségéből fakadóan nagyon széles olvasóközönségnek is érdekesek lehetnek ezek az epizódok itthon és külföldön egyaránt. Például most fogom közreadni egy cikksorozatban a Holdkatlan Irodalmi és Szépművészeti Folyóiratban, hogy mely magyar írók szolgáltak a francia hadseregben 1940-ben. Tehát ezt a témát nem lehet csak hadtörténeti szempontból nézni, és a születendő könyv a kultúrtörténet, az irodalomtörténet, a művészettörténet, a művelődéstörténet és az életmódtörténet szempontjából is széles olvasóközönséget célozhat meg. Ez a téma fut most, amit le kell zárni. Az ezután következő könyv témája az ezt követő időszak lenne, és megnézném az indokínai háborúban (1946-1954) francia oldalon szolgáló magyar katonák történetét. Ebben az időszakban nagyszámú magyar hagyja el az országot, és sokan közülük az Idegenlégióban kötnek ki. Őket vetik be aztán Délkelet-Ázsiában, hiszen az idegenek esetében ez egyszerűbb. Elmondható, hogy ez is egy gyakorlatilag teljesen ismeretlen témakör, amihez pár forrás már sokkal jobban hozzáférhető, mint korábban. Tervek vannak, viszont az igazi kihívás időt és energiát találni ezek kivitelezésére.

Milyen terveid voltak a dékáni megbízott kinevezésed elején, és ezekből mit sikerült megvalósítani?

Számomra nagyon megtisztelő felkérés volt dékán úr részéről a pályázati és beiskolázási ügyekért felelős dékáni megbízott feladatkör ellátása. Eredetileg a pályázatokért voltam felelős dékáni megbízottként, aztán ehhez a feladathoz jött még a beiskolázás, amiben a saját tanszékünk miatt is otthonosabban mozgok. A pályázatokkal kapcsolatban valamivel kevesebb tapasztalattal rendelkeztem. Heidl dékán úr azt kérte tőlem, hogy először próbáljam átlátni a feladatkört. Mivel a megbízás 2020. július 1-jével kezdődött, a nyári időszak betanulási folyamat volt a számomra. Örvendetes módon nagyon sok pályázat van a karon, ezekkel mind megismerkedni nagy kihívás volt. A feladat felmérése során fontos volt megérteni, hogy nem kell mindenbe belefolyni, tehát, ami jól működik, abba nem kell belenyúlni. Azonban vannak olyan történetek, ahol nem ez a helyzet. Azt kellett megnézni, hogy hol van szükség a segítségünkre. Felülnézetből a nagyon szétaprózódott szakmai szálakat könnyebb átlátni, valamint a pályázati teljesítések és az adminisztráció összehangolása szintén kihívást jelent, mert ez nemcsak a kar, hanem a kancellária együttműködését is igényli. Ahol sok résztvevő van, ott nem mindig átlátható a folyamat, nem minden közreműködő lát rá a többiek munkájára, ebből kifolyólag információbegyűjtő és döntéselőkészítő szerepkört kell ellátnom annak érdekében, hogy a többiek munkáját megkönnyítsem. Ennek keretében az adott pályázatban érdekelt kollégákkal egyeztetek, információkat gyűjtök, rendszerezem azokat, utána leülünk a kari vezetés és a kari hivatal tagjaival, akik ezen pályázatok más-más aspektusait látják, így végül mindig sikerül optimális megoldásokat találni.

A már meglévő pályázati portfólió gondozása mellett a feladatköröm másik aspektusa a kari részvétel előkészítése az új pályázati lehetőségekben. Folyamatosan keressük azokat a pá-

Fotó: Manfai György

lyázati lehetőségeket, amelyekben a kar oktatói-kutatói részt tudnak venni, ezzel pedig újabb forrásokat tudunk bevonni a kar működésébe. Ennek keretében az adott pályázathoz össze kell gyűjteni azokat az embereket, akik megfelelő szakmai kompetenciával rendelkeznek egy jó pályázat kidolgozásához. Tulajdonképpen a kezdőlökést kell megadni, hogy beinduljon a pályázat, és kis szerencsével – egy sikeres elbírálást követően – felvegye a fordulatszámot. Ez nem a pillanat művészete, ez a hosszabb, középtávú folyamatok összehangolását igényli.

A beiskolázással kapcsolatban nyugodtabban vágtam bele a munkába, mert tanszéki és intézeti szinten már dolgoztam ezen a területen. Izsák Mónikával és csapatával (Bózsa-Rappai Erika és Neichl Nóra) már korábban is dolgoztam együtt. Itt sem szeretném magamat túldimenzionálni, alapvetően van egy nagyon jó csapat, aki a beiskolázáson dolgozik. Ki kell emelnünk, hogy nekünk két piacunk van – egy hazai és egy külföldi. Itt szintén arról van szó, hogy koordinációs, információtovábbító, döntéselőkészítő feladatköröket látok el. Azzal, hogy rendszeresen le tudunk ülni, meg tudjuk beszélni a dolgokat, felgyorsul a döntéselőkészítés és -hozatal folyamata. A járványhelyzet miatt azt a korábban nagyon jól bejáratott stratégiát nem tudtuk használni, mely elsősorban a személyes jelenlétre épült.

Nagyon hálás vagyok a kollégáknak, mind a beiskolázási csapatban, mind pedig a tanszékeken és intézeteken belül, mert zseniálisan alkalmazkodtak a megváltozott körülményekhez. Ez az igazi bölcsészvéna, hogy egy olyan helyzethez, ami még nem volt, amire gyakorlatilag nincs képzésünk, sikerült alkalmazkodni. Az egész kampány átkerült a virtuális térbe, amiben nagyon sokan működtek közre. Így született meg a például „Bölcsész keddek” online nyílt nap sorozat, mint ahogy így vagyunk jelen a különböző beiskolázási fórumokon. Gyakorlatilag teljes paradigmaváltást sikerült végrehajtani néhány hét alatt, miközben sok mindent menet közben kellett megtanulni. Mindezek ellenére nagyon jó hangulatú és hatékony beiskolázási rendezvények jöttek létre. Hangsúlyozom, úgy, hogy szinte a semmiből, a nulláról kellett ezt az újszerű virtuális stratégiát kiépítenünk. Bízunk benne, hogy a beiskolázási számaink tükrözni fogják ezen erőfeszítéseket, de ezt majd április elején – amikor az első adatokat közzéteszik – jobban fogjuk látni. A kollégáknak azt mondtam, egy dolog biztos, ők száztíz százalékot teljesítettek ebben a történetben, átlépték a saját árnyékukat. Az intézeti kollégák is nagyon professzionálisan és segítőkészen álltak hozzá ehhez a közös történethez, előttük is le kalappal. Ismét kiderült, hogy ez egy jó közösség, amely nagyon jól tudott reagálni, tehát ilyen szempontból a kar nagyon jól teljesített. Ehhez nyilván kellett a dékáni vezetés proaktivitása és támogatása is, nagyon gyorsan meghozták azokat a stratégiai döntéseket, amelyekre szükség volt. Horizontáli-

san és vertikálisan is jól vizsgázott ez a rendszer, miközben kihívásból nem volt hiány.

Ugyanakkor talán nem szentségtörés kijelenteni, alapvetően ennek az időszaknak is vannak pozitív hozadékai. Értem ez alatt a virtuális tér adta lehetőségeket, azokat az eszközöket, melyeket remélhetőleg a hamarosan normalizálódó helyzetben is tovább tudunk majd vinni. Úgy vélem, minden felmerült nehézség mellett ezek a kihívások lehetőségek is. Nagyon sok olyan tapasztalatot sajátítunk el, amit be lehet építeni a jövőben a beiskolázási tevékenységbe, és akkor még hatékonyabbak lehetünk ezen a területen is.

Mivel töltöd most legszívesebben az idődet?

Megmondom őszintén, számomra Hermione Időnyerője lenne a leghasznosabb karácsonyi ajándék a Harry Potterből, bár a névnapom márciusban van, úgyhogy akkor is szívesen elfogadnám. Gyakran szembesülök vele, hogy sajnos egy nap csak huszonnégy órából áll, miközben feladat van bőven, ugyanakkor szerintem sokan vagyunk így ezzel, ahogy a kollégákkal folytatott beszélgetések során tapasztalom. Munka mellett viszonylag kevés időt szánok pihenésre, de ha mégis sikerül találni, akkor azt alapvetően a sport és az olvasás tölti ki. A sport előnye, hogy feltölti az embert, és utána jobban megy a munka. Ilyenkor szokták rutinos interjúalanyok azt mondani, hogy színházba járnak és kirándulnak, de ezekkel a tevékenységekkel az a baj, hogy sok időt vesznek igénybe, úgyhogy ezeket kénytelen voltam kihúzni az elfoglaltságaim közül. Mivel a munkám egyben a hobbim is, nekem a konferenciára való utazás a kirándulás, hiszen nagyon jó dolog egy tudományos előadás után, mondjuk, a Szajna partján sétálni Párizsban, de mondhattam volna a Tiszát is Szegeden. Egyébként egy másik pozitív hozadéka ennek az időszaknak, hogy az ősz folyamán hét konferencián adtam elő úgy, hogy ki se léptem a dolgozószobámból. Természetesen nagyon szeretem a konferenciákon résztvevő kollégákat, jó lett volna velük személyesen találkozni, de a körülmények ellenére mégis sikerült megtartani a rendezvényeket, ráadásul azt az időt, amit egyébként utazásra fordítottam volna, most a hivatali feladatoknak lehetett szentelni. A mandátumom lejártáig számomra a közfeladatok ellátása megelőzi a saját szabadidős igényeimet.

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

„A SZÍVEM EGY DARABJA ITT MARAD”

Interjú Huszárné Mánfai Máriával

Huszárné Mánfai Mária tizennyolc éve került a PTE BTK kötelékébe, azóta vezette a Tanulmányi Osztályt. Az évek alatt pontosan, odaadóan és lelkiismeretesen végezte munkáját. Készséges, segítőkész volt kollégákkal, hallgatókkal, szülőkkel egyaránt. Hallgatóközpontú, lelkiismeretes, odaadó és elkötelezett hozzáállása példaértékű karunk számára.

Kérlek, mesélj arról, hogyan és mikor kerültél a karra, és a PTE BTK milyen szempontból határozta meg a pályafutásodat?

A Kertészeti Egyetemen végeztem, és a szakma iránti elkötelezettségemet mutatta, hogy mik-

robiológiai végzettséget is szereztem az egyetem elvégzése után. A Pannonvinnél dolgoztam, 13 évet töltöttem el itt. Elhivatott borászként éltem napjaimat elsősorban a Pezsgőgyárban, amíg a privatizáció sokunk alól kihúzta a talajt. Óriási váltással a MATÁV-nál helyezkedtem el, ahol az üzleti kommunikációs üzletágban dolgozhattam, és marketinges végzettséget is szereztem. Sajnos az átszervezés ismét váltásra sarkalt, és ekkor kaptam a felkérést elődömtől, Lengvárszky Attilától, hogy a Tanulmányi Osztály élére álljak. Hatalmas kihívás volt, ismét nem a tanult szakmámban kellett helyt állnom. Teljesen más közeg, új világ várt. 2003. május 2-án léptem be a kapun. Három munkahelyem volt életemben – ezen ma már csak mosolyognak a fiatalok. Az elmúlt közel 18 év nagyon sok változást hozott az életemben, szegényebb lennék, ha nem dolgozhattam volna itt.

Mit jelent számodra a PTE BTK?

A közeg, ahová csöppentem a mai napig ámulatba ejt. A képzések sokszínűsége, emellett a hallgatókkal és oktatókkal kialakított kapcsolatok állandó mozgásban tartottak, nem volt időm a koromra figyelni. A lendület, a közös gondolkodások, tervezések vittek előre.

A kölcsönös tisztelet, az őszinte légkör, a folyamatos figyelem egymás iránt és a segítőkészség jellemi a munkatárasimat. Ez kiegészül szakmai tudással, sok év gyakorlattal, amely lehetővé teszi, hogy – követve a változásokat és minőségi tudást adva a fiataloknak – mindig flexibilis maradjon ez a kar. Hálás, büszke, bizakodó és lenyűgözött vagyok, ha a Karra, ha a nagytudású oktatóinkra, a feltörekvő hallgatókra gondolok. Az együtt végzett munka, a közösen kialakított megoldások megerősítenek, és tele vagyok reményekkel a nehézségeket ígérő évekre gondolva is. A szívem egy darabja itt marad.

Milyen fontosabb mérföldköveket tudnál megemlíteni a munkádban?

Először is azt, amikor a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán az 1992-1993. tanévben bevezetett kreditrendszert 2002-ben a kreditrendelettel előírt új rendszer váltotta fel. Majd azt, amikor 2006-ban a Bologna-típusú képzés keretein belül zajlott tovább az oktatás, és az alapképzés mellett 2009-ben a mesterképzés a diszciplináris és a tanárképzésben is elindult. Míg az osztatlan tanárképzés keretein belül 2012-ben indult el az első évfolyam.

A bölcsészettudományokra jellemző sokszínűséget a képzési rendszerek változatossága és a nappali és levelező tagozaton tanulmányaikat folytató hallgatók eltérő igényei adják. Emellett a nemzetközi hallgatók és a számukra indított képzések megjelenése, a tanárképzés átalakítása is összetett működést kölcsönöz a BTK-nak. A korábbi elektronikus tanulmányi rendszert 2015 novemberében felváltotta a NEPTUN-rendszer. Az előkészítés, a bevezetés folyamatában, az oktatások szervezésében és a betanulásban nagyon sok feladat hárult rám és a munkatársaimra. Az átállás, az adatok ellenőrzése, az új rendszer körüli problémák javítása és azok kommunikálása nehézségeket hozott, melyek megoldásában nagy szerepet kaptam kollégáimmal együtt.

Az egyik legnagyobb kihívást a szakszerű munkavégzés szempontjából a Felsőoktatási Információs Rendszer, a FIR-ként emlegetett elektronikus rendszer használata hozta. Ez egyfajta központi nyilvántartásként az intézmények, a hallgatók és az oktatók adatait tartalmazza, és biztosítja az intézményi adatok jogszabályban előírt nyilvánosságát. Kezelése, a feltöltött adatok helyessége nagy felelősség.

Mindezek mellett a Kar jövőjében stratégiai fontosságú, hogy a megváltozott tanárképzést és a külföldi hallgatókat a legmagasabb fokú hatékonysággal tudjuk kiszolgálni és segíteni. Munkánk olyan „szakma", amit nem tanítanak, hanem az itt eltöltött idő segíti az ügyintézőket az elsajátításában.

Mire vagy a legbüszkébb a pályafutásodban?

Büszkeséggel tölt el az oktatókkal, a hallgatókkal és a munkatársaimmal kialakított kapcsolat. Amellett, hogy a dékáni vezetés színvonala és az egyetem alapvető értékrendjének megőrzése nagyon fontos a karon, folyamatosan képesek vagyunk követni a változásokat, amelyet sikerként éltem meg. Remélem, hogy nem csak én látom így!

Honnan ez a belső erő?

Azt gondolom, hogy a belső erő elsősorban otthonról, a neveltetésemből ered, majd az ebből táplálkozó hitemből. Nyilván – ahogy idősödtem, talán bölcsebb lettem – ez mindinkább kiteljesedett. Azt gondolom, hogy a mindennapokban és a mindennapi munkámban nagyon fontos szerepe van annak, hogy igyekszem elszámolni mindig az Égiek felé is mindazzal, amit teszek és mondok.

Tudom, hogy nagyon sokat tettél és teszel a hallgatókért, bármilyen kérdéssel fordulhatnak hozzád,

mindig segítő támogatást és válaszokat kapnak. A hallgatókkal hogyan alakult a kapcsolatod az évek során?

Talán arra vagyok a legbüszkébb, hogy a nagy korkülönbség ellenére, mindig tudtam figyelni a hallgatókat, és segíteni őket. Úgy érzem, hogy emberlelkű hivatalnokként tudtam szolgálni a munkámmal a fiatalokat. Összeszámoltam, kilenc HÖK elnökkel dolgoztam együtt. Mindenkivel jó kapcsolatom van azóta is, hogy már nem a BTK hallgatói. Azóta is részese vagyok munkájuk, életük alakulásának, örömeiknek, nehézségeiknek a mai napig. Voltak váratlan vagy nehezebb helyzetek, amikor gyorsan és jól kellett reagálnom, és voltak kudarcok is, amikor a legjobb szándék mellett sem tudtam segíteni.

Az itt eltöltött idő alatt, hogyan láttad a hallgatói „anyag" változásait, milyenek a bölcsészhallgatók?

Martin Luther King mondta:

„Mindenki lehet nagy ember,
mert bárki képes másokat szolgálni.
A szolgálathoz nem kell egyetemi végzettség.
Nem kell hozzá egyeztetni
az alanyt az állítmánnyal.
Csak hálatelt szív kell hozzá,
szeretettől áthatott lélek."

Azért is választottam ezt a Martin Luther King idézetet, mert gyermekkorom egyik meghatározó élménye az ő személyéhez köthető. Hatéves koromban, amikor anyai nagymamámnál voltam, édesanyám azzal a szomorú hírrel jött haza, hogy „édesanyám képzelje el, megölték Kennedyt". A megölni szó és igazából a Kennedy név sem mondott egy hatéves gyereknek semmit, de ez az esemény mindig izgatott. Aztán 1968-ban Kennedy öccsét és Martin Luther Kinget is megölték, és valahogy ez az én, internet és sűrű események nélküli világomban, beleégtek az emlékezetembe, amely egy korszakot idéz fel bennem.

A mai hallgatók nem hiszem, hogy rosszabbak, de a szolgálatot, a rájuk figyelést, az alapvető tiszteletet gyakran nem tudják értelmezni. Értek csalódások, sokszor tartottam a változásoktól, de összességében mindig kiegyensúlyozódott a helyzet. Sok kedves, vidám élmény is ér a fiatalokon keresztül, hiszem, hogy nincs itt a világ vége. Azonban érzem, hogy sok minden megváltozott az elmúlt 18 évben.

A humor sokszor átlendítheti az embert egy-egy nehezebb, megoldásra váró feladatban. Tudnál-e esetleg bármi kedves és vicces történetet mesélni a hallgatókkal való munkád során?

Azt hiszem, hogy a Tanulmányi Osztály kedvenc története az a kérés marad, amikor azzal érkezett hozzánk egy hallgató, hogy állítsuk ki neki a purgatóriumot. Abszolutóriumot szeretett volna. Többször tapasztaltam a hallgatók meglepődését azon is, hogy a nevükön tudtam szólítani őket, ha volt közös ügyünk. Másrészt viszont, mikor egy hallgató kopogás, köszönés nélkül, zsebre dugott kézzel kezdte elmondani, mit szeretne, megkértem, hogy induljunk neki újra. Volt olyan is, aki mielőtt kilépett az ajtómon azt mondta,

Fotó: Mánfai György

hogy: „ide többször jövök majd”, mire én megnyugtattam, hogy szívesen látom, de lehet, ez néha fájdalmas lesz…

Munkád során sok átalakulásnak voltál tanúja: munkaszervezési ügyek, a tanulmányi rendszer változása stb. Milyen gyakorlatot tanácsolnál a munkatársaidnak a jövőre nézve?

A gólyatáborokban ás az orientációs napokon mindig igyekeztem a hallgatóknak elmondani, hogy a nyitottságuk, a figyelmük, az információk követése, a határidők betartása milyen fontos. Kérdezzenek, és ezt tegyék időben és jó helyen. Munkatársaimnak is azt tudom tanácsolni, hogy nyitott szívvel, elfogadással nézzenek a hallgatókra, az ügyeikre, és ameddig a szabályok engedik, segítsenek. Vannak olyan tapasztalatok, amik ettől eltérítenek minket, és néha nehéz elfogadni a tanuláshoz és a hivatalhoz való hozzáállást is. Sokszor éreztem, hogy Gárdonyi Géza szavai mentén kell élnünk, dolgoznunk ebben a sokszor rideg világban:

„Légy az, kiből árad a nyugalom.
Légy az, kire nem hat a hatalom.
Nyújtsd oda, hol kérik a kezedet.
S menj oda, hol fázik a szeretet.”

Mivel töltöd a szabadidődet a legszívesebben most?

Készülök a felszabaduló idő és energia jó felhasználására. Tervezgetek. Naponta bő háromnegyed óra gyaloglással érkeztem az egyetemre, ezt pótolnom kell, szeretnék sokat mozogni majd. Sok könyvet vettem elő, hogy elolvasom, és az óriási kertünkben is lesz mit tennem. Három kis unokánk – bár Budapesten –, de szintén várják a szabadabb nagymamát.

Olvastam egy kedves összeállítást arról, hogy mit remélünk a közeljövőtől. Azonosulni tudok a listával, így néhányat fel is sorolok:

- *hogy a maszkok mögül előkerüljenek a mosolyok,*
- *hogy érezhessük az ölelés feltöltő erejét,*
- *hogy immunrendszerünk szeretettől erősödjön,*
- *hogy tegyük szebbé a világot azzal, hogy nem egymás rossz tulajdonságait figyeljük,*
- *hogy a háborgó lelkekbe ismét béke költözhessen,*
- *hogy utazzunk, a világ szépségeit szabadon csodáljuk,*
- *hogy a humor felszabadíthassa lelkünk keménységét,*
- *hogy együtt legyenek a családok,*
- *hogy a szeretetben ne számítson, kinek van igaza,*
- *hogy az életben benne tudjunk lenni tiszta szívvel.*

Ezt kívánom magamnak és a BTK valamennyi oktatójának, hallgatójának, munkatársának!

Huszárné Mánfai Máriával nyugdíjba vonulása alkalmából beszélgettünk. Szeretettel kívánunk neki tartalmas és boldog nyugdíjas éveket!

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

DÍJAK ÉS SZAKMAI ELISMERÉSEK

A 2020/2021-es tanév során a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának több munkatársa is rangos elismerésben részesült.

Schanda Tamás, az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) államtitkára a köztársasági elnök megbízásából állami kitüntetéseket adott át Budapesten 2020 októberében. Ez alkalomból vehette át a Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetést **Bereczkei Tamás** egyetemi tanár, karunk korábbi dékánja, a Pszichológia Intézet egykori vezetője. A Magyar Érdemrend lovagkeresztjével ismerték el ugyancsak ebből az alkalomból **Szűcs Tibor** nyugalmazott egyetemi docens, nyelvész és hungarológus, a Nyelvtudományi Tanszék korábbi tanszékvezető-helyettesének munkásságát is.

A Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszékének professor emeritusa, **Nagy Imre** a Magyar Tudomány Ünnepe elnevezésű rendezvénysorozat nyitóünnepségén vehette át az Eötvös József-koszorút, mellyel kiemelkedő tudományos életművét ismerték el.

Nemzeti ünnepünk alkalmából, 2021. március 15-én ugyancsak állami kitüntetésben részesült a PTE több polgára. A Pécsi Tudományegyetem rektora, **Miseta Attila** a Magyar Érdemrend középkeresztjét, a Filozófia Tanszék vezetője, **Somos Róbert** pedig a Magyar Érdemrend tisztikeresztjét vehette át.

„Pro Cura Ingenii" elnevezéssel alapított kitüntetést a Pécsi Tudományegyetem Szenátusa. A díjjal – a Tehetségtanács javaslata alapján – évente karonként két, a tehetséggondozásban kiemelkedő teljesítményt nyújtó oktatót tisztelnek meg. 2020-ban Pro Cura Ingenii díjban részesült **Fedeles Tamás** egyetemi tanár, a PTE oktatási rektorhelyettese, a Kari Tudományos Diákköri Tanács (KTDT) korábbi elnöke, valamint **András Csaba**, a Kerényi Károly Szakkollégium vezetőtanára.

Kukorelly Endre író kezdeményezésére 2019 óta a Gyümölcsöskert Irodalmi Egyesület alapításában Baumgarten-emlékdíjjal és -jutalommal ismerik el az arra érdemes irodalmárok munkáját. Az egykori Baumgarten-díj hagyományának folytatásaként 2021-ben többek között a Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék oktatója, **Takáts József** részesült emlékdíjban.

Karunk hallgatóinak és témavezetőinek munkáját is elismerték több alkalommal. Az ELTE Ruszisztikai Központjának és a RussianStudies.hu-nak „Az év orosz dolgozata" elnevezésű pályázatán **Gál Csaba** másodéves történelem mesterszakos hallgató nyert munkájával megosztott országos első díjat. Témavezetője *Bebesi György*.

A Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencián (VMTDK) az „Európa és a magyarság a 18-20. században" doktori program másodéves hallgatója, **Bárdonicsek Dominika** dolgozatával a doktorandusz szekcióban első helyezést ért el, és elnöki különdicséretet kapott. Témavezetői *Bebesi György* és *Kolontári Attila*.

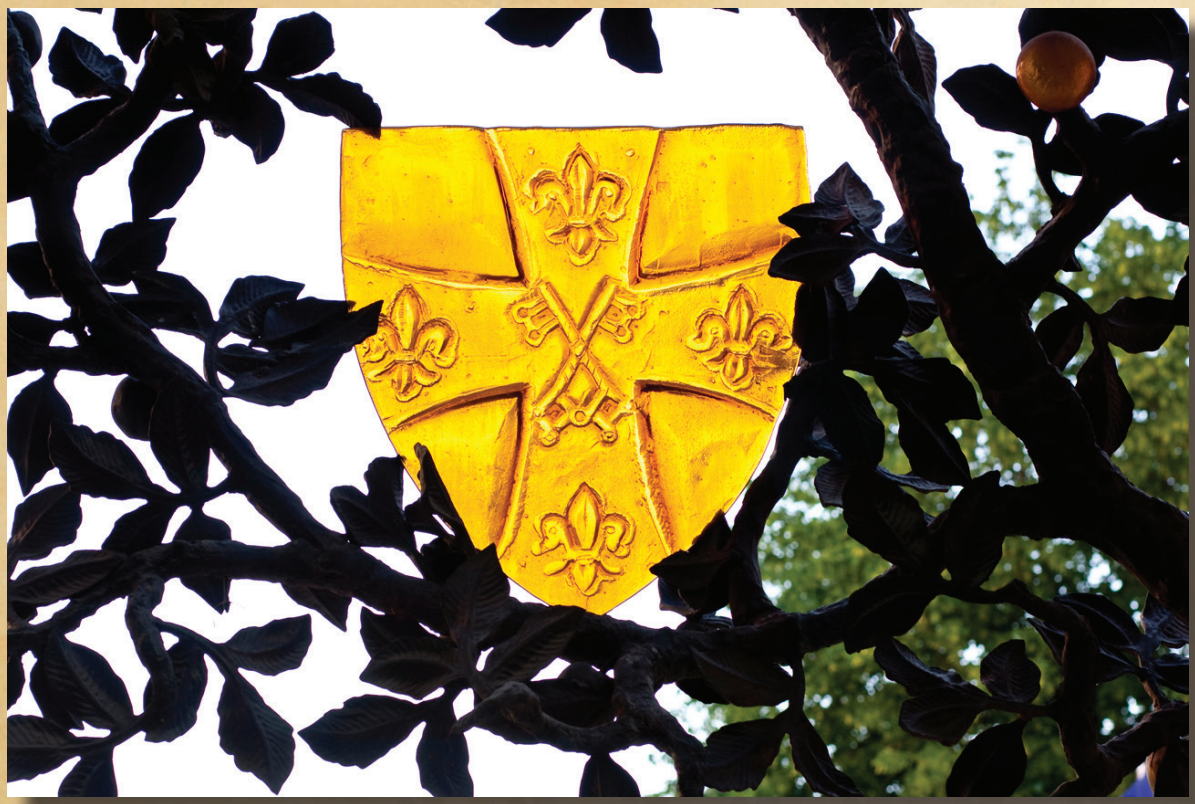

Rayman Judit pszichológia BA szakos végzős hallgató, a Wlislocki Henrik Szakkollégium tagja ugyancsak a VMTDK-n a Társadalomtudomány 2. szekcióban szekcióelső díjat nyert. Témavezetője *Serdült Sára*.

Az MTA Pécsi Akadémiai Bizottságának (PAB) 2020 novemberi ünnepi közgyűlésén Fiatal Kutatói díjat vehetett át **Balatonyi Judit**, a Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék oktatója.

Lichter Péter, a Filmtudományi és Vizuális Tanulmányok Tanszékének vezetője a 24. Jihlavai Nemzetközi Dokumentumfilm-fesztiválon részesült különdíjban *Barokk Femina* címet viselő filmjéért.

Helstáb Martin, a Kommunikációs és Médiatudományi Tanszék hallgatója a 65. Országos Független Filmfesztiválon nyerte el a Legjobb Kísérleti Animáció díját a *Tort ül a kondor* című filmjével, melynek konzulense *Doboviczki Attila* volt.

Szívből gratulálunk a díjazottaknak!

MŰHELYKONFERENCIA | MÉSZÖLY MIKLÓS SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

A Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék Sensus Csoportja, valamint az MTA PAB I. Nyelv- és Irodalomtudományi Szakbizottságának Irodalomelméleti Munkabizottsága a 2020/2021-es tanév tavaszi szemeszterében műhelykonferenciát szervez Mészöly Miklós születésének 100. évfordulója alkalmából.

Az előadásokra 2021. február 2. és május 4. között keddenként 16 órai kezdettel kerül sor a MS Teams felületén.

Hozzáférés az orban.jolan@pte.hu e-mailcímen kérhető.

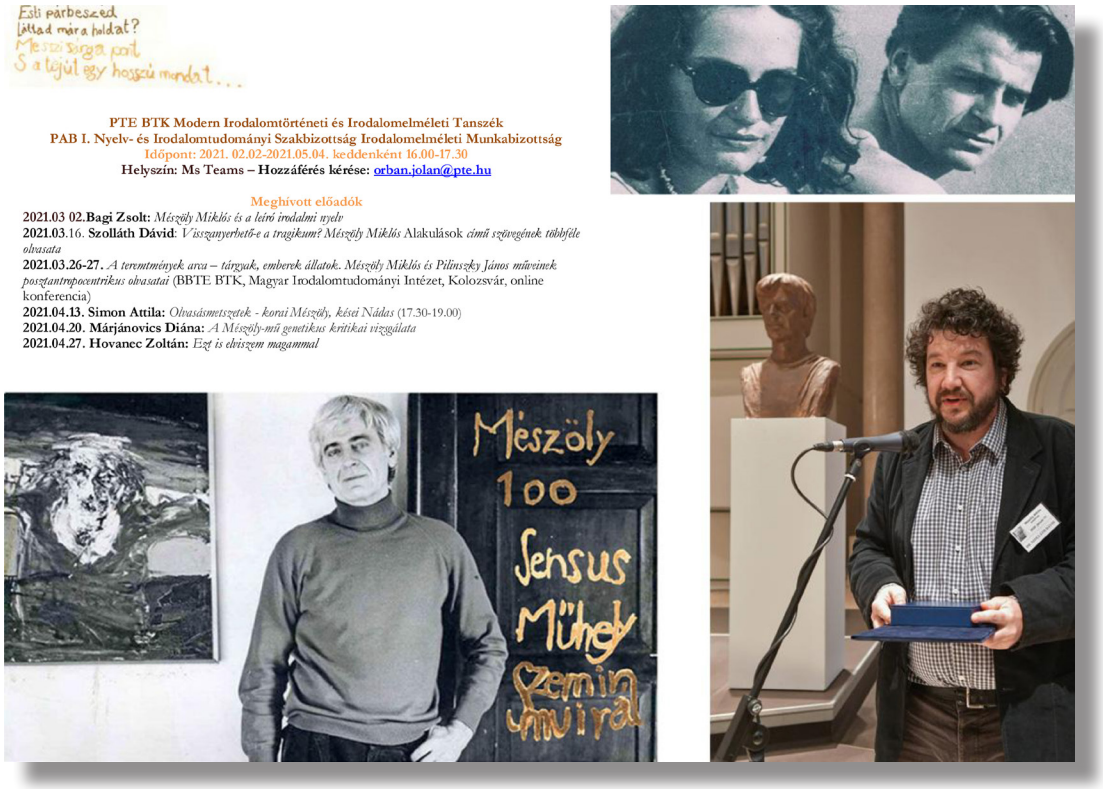

TANULMÁNYKÖTET | MEGJELENT A BÖLCSÉSZ AKADÉMIA 4. TANULMÁNYKÖTETE

A COVID-19 járvány átírta a Bölcsész Akadémia 2019/2020-as tavaszi szemeszterének programját is, melynek következtében a tavaszra tervezett hat előadásból mindössze az első kettőt lehetett megtartani. Ennek eredményeképpen egy olyan gyűjteményes kötetet forgathatnak az érdeklődők, amelyben a kényszerűen elhalasztott előadások tanulmánynyá érlelt változatát előbb olvashatják, minthogy a szerzőktől azokat élőszóban hallották volna.

A kötet e-book változata elérhető a KTDT honlapján.

NEMZETKÖZI HALLGATÓKAT CÉLZÓ KARI FACEBOOK- ÉS INSTAGRAM-OLDAL INDULT

Elindult a PTE BTK nemzetközi hallgatókat megcélzó Facebook- és Instagram-oldala, amelyek friss tartalmakkal kívánják megszólítani a kar mostani és leendő hallgatóit.

A közösségioldalak célja, hogy a Kar hírei, eseményei még könnyebben elérhetőek legyenek mind a saját hallgatóink, mind pedig a potenciális nemzetközi beiskolázási piac számára.

Angol nyelvű Facebook

Angol nyelvű Instagram

Török nyelvű Instagram

KUTATÁSTÁMOGATÁS | WEB OF SCIENCE PROFIL

A *Web of Science* a világ egyik legnagyobb absztrakt- és citátum-adatbázisa. Mintegy 20.000 folyóiratot, többszázezer könyvet és konferenciakiadványt, valamint szabadalmat tartalmaz. A PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont munkatársának az alábbi linken elérhető útmutatója segít eligazodni az adatbázisban.

KÖZLEMÉNY | ISBN/ISSN IGÉNYLÉS

Felhívjuk tisztelt oktatóink figyelmét,
hogy változik az ISBN/ISSN igénylés menete!

INFORMÁCIÓ | OTTHONRÓL IS ELÉRHETŐK PÉCSI EGYETEMI KÖNYVTÁR ÉS TUDÁSKÖZPONT ADATBÁZISAI

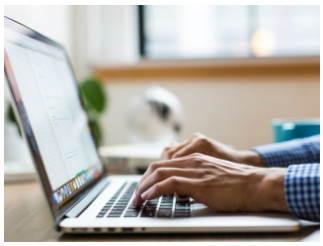

A távoli elérés segítségével lehetőség nyílik akár otthonról is hozzáférni az Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont által előfizetett adatbázisokhoz, e-folyóiratokhoz, e-könyv csomagokhoz. Az elérés azonban csak az egyetemi polgárok számára lehetséges (hallgatók, oktatók, dolgozók).

NÉVVÁLTOZTATÁS | OROSZ FILOLÓGIA TANSZÉK

A PTE BTK Kari Tanácsa támogatta a Szláv Filológia Tanszék névváltoztatási kérelmét. Ennek értelmében a tanszéket 2021. március 16-ától Orosz Filológia Tanszéknek hívják.

BESZÉLGETÉSSOROZAT | A MASZK MÖGÖTT

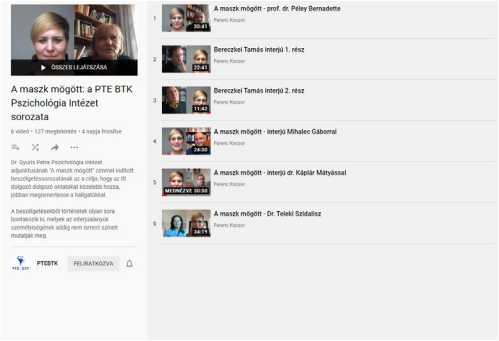

Gyuris Petra, a Pszichológia Intézet adjunktusa *A maszk mögött* címmel indított beszélgetéssorozatot. Az epizódok célja, hogy az itt dolgozó oktatókat jobban megismertesse a hallgatókkal.

A beszélgetésekből történetek olyan sora bontakozik ki, melyek az interjúalanyok személyiségének addig nem ismert színeit mutatják meg.

A sorozat a kari YouTube-csatornán is elérhető, A maszk mögött címet viselő lejátszási listában.

FELHÍVÁS | CALL FOR PAPERS ON ZADIE SMITH

Nurten Birlik (METU, Middle East Technical University, Turkey) and Noémi Albert (University of Pécs, Hungary) are working on an edited volume on the works of Zadie Smith. Papers have already been submitted on White Teeth, on the short stories, and on NW, by several colleagues from Turkey, the US, Germany and Britain. Further papers are welcome on The Autograph Man, On Beauty and Swing Time, or any of Smith's other works.

The deadline for the 150-word abstracts is 10 May 2021 to one of the following email addresses: albert.noemi2@pte.hu or noemi.albert916@gmail.com.

The editors, Nurten Birlik and Noémi Albert

KÉPZÉS | A BÖLCSÉSZET- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR ANGLISZTIKA INTÉZETE ANGOL-MAGYAR BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI SZAKFORDÍTÓ SZAKIRÁNYÚ TOVÁBBKÉPZÉST INDÍT

A képzés kezdete: 2021. szeptember

A képzés munkarendje: LEVELEZŐ tagozat

Konzultációs gyakoriság: 6 alkalom / félév (péntek)

A képzés időtartama: 4 félév, 350 tanóra, 120 kredit

Költségtérítés összege (előreláthatóan): 150.000 Ft/félév, részletfizetés lehetőséges

A szak felvételének feltétele: bölcsészettudomány képzési területen szerzett BA, vagy azzal egyenértékű főiskolai diploma, valamint felsőfokú C típusú (C1), államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvány angol nyelvből vagy BA szintű anglisztika diploma.

A felvétel módja: pályázat (CV + diplomamásolat + nyelvvizsga bizonyítvány), melyeket a jelentkezési laphoz kell csatolni; valamint felvételi elbeszélgetés.

A szóbeli felvételi ideje: külön értesítés alapján a jelentkezések lezárta után. Azok a pályázók, akik ebben a félévben szerzik meg a diplomájukat, a diploma megszerzésének várható idejét tüntessék fel a CV-n.

Érdeklődés (és előzetes jelentkezés) emailben: csikai.zsuzsa@pte.hu

Jelentkezési határidő: **2021. május 15.**

SZAKSZERVEZET | BELÉPÉSI NYILATKOZAT A FELSŐOKTATÁSI DOLGOZÓK SZAKSZERVEZETÉBE

A PTE dolgozói közül csaknem 900-an vettek részt azon az összdolgozói fórumon, amelyet a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezetének (FDSZ) PTE Intézményi Szervezete hirdetett meg 2021. március 11-ére. Hogy a dolgozók részvételi lehetőségét biztosítsa, a fórum teljes időtartamára az egyetem rektora rektori szünetet rendelt el.

Az FDSZ PTE elnöke, Horváth Csaba az online eseményen arról tájékoztatta az egybegyűlteket, hogy a belépési nyilatkozatot csak akkor tekinthetik hitelesnek, ha az papír alapú és eredeti aláírással ellátott. Az elektronikus formában beérkező nyilatkozatokat nem tudják elfogadni. Ezzel szemben a belső postán érkezőket – amennyiben megfelelnek a fenti két feltételnek – természetesen igen.

A belépési nyilatkozat itt érhető el.

Forrás: univpecs.com

ESEMÉNYEK | A PTE BTK MENTORKLUB SZERVEZÉSÉBEN

Chatcsütörtök néven online Facebook-eseménysorozat indult, melynek keretén belül meghívott előadók válaszolnak a hallgatók kérdéseire. Az eddigi témák:

1. Online átállás – 2020. november 19.
2. Vizsgapara karácsonykor – 2020. december 17.
3. Osztatlan tanárképzés, szakosodás – 2021. március 25.
4. Szakosodás, szakirányválasztás – 2021. április 15.
5. Mi az, amit eddig nem mertél megkérdezni a vizsgákkal kapcsolatban? - 2021. május 6.

Szintén a Mentorklub szervezésében került meghirdetésre a Conversation Club a tavaszi félév során több alkalommal is. Ezek tematikus alkalmak főleg az angol társalgási nyelvhasználatot fejlesztik. A feladatok interaktívak, gamification alapúak és a kreatív gondolkodást célozzák.

A résztvevők: Lukács Laura Klára, Szélpál Lívia, Simon Krisztián, John Voelker.

Könyvajánló

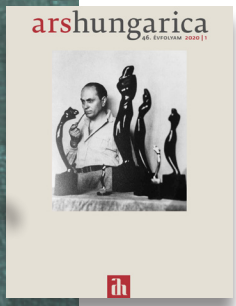

Folyóirat | *Ars Hungarica*

Szerk.: Székely Miklós, Vörös Katalin

A 2020 decemberében megjelent lapszám a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézete, a PTE BTK „Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kara által közösen 2020. március 5-én megrendezett, a *Szabálytól a Képzeletig. Az iparoktatás politikai és tárgyi környezete a dualizmus kori Magyarországon* című tudományos konferencia előadásai alapján készített tanulmányokat gyűjti csokorba.

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézete, 2020

Folyóirat | *Autonómia és felelősség*

Főszerkesztő: Arató Ferenc

A folyóirat legújabb, összevont száma a neveléstudományok több területét emeli fókuszába. Előtérbe kerül a neveléstudományok gyermekképe, a többszörös intelligenciák elmélete, az akciókutatás értelmezése, a gamifikáció, továbbá a témazáró dolgozatok elemzése, a tanárjelöltek kompetenciáinak fejlődése, valamint egy felsőoktatási értékelési rendszer vizsgálata.

PTE BTK Neveléstudományi Intézet, 2020

Folyóirat | *Pólusok*

Főszerkesztő: Kákai László

A PTE BTK Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék gondozásában jelenik meg a Pólusok című online folyóirat. A második számban a civil szervezetek új szerepéről, az olaszországi neofasizmus változatairól, az őszi lengyel tüntetésről és egyéb izgalmas témáról lehet olvasni.

PTE BTK Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék, 2020

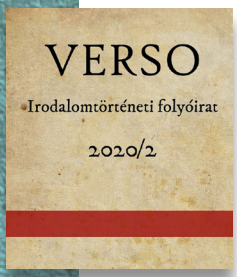

Folyóirat | *VERSO*

Szerk.: Tóth Orsolya

A Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék irodalomtörténeti folyóiratának 2020/ 2. számának témája a Fiziognómia és irodalom a XVIII-XIX. században.

A szerkesztő ajánlóját idézzük: „A fiziognómia tudománya a test és a lélek összefüggéseit kutatja, s a XVIII. század végén elsősorban Johann Caspar Lavater munkái nyomán tett szert kivételes népszerűségre. E számunkban most először olvashatnak részleteket magyarul a Fiziognómiai töredékekből, s több kiváló tanulmány is foglalkozik a Lavater-hatással XIX. századi magyar-, illetve világirodalomban."

PTE BTK Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék, 2020

Könyv | *Tárgyi, nyelvi és dramaturgiai magyarázatok, konkordanciák. Tanulmányok a 80 éves Nagy Imre tiszteletére*

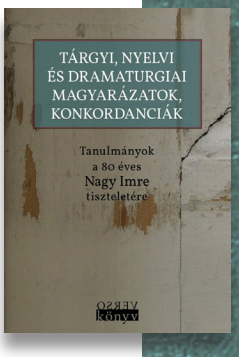

Szerk.: Jankovits László, Pálfy Eszter, Pap Balázs, Tóth Orsolya

A Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék professor emeritusát, Nagy Imrét születésnapja alkalmából köszöntő három részből álló tanulmánykötet a tanszék és más egyetemek oktatóinak írásait tartalmazza.

PTE BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék, 2020

Tanulmánykötet | *Új kutatások a neveléstudományokban 2019. Neveléstudomány: Horizontok és dialógusok*

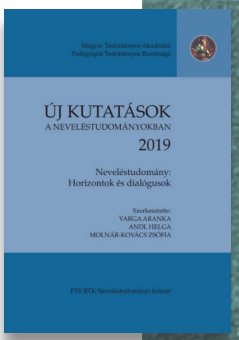

Szerk.: Varga Aranka, Andl Helga, Molnár-Kovács Zsófia

Az Új kutatások a neveléstudományokban 2019 című kiadvány a Pécsi Tudományegyetemen 2019. november 7-9. között megrendezett XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia előadásait összegző, válogatott tanulmányok gyűjteménye. A sorozat minden évben egy kötettel jelentkezik, azonban tekintettel arra, hogy a konferencia értékpreferenciáit nemzetközi szinten is érdemes megjeleníteni, erősíteni, ezért a hagyományoktól eltérően a 2019. évi konferencia előadásait két – egy magyar és egy angol nyelvű – kötet reprezentálja. Az első (magyar nyelvű) kötet 6 fő fejezetből áll: Nevelés- és oktatástörténet, Oktatáspolitikai nézőpontok, Felsőoktatáskutatás, Gondolkodásfejlesztés és neveléstudomány, Koragyermekkor, Segítő szakmák színterei.

Bolko-Print Kft., MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság – PTE BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs. 2020

Tanulmánykötet | *Research in Educational Sciences 2019. Educational Sciences: Horizons and Dialogues. Volume II. Scientific Committee on Pedagogy of the Hungarian*

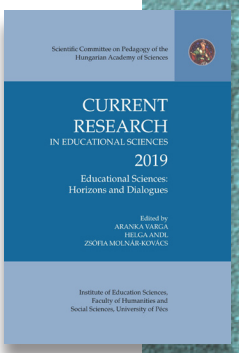

Szerk.: Varga Aranka, Andl Helga, Molnár-Kovács Zsófia

Az angol nyelvű kötet 4 fejezetre tagolódik: The (Cultural) History of Education, Learning and Teaching, Educational Psychology, Roma Studies.

Academy of Sciences – Institute of Education Sciences,
Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Pécs.

Pécs. 2020

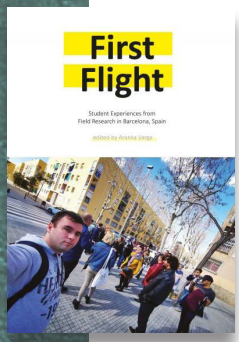

Könyv | Varga Aranka: *First Flight – Student Experiences from Field Research in Barcelona, Spain*

A kötetben a PTE Wlislocki Henrik Szakkollégium és a Pécsi Evangélikus Roma Szakkollégium közös hallgatói kutatócsoportjának írásai olvashatók. A kiadványban elhelyezett 11 tanulmány egymásra épülően ad teljes képet egy olyan komplex kutatásról, mely több oldalról enged bepillantást a barcelonai cigány közösségek mindennapjaiba. Bemutatja iskolai, munkaerőpiaci lehetőségeiket, a velük dolgozó szervezetek munkáját, és kitér a magyarországi összevetésre is – a kutatást életközelbe hozó fotókkal kiegészítve. Ahogy a cím is jelzi, a szerzők nagy részének ez volt az első tudományos munkája, így különösen örömteli, hogy eredményeik angol nyelven is olvashatók.

Wlislocki Henrik Student College and The Evangelical
Lutheran Roma Students College of Pécs, Pécs, 2020

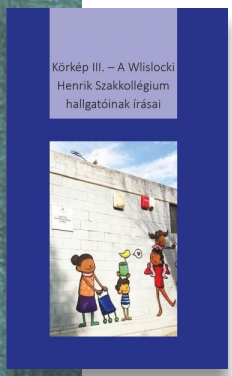

Könyv | *Körkép III. – A Wlislocki Henrik Szakkollégium hallgatóinak írásai*

Szerk.: Varga Aranka

A PTE Wlislocki Henrik Szakkollégium több mint 15 éves fennállása óta olyan tudományos közösségként működik, melyben hol a közösségi, hol a tudományos élet kap nagyobb hangsúlyt. A mögöttük lévő időszakban a szakkollégiumi közösség fókuszában az egyéni és csoportos kutatások álltak, ezek legújabb eredményeit köti csokorba a 2020-ban megjelent kötet, melynek kiadását a Nemzeti Tehetségprogram támogatta.

PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék
Wlislocki Henrik Szakkollégium, Pécs. 2020

Tanulmánykötet | *Sors-értelmezések*

Szerk.: Bertók Rózsa, Németh Ákos

A kötet a 2019 májusában az ETHOSZ Tudományos Egyesület a Pécs-Baranyai Értelmiségi Egyesülettel és a VOKE Vasutas Művelődési Házzal közösen szervezett konferencián elhangzott előadások anyagait gyűjti egybe. Szerzői között van Bécsi Zsófia, a Filozófia Tanszék tanársegédje, Simonné Géczy Rózsa Anikó és Trembulyák Márta az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola hallgatói, valamint más egyetemek tanárai is.

ETHOSZ Egyesület, Pécs, 2021

Digitális tananyag | *Digitális és online lehetőségek, jó gyakorlatok a tanári munkában és a neveléstudományi kutatásokban osztatlan tanár szakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak*

Szerk.: Kéri Katalin

A kötet a Digitális eredmények és lehetőségek a neveléstudományi kutatásokban és a pedagógusképzésben címmel 2020. november 25-26-án megrendezett online konferencia előadásai alapján készített digitális tananyaggyűjtemény. Kiemelt célja, hogy hogy elméleti és módszertani segítséget adjon a gyakorló tanárok, pályára lépő pedagógusok számára, valamint elősegítse a tanár szakos hallgatók digitális kompetenciáinak fejlesztését. A tananyagok kitérnek – többek között – a digitális oktatás helyzetére és feladataira, a nevelés- és művelődéstörténet tanításának és kutatásának megújítására, a történeti tankönyvkutatások forrásainak online feltárási lehetőségeire, az IKT alkalmazására a levéltár-pedagógiai foglalkozásokon, továbbá a játékpedagógiára a digitális oktatásban. | mek.oszk.hu

PTE BTK Neveléstudományi Intézet – PTE BTK „Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs, 2021

Könyv | Sudár Balázs – Varga Szabolcs – Varga J. János: *Pécs története III. A hódoltság korában (1543-1686)*

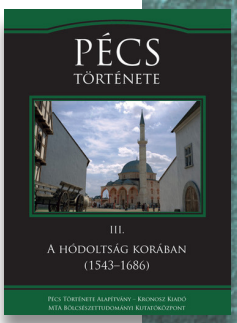

A kötet a Pécsett bekövetkező török uralom alatti változásokat szemlélteti. A nagymonográfia az új forrásanyagok feltárása, valamint a szakirodalmak kritikai elemzése révén igyekszik hiteles képet adni többek között a város oszmán igazgatásáról. Az írások olvasmányosságának köszönhetően a kötet a szélesebb közönség érdeklődésére is számot tarthat.

Pécs Története Alapítvány – Kronosz Kiadó – Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Pécs – Budapest 2020

Könyv | Kovács Teréz: *A paraszti gazdálkodás és társadalom átalakulása*

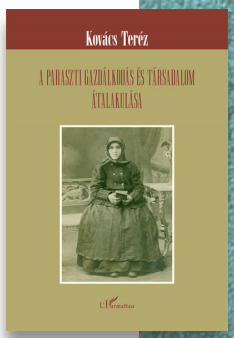

A Szociológia Tanszék professzor emeritájának könyve „a paraszti gazdálkodás és társadalom kialakulását, átalakulását kíséri végig négy történelmi – a hűbéri, a kapitalista, a szocialista, valamint az újkapitalista – korszakon keresztül. Kitér a hazai viszonyok régiónkénti különbségeinek elemzésére, továbbá a magyar viszonyok európai térben való elhelyezésére."

II., javított kiadás

L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2020

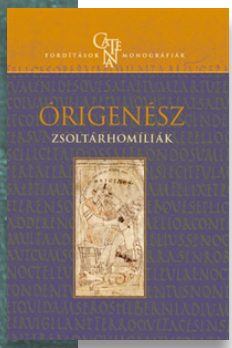

Könyv | Somos Róbert: *Órigenész zsoltárhomíliák*

A kötet huszonkilenc görög nyelvű és öt Rufinus latin fordításában ránk maradt zsoltárhomília magyar fordítását tartalmazza.

Somos Róbert, a Filozófia Tanszék professzora, a Patrisztika Központ vezetője a kiadványt előszóval, Órigenész-életrajzzal, valamint jegyzetekkel is ellátta.

Kairosz Kiadó, Budapest, 2020

Könyv | Bélyácz Katalin: *A salamisi csata emlékezete*

A Klasszika-Filológia Tanszék adjunktusa könyvében „a görög – perzsa háborúk döntő tengeri ütközete, a salamisi csata példáján foglalkozik mítosz és történelem viszonyával. A kötet saját forrásgyűjtésen alapul, az időben visszafelé haladva követi nyomon a Salamis-mítosz alakulását."

Gondolat Kiadó, Budapest, 2020

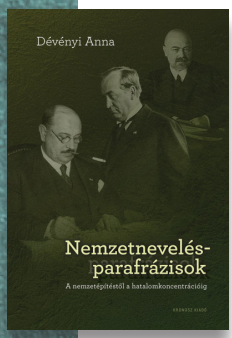

Könyv | Dévényi Anna: *Nemzetnevelés-parafrázisok. A nemzetépítéstől a hatalomkoncentrációig*

A Modernkori Történeti Tanszék oktatójának kötetében három magyar nemzetnevelés-parafrázissal foglalkozik. Imre Sándor pedagógus, Hóman Bálint oktatáspolitikus, valamint Gömbös Gyula (párt)politikus terveivel, melyek értelmezését, megértését a német területeken született hasonló elképzelések áttekintése segíti.

Kronosz Kiadó, Budapest, 2020

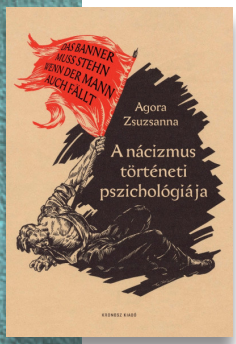

Könyv | Agora Zsuzsanna: *A nácizmus történeti pszichológiája*

A Pedagógiai és Pszichológiai Tanszék oktatójának könyve a lélektani folyamatokat kutatja. A szerző a náci múlt kapcsán a destruktív rendszer kialakulásához vezető lélektani kérdésre keresi a választ. Mi vezethetett ide? A könyv nem csupán a társadalmi, gazdasági, politikai folyamatok elemzésére vállalkozik, hanem az emberi motívumok vizsgálatára is.

Kronosz Könyvkiadó, Budapest, 2020

Könyv | Maczelka Csaba: *Egy ember az örökkévalóságnak: Thomas More – Az Utópia előzményei és közege*

Az Anglisztika Intézet oktatójának kötete „Thomas More pályájának korai, az *Utópia* megírásáig vezető időszakát tárgyalja, és a vázlatos pályakép mellett kevésbé ismert More-művek bemutatásával kínál új szempontokat a gyakran eredeti kontextusától függetlenül tárgyalt mestermű értelmezéséhez."

Napkút Kiadó, UniText sorozat, Budapest, 2020

Könyv | Glied Viktor: *Az európai migráció két arca*

A Politikatudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanszék adjunktusának könyve „a második világháború utáni migrációs tendenciákat, a bevándorlás történetét, valamint a migrációról szóló európai vita utóbbi 30 évének legfontosabb, bevándorlással, bevándorlókkal kapcsolatos dilemmáit vizsgálja."

Ad Librum Kft., Budapest, 2020

Könyv | Meskó Norbert: *Paleo szex. Kőkorszaki randi a technoszexuális űrkorban*

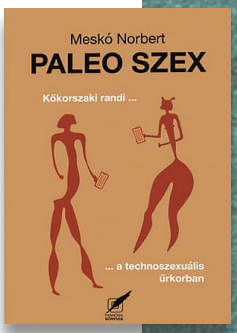

A Pszichológia Intézet docensének kötetéhez Bereczkei Tamás az Intézet korábbi vezetője írt ajánlót: „A könyv sokkal többről szól, mint a címe ígéri. Az olvasó megtudhatja belőle, hogy az ember jelene és a jövője evolúciós múltjából ismerhető meg leginkább, és azt is, hogy mit jelent az evolúciós pszichológia és miben különbözik a »standard« társadalomtudományoktól. (...) Bátor vállalkozás abból a szempontból is, hogy nem dől be korunk divatos ideológiai-politikai mozgalmainak. Bemutatja a rendelkezésre álló tények alapján, hogy pszichológiai szempontból miben különböznek a férfiak és a nők, és hogy ezeknek a különbségeknek mik lehettek az evolúciós okai."

Pro Pannonia Kiadó, Pécs, 2020

Könyv | Szerb Antal: *A világirodalom története*

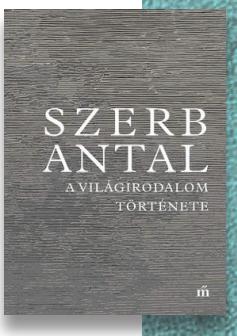

Szerk.: Pálfy Eszter

A Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszékének tanársegédje a Magyar irodalomtörténet után A világirodalom történetét is sajtó alá rendezte. Az 1941-ben megjelent művet politikai cenzúra miatt újraírták, a későbbi kiadások is kisebb-nagyobb változtatásokkal jelentek meg.

Az új kiadás az eredeti szövegváltozat alapján készült, amit a szerkesztő jegyzetekkel látott el.

Magvető, Budapest, 2021

Könyv | Lichter Péter: *52 hátborzongató film, a Psychótól a Fehér éjszakákig*

A Filmtudományi és Vizuális Tanulmányok Tanszékének vezetője új könyvében 52 filmen keresztül mutatja be a hátborzongatás kiváltó okait. Olvasmányos esszéiben a horrorfilm klasszikusain, a modern remekműveken, illetve a kortárs kultfilmeken túl a kísérleti alkotásokról és a hollywoodi *blockbusterek*ről is szót ejt.

Scolar Kiadó, Budapest, 2021

Könyv | Sári B. László: *Mi jön a posztmodern után?*

Az Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszékének oktatója legújabb könyvében irodalomtörténeti és kulturális kitekintéseket bevonva igyekszik a kortárs szerzők életművének alakulását, illetve a kortárs amerikai próza terében megjelenő írásmódokat is vizsgálni. Többek között arra keresi a választ, hogy milyen változások figyelhetők meg a korszakfogalom eltűnésével-kiüresedésével.

Balassi Kiadó, Budapest, 2021

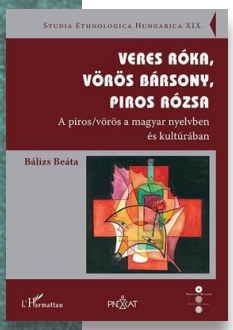

Könyv | Bálizs Beáta: *Veres róka, vörös bársony, piros rózsa. A piros/vörös a magyar nyelvben és kultúrában*

(Studia Ethnologica Hungarica XIX.)

A szerző monográfiává bővítette a Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszéken 2019-ben megvédett doktori disszertációját.

A kötet fülszövegét közöljük: „A könyv a magyar nyelv azon – nemzetközi összehasonlításban is ritka – sajátosságát vizsgálja, hogy a piros szín jelölésére két fontos színneve van. A piros és a vörös talán hasonló jelentőséggel bíró színelnevezésnek tűnhetnek, a kutatás végkövetkeztetése szerint azonban sohasem voltak, illetve még ma sem azonos rangú kifejezői a gondolkodásunkban meglévő piros színosztálynak. A szerző színmintákkal végzett néprajzi terepmunkái során azt tapasztalta, hogy vagy az egyik, vagy a másik használatos általánosan és konzekvensen az egységes piros kategória jelölésére. Sőt a történeti szöveganyagban végzett (a piros és a veres/vörös mellett a bordó, a vörhenyes, a rőt stb. szavakra is fókuszáló) vizsgálatai révén meggyőzően bizonyítja, hogy ez a múltban is így volt: a szóban forgó két színnév történetileg egymást váltja. A veres/vörös egykor pontosan azt a szerepet töltötte be nyelvünkben, mint amit ma a piros, a kettő szerepcseréje nagyjából a 19. század közepén/végén következett be. A piros és a veres/vörös egykori és mai jelentéseinek meglehetősen bonyolult kérdéseiben elmélyedve a szerző egyben megismertet bennünket a rózsaszín történetével is. Pontosabban azzal a folyamattal, ahogy ez a mára önálló szín a sokféle pirosas árnyalatot magába foglaló piros kategória egyik szerény kis árnyalatából önálló, saját szimbolikai arculattal bíró színkategóriává vált. Bemutatja továbbá azt is, hogy nyelvünk

az újkortól kezdve milyen színneveket használt a rózsaszín-piros színmezőhöz tartozó tónusok kifejezésére. Bizonyosan meglepetésünkre szolgál az – a könyvben részletesen kifejtett – felfedezés, hogy piros szavunk eredeti értelme (legalábbis vizuális szemantikájának egy részét tekintve) nehezen választható el a rózsaszíntől, mint ahogy a rózsavirágtól, a hajnaltól, az arctól, sőt még a bíbortól sem."

L'Harmattan Kiadó – PTE Néprajz Kulturális Antropológia Tanszék – Néprajzi Múzeum, Budapest – Pécs, 2020

Könyv | *Horhosok, puszták, búvólikak. Tájtörténeti tanulmányok a 16-18. századi Dél-Dunántúlról*

(Studia Ethnologica Hungarica XX.)

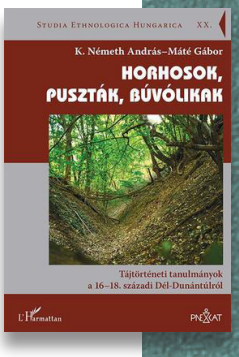

Szerk.: Máté Gábor, K. Németh András

A könyv a Dél-Dunántúllal kapcsolatos tájtörténeti tanulmányokat tartalmazza, melyeket Máté Gábor és K. Németh András régész-történész a szekszárdi Wosinsky Mór Megyei Múzeum munkatársával közösen rendeztek kötetbe.

Laszlovszky József írt fülszöveget hozzá: „K. Németh András és Máté Gábor könyve teljesen egyedülálló, mind témájában, mind pedig megközelítési módjában. A néprajzos kutató és a régész-történész szerzőpáros tudományterületük legjobb hagyományait folytatva a tájtörténet páratlan érdekességű példáit mutatja be egy magyarországi tájegység kapcsán. A kötet azonban nem csupán a régész és a néprajzos közös érdeklődésének a bizonyítéka, hanem közös munkájuknak is. A két szerző közös megközelítési módja kitűnő példáját adja annak, hogy miként lehet sok-sok apró adatból, új tudományos módszerekkel, de éppen a régi forrásokra támaszkodva egy olyan kötetet létrehozni, amely egyszerre keltheti fel a történelem iránt érdeklődők figyelmét, és azokét is, akik ezt a tájat szeretnék megismerni. A pontos tudományos megfigyelésekre épülő, de a szélesebb olvasóközönség számára is érthető és élvezetes formában bemutatott tájtörténet egy olyan világot jelenít meg, amelynek ma már csak nehezen felfedezhető lenyomatait találjuk meg környezetünkben. A kötet ugyanakkor arra is felhívja a figyelmünket, hogy a táj és az ember évszázados egymásra hatása milyen sokféle és érdekes emléket hozott létre."

L'Harmattan Kiadó – PTE Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék, Budapest – Pécs, 2021

Könyv | Maléth Ágnes: *A Magyar Királyság és a Szentszék kapcsolata I. Károly korában (1301-1342)*

A Középkori és Koraújkori Történeti Tanszék 2020-ban Kristó Gyula-díjban részesült tudományos munkatársának kötete a 14. század pápai-magyar kapcsolataival foglalkozik. Meghatározó képviselők személyének értelmezésén alapuló, számos szempontot figyelembe vevő vizsgálattal igyekszik a pápaság és Magyarország kapcsolatrendszerének főbb vonalait felfedni, ábrázolni.

Pécs, Molnár Nyomda és Kiadó, 2020

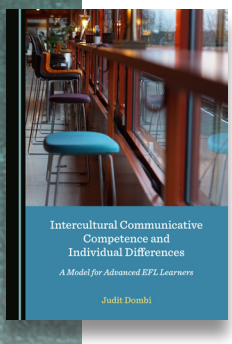

Könyv | Dombi Judit: *Intercultural Communicative Competence and Individual Differences, A Model for Advanced EFL Learners*

Az Angol Nyelvészeti Tanszék docense kötetében összefoglaló kritikai áttekintést nyújt egyetemünk angol szakos hallgatóinak interkulturális kommunikatív kompetenciáját vizsgáló longitudinális kutatás eredményeiről. A monográfia az interkulturális kommunikatív kompetencia és az idegennyelvű kommunikáció esetében megfigyelhető egyéni különbségek kapcsolatait vizsgálja interkulturális interakciós kontextusokban.

Cambridge Scholars Publishing, 2021

Összeállította: *Mettler Alexandra*

DOKTORI ÉS HABILITÁCIÓS ÜGYEK*

Személyi változások a programvezetők és a tudományterületi doktori tanács tagjai körében

A Bölcsészet- és Társadalomtudományi Doktori Tanács (BTDT) alapító tagja, Vonyó József címzetes egyetemi tanár 2020. december 31. napjával külső tagi tisztségéről lemondott. A tudományterületi doktori tanács a lemondást sajnálattal tudomásul vette, köszönetét fejezte ki a hosszan tartó, lelkiismeretes munkáért, mellyel tanár úr a Bölcsészettudományi Kar Doktori és Habilitációs Tanácsát, majd ennek megszűnését követően a tudományterületi doktori tanácsot hathatósan támogatta. Távozásával új külső tag megválasztása vált szükségessé. A doktori iskolák és a BTDT javaslata alapján a PTE Egyetemi Doktori Tanácsa a BTDT külső tagjává választotta Elekes Zsuzsannát, a Budapesti Corvinus Egyetem doktori iskolavezető, kutatóközpont vezető professzorát.

A 2020/2021. tanév őszi félévétől – Visy Zsolt professor emeritus lemondására tekintettel – az Interdiszciplináris Doktori Iskola „A Kárpát-medence és az antik világ népeinek története, kultúrája és kapcsolataik az ókorban” elnevezésű programjának vezetője: Grüll Tibor egyetemi tanár.

A 2020/2021. tanév őszi félévétől – tekintettel arra, hogy Pálné Kovács Ilona az iskolavezetői teendők ellátása mellett a program vezetéséről lemondott – az Interdiszciplináris Doktori Iskola Politikatudományi Doktori Programjának vezetője Kákai László egyetemi tanár.

A Bölcsészet- és Társadalomtudományi Doktori Tanács a 2020/2021. tanév őszi félévében 12 fokozatszerzési eljárás zárására tett javaslatot a Pécsi Tudományegyetem Doktori Tanácsának. Az EDT döntése alapján PhD fokozatot szerzett:

- BAUERNÉ SZAKÁL KATALIN (Irodalomtudományi Doktori Iskola, cum laude, EDT: 2021.02.09.)

* A habilitációs ügyek többlépcsősek, és folyamatosan zajlanak. Az itt közölt adatok a lapzártakor (2021. február 28.) érvényes állapotot tükrözik. Az azóta sikeresen lezárult habilitációs eljárásokat a 2021. őszi lapszámban közöljük.

- CZEFERNER DÓRA (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok, summa cum laude, EDT: 2020.10.13.)
- CSÁJI LÁSZLÓ KOPPÁNY (Interdiszciplináris Doktori Iskola, néprajz-kulturális antropológiai tudományok, summa cum laude, EDT: 2020.10.13)
- DÉSFALVI JUDIT (Pszichológia Doktori Iskola, cum laude, EDT: 2021.02.09.)
- GYERTYÁNFY ANDRÁS („Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola, summa cum laude, EDT: 2021.02.09.)
- KŐFALVINÉ ÓNODI MÁRTA (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok, summa cum laude, EDT: 2020.10.13.)
- PÁLFY-MADARÁSZ ESZTER (Nyelvtudományi Doktori Iskola, summa cum laude, EDT: 2020.12.01.)
- POLYÁK PETRA (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok, summa cum laude, EDT: 2020.12.01.)
- REICH SZABINA GRÉTA (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok, summa cum laude, EDT: 2020.10.13.)
- RESTÁS PÉTER (Pszichológia Doktori Iskola, summa cum laude, EDT: 2020.10.13.)
- STANKOVICSNÉ SZENDI ANNA (Demográfia és Szociológia Doktori Iskola, cum laude, EDT: 2021.02.09.)
- SZABÓ EDIT (Pszichológia Doktori Iskola, summa cum laude, EDT: 2020.12.01.)

A Bölcsészet- és Társadalomtudományi Doktori Tanács a 2020/2021. tanév őszi félévében 7 habilitációs eljárás zárására tett javaslatot a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Habilitációs és Habitusvizsgáló Bizottságának. A PTE EHHB habilitált doktori címet ítélt oda a következőknek:

- BIGAZZI SÁRA (Pszichológia Doktori Iskola)
- GULD ÁDÁM (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- HOLIK ILDIKÓ („Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola)
- KISS NOÉMI (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- SARNYAI CSABA (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- SLACHTA KRISZTINA (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok)
- TIRINGER ISTVÁN (Pszichológia Doktori Iskola)

Sikeresen megtartott előadásokat követően folyamatban van a habilitációs eljárás zárása a következőknek:

- FARKAS-KÉRCHY VERA (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- JANCSÁK CSABA („Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola)

Folyamatban lévő habilitációs eljárások sikeres habitusvizsgálattal, az előadások megtartásának engedélyezéséről szóló döntéssel:

- HAMMER ERIKA (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- PÓLYA TAMÁS (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- TÓTH SÁNDOR JÁNOS („Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola)
- TÓTH TAMÁS (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok)

Folyamatban lévő habilitációs eljárások sikeres habitusvizsgálattal, 2021. február 28-án még az előadások megtartásának engedélyezése előtt:

- BARABÁS GÁBOR (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok)
- FOGARASI GYÖRGY (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- LÉNÁRT ANDRÁS (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok)
- VÉGH FERENC (Interdiszciplináris Doktori Iskola, történelemtudományok)

Beadott, 2021. február 28-án még véleményezés alatt álló habilitációs pályázatok:

- GLIED VIKTOR (Interdiszciplináris Doktori Iskola, politikatudományok)
- HESZ ÁGNES (Interdiszciplináris Doktori Iskola, néprajz-kulturális antropológiai tudományok)
- MACZELKA CSABA (Irodalomtudományi Doktori Iskola)
- SATA LEHEL (Irodalomtudományi Doktori Iskola)

Horváth Judit
Doktori Iroda

Nyugdíjba vonuló oktató kollégák 2020. december 30-tól

SCHAUER HILDA egyetemi docens, Germanisztika Intézet Német Nyelvű Irodalmak Tanszéke

FISCHER FERENC egyetemi tanár, Történettudományi Intézet Modernkori Történeti Tanszék

DR. BÓKAY ANTAL egyetemi tanár Magyar Nyelv– és Irodalomtudományi Intézet Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

DR. NAGY ÁRPÁD MIKLÓS egyetemi docens Filozófia és Művészetelméleti Intézet Klasszika-Filológia Tanszék

2021. február 1-jétől a PTE BTK kötelékébe belépő új oktatók

GOMBKÖTŐNÉ KEMÉNY KRISZTINA adjunktus, Germanisztika Intézet Német Nyelvészeti Tanszék

MATUZ-BUDAI TÍMEA tanársegéd, Pszichológia Intézet Fejlődés és Klinikai Pszichológia Tanszék

VARGA ÉVA mesteroktató, Társadalom- és Médiatudományi Intézet Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék

Oktatói előmenetel a 2019/2020-as tanévben

Adjunktusi kinevezés
NÉMETH LINDA adjunktus, Romanisztika Intézet Francia Tanszék

Egyetemi docensi kinevezések
TÓTH IMRE egyetemi docens, Történettudományi Intézet Német Történelem és Kultúra Alapítványi Tanszék

Professor emeritus kinevezés
FISCHER FERENC egyetemi tanár, Történettudományi Intézet Modernkori Történeti Tanszék

Kovács Éva
Kari Hivatal

ELHUNYT LÉNÁRD KATALIN

A Pszichológia Intézetet súlyos veszteség érte, 2021 januárjában 48 éves korában elhunyt Lénárd Kata. Hallom. Mégsem hiszem el. Tudni és elképzelni nem illeszthető. Tudom, hogy meghalt, elképzelni mégsem lehetséges. Mindig mosolyog, és mint egy energiabomba robban be a térbe. „Legyünk jó fejek” – mondja. Én nem szeretek „jó fej” lenni, mégis levesz a lábamról. Hosszú idő óta aggódtunk érte, aggódtunk érted, Kata.

Tanítványomtól, munkatársamtól, barátomtól búcsúzom. Életünk története régóta fonódik össze. Pszichológia fakultációra jelentkező gimnazisták a Pszichológia Tanszéken, köztük egy mosolygós szép lány, szalagokkal összefont copfokkal. Elszánt, kíváncsi és szeleburdi, minden érdekli, mindenre rácsodálkozik.

A pécsi egyetemen induló pszichológus képzés legelső évfolyamának hallgatója volt. Családias légkörben volt elég idő egymásra odafigyelni, igazi kapcsolatok alakultak, és az élettelségben Katának meghatározó szerepe volt. Mindig szervezett, semmilyen programból sem akart kimaradni, olyan volt, mint aki mindig felfedező úton van.

Mivel még nem alakult meg a pszichológia doktori iskola, Kata az orvoskaron felvételizett, és védte meg disszertációját. Ez a munka is egy felfedező út volt, régi elmélet új értelemmel, új tudásokkal újra értelmezve. Ferenczi és az interszubjektivitás. Kata a kapcsolatokban is a jelentést és a megértést kereste, tudományos keretekben is. Írásai jelentősen hozzájárultak a hazai pszichoanalízis szakirodalmának bővüléséhez, új szemléletek meghonosodásához. Több hónapot töltött el az Anna Freud Centerben Londonban, és sokat tanultunk tőle az ott szerzett tapasztalatok révén. Érdeklődése mindig szerteágazó volt, a művészetek, a klinikai gondolkodás, a korai kapcsolatok jelentősége, talán ezek voltak a fő csapások, és ezeket a külön álló szálakat próbálta összekötni, a közös értelmet megtalálni bennük. Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy mindig elkötelezett volt a leszakadók, a kisebbségben, hátrányban lévők megértésében és megsegítésében. Ennek érdekében vállalt önkéntes munkákat, illetve buzdította és szervezte a hallgatókat, hogy kapcsolódjanak be ezekbe a munkákba. A Bátor Tábor alakulásában meghatározó szerepe volt, hosszú évekig vett részt abban a munkában, ami a súlyos krónikus betegséggel küzdő gyerekek és szüleik életének megsegítésére irányult.

Oszlopos tagja volt a Korai Kötődés Munkacsoportnak, ami a hazai klinikai pszichológia meghatározó alakjai köré csoportosult, mint Lust Iván és Ajkay Klára. A gondolkodása nem mindig volt fegyelmezett a szó tudományos értelmében, de mindig nagyon inspiratív volt. Szóval, olyan „Katás”. A rácsodálkozásból semmit sem veszített. Ilyennek szerettük.

Fotó: UnivPécs

A nyitottsága és sokféle érdeklődése miatt az egyetem sok karán ismerték és dolgoztak vele együtt.

Egy gazdag, színes életút, időnként megakadásokkal, ahogy ez természetes módon lenni szokott. Egyetlen és kibékíthetetlen hiba van benne, hogy túl rövid lett. Gazdag és termékeny pálya lett volna még. Betegsége komoly volt és súlyos, de olyan kitartást és élni akarást láttunk, ami miatt reménykedtünk.

Nehéz lesz elképzelni és megszokni az Intézetet a mosolya, kedvessége, záporozó kérdései nélkül.

Tanítványból munkatárs lett, kolléga és barát. Fájdalommal búcsúzunk, de mindig velünk leszel.

Péley Bernadette
Pszichológia Intézet

Gyászhírek

MELÁTH FERENC (1933-2020)

Távolból és váratlanul ért bennünket Meláth Ferenc kollégánk halálhíre. Munkaviszonya a PTE BTK-n és annak jogelődein 1979. október 16-tól 1995. szeptember 30-ig tartott; nyugdíjazásakor a BTK Német Nyelvű Irodalmak Tanszékén dolgozott.

TILKOVSZKY LORÁNT (1927-2021)

2021. január 13-án, életének 94. évében elhunyt Tilkovszky Loránt. Halálával az 1920–1930-as évek fordulója körül született meghatározó történészgeneráció újabb tagja távozott. | Megemlékezés az Újkor.hu honlapon.

HEILMANN JÓZSEF (1938–2021)

Heilmann József tanár úr 82 éves korában váratlanul hunyt el. 1976-tól a Pécsi Tanárképző Főiskola Magyar Nyelvi Tanszékén, majd a jogutód JPTE Tanárképző Karának Nyelvi és Kommunikációs Intézetében oktatott – rendszeresen főként nyelv- és beszédművelést, helyesírást és leíró magyar nyelvtant. Közvetlenül nyugalomba vonulása előtt a kar Tanulmányi Osztályának vezetője is volt, óraadóként azonban továbbra is tanított magyar szóalaktant az egyetemi képzésben.

DÁN GYÖRGY (1954-2021)

1978 óta ügyviteli alkalmazottként dolgozott a PTE BTK-n 2018. júniusi nyugdíjba vonulásig.

Nyugodjanak békében!
Őszinte részvétünk a gyászoló családoknak!

Kovács Éva
Kari Hivatal

ÚJ KOLLÉGA A FILOZÓFIA TANSZÉKEN

Interjú Bécsi Zsófiával

Bécsi Zsófia 2020. február elseje óta félállásban egyetemi tanársegédként a Filozófia Tanszéken oktat. Mindemellett gyesen lévő középiskolai tanár. Doktori disszertációját 2018-ban védte meg *John Dewey nevelésfilozófiája* címmel. A bölcsészkar kötelékébe belépő kollégaként ezzel az interjúval szeretnénk bemutatni őt.

Mióta tanítasz a bölcsészkaron?

2020. február 1-jén kezdtem félállásban a Filozófia Tanszéken oktatni, azon belül is főleg az etikatanár szakon vannak óráim. A tanárképzés mindig is szívügyem volt, középiskolai álmom vált ezzel valóra. Számomra a hitelesség nagyon lényeges, a fokozatokat végigjárva szerettem volna haladni a pályámon, és fontosnak tartottam, hogy előbb a közoktatásban szerezzek tapasztalatot. 2010 óta tanítok Pécsett a gyakorlóiskolákban, a Babitsban és a Deákban. Én viszem a filozófia- és az etikaórákat, amit most másodszorra szakítok meg a GYES miatt (három gyermek édesanyja vagyok). A gyakorlóiskolákra az értelmiségképzés előszobájaként tekintek. Ahhoz, hogy valakiben kialakuljon a kritikai gondolkodás és az abban való jártasság, gyakorolnia kell szabadon és önállóan gondolkodni. Számomra a filozófia és az etika is mindennek tökéletes terepe. Az egyetemet itt végeztem, 2001-ben kezdtem, majd 2006-ban hívtak Székesfehérvárra a saját gimnáziumomba és az általános iskolai tagintézménybe tanítani. Akkoriban sokat ingáztam Pécs és Székesfehérvár között. Végül itt maradtam.

Mondhatjuk, hogy két munkakört töltesz be: családanya, feleség és oktató vagy egyszerre. Hogyan tudod összeegyeztetni a munkát és a családot?

Nagyon sok segítséget kapok a családomtól. A nagyszülőktől – mindkét oldalon – óriási támogatást kapunk, valamint a férjemmel is sok mindenben próbáljuk egymást erősíteni. Idealista ember vagyok, megpróbálom úgy csinálni, hogy ne kelljen választani hivatás és család között. Bízom benne, hogy a kettő ki tudja egészíteni egymást egy kerek egésszé.

A neveltetésem is sok mindent adott. Nagyon keményen dolgozó családból származom, a szüleim mindketten elsőgenerációs diplomások. 1983-ban születtem, a család első gyermekeként. Hárman vagyunk testvérek, és talán pont ezért vágytam rá én is, hogy három gyerekem legyen. A szüleim a nevelésemben határozottak és következetesek voltak. A tőlük kapott minták miatt is veszem komolyan a feladataimat, szeretem, hogy ha annak, amit csinálok, értéke van. Szeretem, ha a munkámnak van gyakorlati haszna.

Hogyan kerültél a pécsi egyetemre?

Ide jelentkeztem angol-filozófia szakra, aztán az angolt az utolsó körben leadtam. Viszont graduális hallgatóként lehetőségem volt a Filozófia Doktori Iskola óráira bejárni. Akkor döntöttem el, hogy ez lesz az én utam. Ennek ellenére nem bántam meg azt sem, hogy az angol tanszékre is jártam. Nagyon kedveltem az irodalomórákat, sokat tanultam nyelvészet-

ről, kultúráról, történelemről is. Hálás vagyok mindezért, mert többé váltam általuk. Úgy kezdtem el 18 évesen az angol szakot, hogy az segítség lesz majd a filozófiához: magát a nyelvtudásomat is megalapozza; olyan gyakorlatot szerzek, amely képessé tesz angolul olvasni, szakmai tanulmányt írni.

Vajon ezért írtad John Dewey nevelésfilozófiájából a disszertációdat?

A tanítás szívügyem, a neveléssel kapcsolatos összes kérdéskör nagyon foglalkoztat. Minden érdekel, ami az etikában a neveléssel foglalkozik, gondolok itt nemcsak az intézményes formára, hanem magára az emberi viszonyokban megmutatkozó jelenségre. Ez a meghatározó vezérfonal a számomra. Az igazat megvallva, ennek az gondolatnak a csírája már megvolt bennem azelőtt is, hogy egyetemre jöttem volna. Középiskolában humán tagozatra jártam, elég egyértelmű volt, hogy bölcsészettudományi irányt fogok választani. Gondolkodásomat – amellett, hogy a hétköznapi életben szeretek pörögni –, nem elvontnak, hanem jó értelemben inkább „elvarázsoltnak" nevezném.

Még gyermekként baráti kapcsolatokon keresztül ismertem meg Erős Ferenc (1946-2020) professzort. Középiskolásként rengeteget beszélgettem vele. Neki mertem először arról beszélni, hogy filozófia szakra mennék. Nem adott tanácsot, hogy hová menjek tanulni, hanem elmondta, mik a pozitívumai Pécsnek, és mik Budapestnek. Viszont azt megjegyezte, hogy szerinte ez a szakválasztás abszolút hozzám illik, és meg fogom benne találni a számításomat. Végül a város miatt döntöttem Pécs mellett, és nem bántam meg. Erős professzor aztán a doktori disszertációm egyik opponense is volt. A John Dewey-féle nevelésfilozófia ugyanis erősen határterület, nem lehet olyan könnyen elméleteket, fogalmakat találni rá, amire aztán mindent fel lehet építeni. A disszertációmnak nagyon sok szociálpszichológiai vonatkozása is volt, ezért is opponálhatta azt. Fájó volt számomra, hogy életem első kari összoktatói értekezletén épp őrá emlékeztünk néma felállással. Beléptem mint oktató a BTK-ra, és a háttérben Erős volt a néma csend.

Milyen tudományos céljaid vannak?

Nagyon jól érzem magam, amikor filozófiával, etikával foglalkozhatok, amikor ilyen témájú könyveket olvashatok, és amikor az életben egy hétköznapi problémára beugrik egy elmélet. Milyen jó lenne, ha az embereknek lenne egy alapvető filozófiai képzettségük, és már gyerekkoruktól fogva találkoznának a filozófia kérdésfelvetéseivel és módszereivel! Úgy gondolom, sok ember egy probléma kapcsán azt se tudja, min kellene egyáltalán elgondolkodnia. Az is jó lenne, ha a jövő generációja is pozitívumnak tartaná azt, hogy járhat egyetemre. Élvezem, ha jókedvű hallgatókkal találkozom az egyetemen. Hiszen az egyetemi élet nemcsak a bulik miatt jó, hanem hogy végre azt tanulom, amit szeretnék, ami valóban érdekel. Számomra az egyetemi évek a kiteljesedés időszaka volt.

Oktatóként hogyan alakul a kapcsolatod a hallgatókkal?

Mivel magam is ide jártam, a tanszéken minden oktatót, kollégát ismertem. A hallgatók közül pedig sokan a középiskolában voltak a tanítványaim. Óriási előny, hogy mindig ül a padban legalább egyvalaki, akit már korábban tanítottam, érettségiztettem. Jó élmény.

A hallgatókkal való kapcsolatom megítéléséhez viszont lehet, hogy őket is meg kellene megkérdezni. Egyelőre pozitív visszajelzéseket kapok tőlük. Kedvesek, jófejek, úgy érzem, sikerült egymásra hangolódnunk. Úgy érzem, megértették, mit, s miért kérek. Az online oktatásból is csak bíztató tapasztalataim vannak. Zömében tanításmódszertan órákat tartok, illetve politika és társadalomfilozófia kurzusaim vannak.

Vannak-e példaképeid, akik inspirálnak a tudományos pályán?

Most ilyen posztereknek kellene eszembe jutni, hogy kit raknék ki a falra? Mondjuk, Kant képe nincs kint, de van egy Szókratész szobrocskám.

Viccet félretéve, a szó klasszikus értelmében egy mentorom van: Bertók Rózsa, aki a tanszéken tanít még most is. Ő volt a szakdolgozatom és a disszertációm konzulense is. Maximális

Bertók Rózsa

segítséget nyújtott mindenben, és inspirál a mai napig. Attól kezdve, hogy a legegyszerűbb szemináriumi dolgozataimban több volt az általa használt kék javítás, mint a fekete gépelés, jóformán az egészet szétírta az észrevételeivel. Mindezért a mai napig nagyon hálás vagyok neki. Valóban segített: megtanított írni, vagy legalábbis most már tudom, hogy miért nem tudok jól írni. Lehetőséget biztosít konferenciákra eljutni, publikálni. Nekem ő az a klasszikus egyetemi tanár, akiről az ember álmodik, aki nem engedi el a hallgatói kezét. Ő volt az, aki a tanszéken szívügyének tartotta a tanárképzést. Annak idején filozófia szakon sima bölcsészdiplomát kapott mindenki, de Bertók tanárnő külön tantárgyként oktatta a módszertant. Pedagógia órákat a másik szakunk miatt így is, úgy hallgattunk, de a módszertani kurzus miatt kaptunk még egy további betétlapot a diplomába. Tanítási gyakorlatot is intézett nekünk, mert számára mindig a hallgató az első.

Milyen módon építed a tudományos karriered?

Igyekszem az összes elvárásnak megfelelni, hogy meglegyen a kellő számú cikk, illetve konferencia. Annak nagyon örülök, hogy az eddigi konferenciákon nagyon jó beszélgetésekben tudtam részt venni – Szabadkán, Újvidéken, Komáromban, Beregszászon, Dubrovnikban és egyszer Párizsban. A tudományos karrier bizonyára a rengeteg kapcsolattól is függ. Próbálom a lehető legjobb órákat tartani. A tudományos karrierem azonban akkor tudna kiteljesedni, ha nem arról szólna egy-egy tudományos munka, hogy bizonygatni kell az adott tudományterület létjogosultságát. Akkor lennék elégedett a saját munkámmal, ha egy kicsit én is előre tudnám mozdítani a filozófia és az etika megítélését.

Szükség van arra, hogy filozófiai kérdéseket vessünk fel és etikai problémákról beszéljünk.

A hétköznapi beszéd témája pedig a mindennapi kérdéseken túl ne csak a pletyka és a felszínesség legyen.

Mivel töltöd az idődet legszívesebben, amikor dolgozol?

Az oktatással. Ez egyértelmű. Nem szeretek írni. Rengeteg gondolatom van, és nagyon nehezen veszem rá magam arra, hogy ezeket leírjam. Sokkal szívesebben tartok előadást. Én azt szeretem, ha tudok beszélgetéseket, közös gondolkodást teremteni, és ennek a legjobb terepe a tanóra. Nagyon sokat voltam középiskolai közegben, és látom, hogy mikor lesz egy diák továbbtanulása sikeres. Rendkívül furcsa dolog, hogy nagyon okos diákokat lebeszélnek arról, hogy bölcsésznek, és különösen bölcsésztanárnak menjenek. Holott én úgy gondolom, pont a legokosabbaknak kell ezt a szakmát választani, mert a bölcsészvilág – főként pedig a filozófia – a gondolkodásról szól. Gondolkodásra sarkallni diákokat, ezt nem lehet a „maradékra” bízni. Nem lehet, hogy olyan emberek végezzék, akik csak azért választják ezt a pályát, mert más nem jött össze, vagy olyanok, akik nem rendelkeznek kellő motivációval, hogy mindig jobbak legyenek. Addig, amíg nem vesszük komolyan azt, hogy kik foglalkoznak a gyerekekkel, addig ne is várjuk, hogy egy jobb és szebb világban éljünk. Az egyetemről új tanárgenerációnak kell kikerülniük, és meg kell erősíteni a régiek közül azokat, akiknek a tanítás valóban a szívügyük, akik a hétköznapi életben is gondolkodó emberek. Őket kellene érvényesülni hagyni ezen a pályán, és nem lebeszélni erről a fiatalokat. Merre fog továbbmenni ez a világ? Mindig azon gondolkodom, hogy milyen világot hagyunk itt a gyerekeknek...

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

„A SZELLEMI MINŐSÉG ÖRÖK FELADAT”

Interjú Somos Róberttel

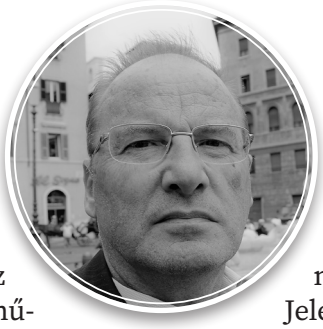

Somos Róbert filozófiatörténész, egyetemi tanár, az MTA doktora, a Patrisztika Kutatóközpont vezetője. Utóbbi az ókeresztény teológia, irodalom és művészet tanulmányozására alakult 2000-ben. A Központ legfontosabb tevékenysége a Kairosz Kiadóval együttműködve a CATENA című könyvsorozat gondozása. A kettős, monográfiákat és fordításokat magában foglaló sorozat célja az ókeresztény teológiai, írásmagyarázati és művészeti hagyomány magas tudományos színvonalon történő közvetítése, népszerűsítése. 2020 decemberében jelent meg *Órigenész: Zsoltárhomíliák* című könyve. A huszonkilenc görög nyelvű és további öt, kizárólag Rufinus latin fordításában fennmaradt homília fordítója Somos Róbert, aki bevezető tanulmányt és Órigenész-életrajzot is írt a kiadványhoz, valamint a jegyzeteket is ő készítette. A könyv megjelenése kapcsán Szélpál Lívia beszélgetett vele.

Hogyan került a karra, és a PTE BTK mint tudományos műhely milyen szempontból határozta meg a pályafutását?

Igazi őskövület vagyok a karon és a jogelőd intézményekben, ugyanis 1983 óta itt dolgozom. 1982-ben végeztem az ELTE filozófia-történelem szakán. Nem sikerült Budapesten elhelyezkednem, nem rendelkeztem ugyanis párttagkönyvvel, ami akkor egy filozófia-diplomástól elvárható lett volna. Így Dunaújvárosban, a Kohó- és Fémipari Főiskolán töltöttem egy évet tanársegédként. Ott hallottam, hogy Pécsett Bécsy Tamás egyetemi képzések beindítását tervezi magyar, valamint esztétika szakokkal, és munkatársakat keres. Az esztétika is vonzott, s tudtam, hogy nekünk filozófiát is kellene oktatni. Jelentkeztem, ő leinformált, fölvett, és a feleségemmel rögtön leköltöztünk Pécsre. Igazi ugrás volt az ismeretlenbe. Művelődéstörténetet, filozófiát, esztétikatörténetet tanítottam a Magyar Tanszéken egy hallatlanul inspiráló közegben, többségében kiváló kollégák között. Ekkor még nem igazán beszélhettünk tudományos műhelyekről, jóllehet Bécsy Tamás mellett éppen szerveződött egy drámaelmélettel foglalkozó kisebb csoport, Horváth Iván pedig hamar összefogta a régi magyarosokat. Én a magam útját jártam, már egyetemi hallgató koromban kialakult, hogy mi az a kutatási terület, amivel foglalkozni szeretnék. Ez a patrisztika, az ókori keresztény irodalom, mindenekelőtt pedig a keresztény vallási hagyomány és a görög filozófia összekapcsolódása, konkrétabban az alexandriai tradíció.

Vannak-e példaképei, akik inspirálták a tudományos pályán?

Az ELTE-n egyfelől meghatározó élményeim Komoróczy Géza előadásai és vallástörténeti szemináriumai, valamint Vidrányi Katalin patrisztika előadásai voltak. Másrészt a görög filozófiatörténet, amit Simon Endre és Steiger Kornél tanítottak. Sokan nincsenek tisztában azzal, hogy az „átkosban” sok szempontból informálisabb egyetemi oktatás folyt, mint ma. Ha összeszámolom, több nem kötelező órára jártam, mint kötelezőre. Persze nem sírom vissza azokat az időket! Mégis, amikor például hall-

gatóként odamentünk Horváth Judithoz – aki később itt Pécsett is sokáig tanított – hogy tartson nekünk görög nyelvi órákat, vagy Adamik Tamáshoz latin szövegolvasás ügyében, nem kaptunk olyan választ, hogy ez nincs benne a programban, nincs rá idő, vagy hogy ez már a kötelező óraszámon túl lenne. Kezdetben a föntebb említett tanárok inspiráltak a tudományos pályán, később számos kolléga, hazaiak és külföldiek egyaránt. Szoros értelemben azonban mégsem volt mesterem. A szakdolgozatomat Órigenész (186–254) lélektanáról írtam. A bevett szisztéma szerint a Filozófia Tanszékcsoport oktatói között kerestem témavezetőt. Persze lehetett volna szélesebb körből is meríteni, de én ezt akkor nem tudtam. A vallásfilozófiát Lukács József, az MTA Filozófiai Intézetének akkori igazgatója tanította. Szakmai szempontból jelentéktelen, de jó szándékú pártfunkcionárius. Így hozzá fordultam tervemmel. Ő ezt kérdezte: „Nem lehetne inkább Augustinus?" „Nem!" – mondtam erre, és a témavezetés kapcsán ennyiben maradtunk, mindenesetre formálisan elvállalta. Utána már elkerültem Budapestről, így nyugodtan dédelgethettem a görög *autarkeia,* azaz a függetlenség és önelégségesség ideálját. A rendszerváltás után átkerültem a Filozófiatörténeti Tanszékre, ahol a végzettségemmel inkább összhangban álló oktatói tevékenységet folytathattam.

Kérem, meséljen Órigenészről! Mi inspirálta Önt erre a kutatási témára?

Órigenész témájába még egyetemista koromban szerettem bele. Különösen érdekelt az ókori filozófia és a keresztény vallás összefonódásának kérdése. Volt egyrészt az otthonról hozott keresztény vallástörténettel kapcsolatos érdeklődésem, másrészt az egyetemen az ókori bölcselet foglalkoztatott. Utánaolvastam Órigenésznek, és rájöttem, hogy kulcsfigura ebben a kérdésben. Ugyanis sok filozófiai gondolatot vesz át és formál át önálló módon, és a keresztény tudományosság szempontjából talán a legfontosabb személy. Későbbi szerzők mind rá hivatkoznak, mert műfajokat teremtett. Ő írt először komolyabb kommentárokat, és végzett a Szentírásra irányuló szövegkritikai vizsgálódásokat. Az apologetikai irodalmat is új szintre emelte. Mindig úgy gondoltam, hogy a kereszténység azért is volt sikeres, mert sikerült a magaskultúrában is megszólaltatnia mondandóját. Az nem lehet hosszú távon sikeres vallás, amely nem tudja tanítását a magaskultúra szintjén is megfogalmazni. Ezt a tendenciát érzékeltem elég hamar Órigenésznél, és azóta is úgy vagyok vele, hogy a többi szerző legjobb pillanataiban belőle táplálkozik. Hivatkoznak is rá mint tudósra, Szent Jeromostól kezdve Nazianszoszi Szent Gergelyig, de azért némi gyanakvással tekintenek rá. Ennek főleg az az oka, hogy Órigenész műveiben a platonizmus egy ponton markáns módon megjelenik, ez pedig az a gondolat, hogy a lélek *preexisztens*. Tehát korábban létezett, mint ahogy a testbe került. Szerinte az isteni igazságosság csak így tud érvényesülni. Mindezt Órigenész nem tekinti egyházi tanításnak, de ott van a tanításai háttérében, és emiatt később sokan bírálták őt. A VI. században az V. egyetemes zsinaton még el is ítélték. Az allegorikus szövegmagyarázati módjait is néha problematikusnak találják. Tehát viszonylag hamar rájöttem arra, hogy megkerülhetetlen a görög filozófia és a keresztény vallás összekapcsolódása szempontjából, és már egyetemista koromban ezzel kezdtem foglalkozni. Úgy vagyok ezzel, mint ahogy Platón *Ión* című dialógusában Ión. Ión, a rapszódosz azt mondja, hogy csak Homérosszal tud foglalkozni, mert ha másról beszél, gondolatai elkalandoznak és ellaposodnak, az már nem annyira a szívügye. Én így vagyok Órigenésszel, a szívemhez ez a téma áll közel, filozófiatörténetben pedig a magyarok közül Pauler Ákos munkássága.

Mire a legbüszkébb a pályafutásában?

Szakmai pályafutásom szempontjából monográfiáimra és fordításköteteimre vagyok a legbüszkébb. Középiskolás koromban komolyan foglalkoztam képzőművészettel, és talán ennek hatására is mindig úgy gondoltam, hogy megformált műveket, eredeti, új eredményeket tartalmazó munkákat kell letenni az asztalra. Ezek közül a legjelentősebb alighanem a 2015-ben Münsterben megjelent *Logic and Argumentation in Origen* című könyvem, mert azt hiszem, minden esendősége ellenére e kötetben sikerült bemutatnom a III. század első felében alkotó Órigenésznek, a keresztény teológia, tudományosság és spirituális meghatározó alakjának olyan oldalát, melyet a korábbi szakirodalom csak érintett. Holott a görög filozófiai és tudományos minták beépülése a keresztény teológiába a legtisztább módon itt jelenik meg.

Fontosnak tartom továbbá a magyar filozófiatörténet témájában végzett munkásságomat, mert ezen a korábban elhanyagolt területen új eredményekre jutottam, mindenekelőtt a Pauler Ákosról szóló monográfiámmal, amely két függelék kötet kíséretében az MTA doktori disszertációm volt.

Mind a nemzetközi jelenlétet, mind a magyar témák ápolását – beleértve a fordítói tevékenységet – fontosnak tartom. Tisztában vagyok azzal, hogy ez már önmagában is versenyhátrányt jelent a bölcsészettudományoktól idegen, de egyre nagyobb befolyást gyakorló uniformizált teljesítménymérés szempontjából, de ez azért nem izgat különösképpen.

Mely oktatói tevékenység a legkedvesebb Önnek: vizsgáztatás, tudományos aktivitás, oktatás, kutatás, írás?

Működésem talán a kutatás terén mondható eredményesnek, bár szeretek tanítani is. Tudatában vagyok annak, hogy nem vagyok virtuóz előadó, s a vírushelyzet mostanában még nehezebbé teszi az oktatói munkámat, mert a technikával is meg kell birkózni. Azt hiszem, azzal nem vagyok egyedül, hogy vizsgáztatni nem szeretek.

Mi motiválta a Patrisztika Központ megalakulását?

A Patrisztika Központ ötlete Heidl György professzortól származik, aki nem csak nemzetközileg jegyzett kiváló patrisztikatudós, de jó kapcsolatteremtő képességgel is bír, és van gyakorlati érzéke. Ezekkel az erényekkel jómagam kevésbé ékeskedem. Heidl György egyik kezdeményezője volt a 20 éve megalapított Magyar Patrisztikai Társaságnak is. Ő ismerte fel, hogy a pécsi működésünkhöz hivatalos fórum, cégér szükséges. A Patrisztika Központ fő tevékenysége a kettőnk sorozatszerkesztésében megvalósuló könyvkiadás. A partner a Kairosz Kiadó, amelynek tulajdonosával, a néhai Bedő Györggyel először szintén Heidl professzor került kapcsolatba. Sorozatunk címe: *Catenák* – utalás egy ókori és középkori műfajra, amelynek keretében a régi keresztény szerzők szentírásmagyarázati műveiből az utódok idézet- vagy parafrázisláncokat készítettek. A *Catena*-sorozat egy monografikus és egy fordítói szekcióra bomlik. Az órigenészi *Zsoltárhomíliák* a fordítói sorozat legújabb, 14. kötete, a megjelent monográfiák száma pedig 21.

Ezen túl a Patrisztika Központ pályázati szempontból és a külfölddel való kapcsolattartás miatt is fontos. Égisze alatt korábban hazai és nemzetközi konferenciákat is szerveztünk. Tehát a központunk felhelyezte Pécset az ókori keresztény teológiai és spirituális irodalom nemzetközileg jegyzett kutatóhelyeinek térképére.

Milyen tudományközi kapcsolatokat tart a legfontosabbnak a kutatóközpont vezetőjeként?

Ami a tudományközi kapcsolatokat illeti, van összeköttetés az egyetemen belül például a régészekkel, leginkább Nagy Leventével. Ő is szokott járni a Patrisztika Társaság konferenciáira. Illetve régebben volt olyan OTKA-pályázatunk („Teológiai antropológia a patrisztikus korban," 2010-2016), amelyben tíz oktató is részt vett. Azonban a tényleges működés a Heidl Györgygyel közösen vitt könyvsorozatunk. Leginkább a megszerzett pozíciók tartása az, amit célul tűztünk ki. Most is van egy OTKA-pályázatunk, amit Heidl György vezet („Én-formálás a szépség által: a személyiségfejlesztés technikái az ókeresztény korban," 2018-2022). Görföl Tibor, Kárpáti András és jómagam vagyunk még benne. Voltaképp e projekt jegyében jelent meg ez

a zsoltárhomíliák kötet is. Emellett szerteágazó külföldi kapcsolataink vannak. 2005-ben volt egy nagy Órigenész konferencia, amit mi szerveztünk *Colloquium Origenianum Nonum* címmel, s amely konfenciakötetet Belgiumban adtak ki. Ezt fontos munkaként tartja számon a nemzetközi szakirodalom.

Melyek a kutatócsoport jövőbeli tervei?

Látjuk és érezzük, hogy szűkülnek a lehetőségeink. Már maga a Bologna-rendszer is hátrányos helyzetbe hozta a vidéki egyetemeket, a bölcsészet terén pedig még nagyobb a visszalépés. A patrisztika művelését célul kitűző kutatóközpont nem igazán vonz megfelelő alapképzettséggel rendelkező hallgatókat, ugyanis ilyenek nem is nagyon vannak. A pályázati rendszerek átalakulása sem kedvező, mert nálunk nincs meg az a kritikus tömeg, mely az új kihívásoknak sikerrel nézhet elébe. A magam részéről az elsődleges feladatnak a könyvsorozatunk folytatását tartom.

Ha egy hallgató érdeklődne a Patrisztika Kutatóközpont munkája iránt, milyen lehetőségei lennének bekapcsolódni?

Tizenöt-húsz évvel ezelőtt voltak hallgatók, akik valahogy be tudtak kapcsolódni a munkába. Felvették a klasszika-filológia szakot és elkezdtek komolyabban görög- és latintanulással foglalkozni. A filozófián belül is volt egy-egy félév görög és latin nyelvű oktatás. Ma már ilyen egyáltalán nincsen, csak a szabadbölcsész alapszakunk megy. Ezért nehéz bekapcsolódni, mert görög és latin alapszintű felkészültségre van szükség, ami most nehezen szerezhető meg. A modern nyelvek közül is az angol nyelv, ami döntő, de illik ismerni passzív olvasás szintjén a francia, német és az olasz nyelveket. Elég komoly előképzettséget igényelne bekapcsolódni, ma már a lehetőségek korlátozottabbak. Most van ugyan egy kivételes szituáció, van egy négy főből álló, tehetséges mesterszakos filozófia hallgatókból álló társaság, és ennek örülök, bár ők más területen kezdtek el dolgozni.

Kérem meséljen az új könyvéről!

Decemberben jelent meg fordításomban és bevezető tanulmányommal Órigenész zsoltárhomíliáinak gyűjteménye. Néhányan talán emlékeznek rá, hogy 2012 júniusában igazi médiaszenzációként röppent fel a hír, hogy a müncheni Bajor Állami Könyvtár Kézirattárának 314-es számú, huszonkilenc zsoltárhomíliát tartalmazó görög nyelvű kézirata feltehetően Órigenész beszédeit őrizte meg. Mára a szerzőséggel kapcsolatos feltételezés bizonyítottá vált, 2015-ben pedig sor került a szövegek kritikai kiadására. Mondanom sem kell, hogy kivételes alkalom és a szerzőt tanulmányozók számára nagy boldogság, ha hősük elfeledettnek hitt ókori szövege kerül elő. Ráadásul ezek nagyon szép szövegek. A kritikai kiadás készítőjétől, Lorenzo Perrone professzortól, az Órigenész-kutatás doyenjétől már a megjelenés előtt megkaptam a még nem véglegesen átírt görög szöveget, és az elmúlt években jórészt ezekkel foglalkoztam, angol és magyar nyelvű tanulmányokat írtam, lefordítottam a huszonkilenc homíliát görögből, továbbá az öt, kizárólag Rufinus latin fordításában reánk maradt prédikációt.

Kiknek ajánlja a Zsoltárhomíliákat?

Minden felnőtt embernek ajánlom, akiben van érzék a magasabb rendű szellemi dolgok iránt. Persze a zsoltárok elsősorban a vallásos ember érzelmeit és gondolatait tolmácsolják, Órigenész pedig ezeket a keresztény tanítás befogadását és a keresztény életvezetés kialakítását segítő szentbeszédekké formázza értelmezése során. Így nyilvánvalóan azoknak fog leginkább tetszeni a szöveg, akik ismerik és szeretik ezt a tradíciót.

Mi lesz a következő könyvének témája, min dolgozik jelenleg?

Ahogy már említettem, tanulmányokat készítek az órigenészi zsoltármagyarázatok témájában. Őszig le kell adnom két angol nyelvű dolgozatot, de monografikus feldolgozásra is gondoltam. Egy ilyen szöveget elő is állítottam, ám úgy látom, alapos átdolgozásra szorul, ha egyáltalán a monografikus műfaj megfelelőnek bizonyul. Vannak kétségeim. A festőművészet egyik receptje érvényes a tudományos munkára is, ahogyan már Horatius is gondolta: Tedd félre a dolgot egy időre, utána nézz rá friss szemmel, és rájössz, mi nem jó benne! Szóval, én most ezen a ponton vagyok mind a magyar, mind az angol nyelvű monográfiámmal, melyek tárgya nem csupán az órigenészi zsoltárhomíliák, hanem az elveszett kommentárjainak a töredékei

is. Ezekből a töredékekből rengeteg van, de forrásként való felhasználásuk kapcsán temérdek filológiai természetű probléma merül fel.

Az órigenészi zsoltárhomíliák témáján kívül el kell készítenem az Ókeresztény Írók sorozat 14. köteteként 1997-ben megjelent Órigenész-válogatás fordításának a javított változatát, korszerűsített jegyzetapparátussal és új bevezető tanulmánnyal. A fordítást a hatalmas fordítói munkát végző, iskolateremtő patrológus, Vanyó László teológia professzor készítette, aki nehéz körülmények között a 20 kötetes sorozat nagy részét egymaga hozta tető alá. Persze több szem többet lát, nem létezik tökéletes fordítás, a jegyzetekben is előfordulnak hibák, formaiak és tartalmiak egyaránt. Ráadásul a szakmában 30 év nagy idő, előrehaladt a specializáció, változnak a kutatásban a hangsúlyok, úgyhogy amikor megkerestek a sorozatot felújító szerkesztők, igent mondtam a felkérésre.

A beszélgetés közben felmerült bennem a kérdés, vajon Órigenész mit mondana a jelenlegi zűrzavaros időszakban? Az ember akarva akaratlanul keresi a kapaszkodókat, a válaszokat.

Ezek a szövegek homíliák, szentbeszédek, ahol ott a közönség, ez egy élő szituáció. Órigenész a pandémia idején nem tudna ilyen homíliákat elmondani. A gyakorlatban ez úgy ment, hogy lejegyezték a szöveget, és gondolom, ő utána még átnézte. Szerintem ő most valószínűleg kicsit visszavonulna, és a kommentárjait vagy a rendszeres teológiai értekezéseit írná, amihez nem kell közönség. Kivárná, amíg azt elolvashatják. Órigenész tudós alkat, de olyan, aki közönségnek szól. A személyes jelenlét neki fontos dolog volt. Meglehetősen sokat utazott, meghívásoknak tett eleget, mozgékony figura volt. Különleges memóriával és rendkívüli munkabírással rendelkezett. Ami alapgondolat a tanításaiban, az az életvezetés elsődlegességének eszméje. Ez előjön a zsoltárhomíliákban, és körvonalazódik benne egy keresztény etikai tanítás, amelynek egyik fő gondolata az, hogy az értékes, jó dolgok szellemi természetűek, és ki kell alakítani magunkban azokat a vallási karakterű erkölcsi erényeket, amelyek segítségével értelmileg is beláthatjuk a keresztény vallás igazságait. Órigenész hangsúlyozza, hogy a jó eléréséhez önmagunkban nem vagyunk elegendőek, ehhez Isten segítségére is szükség van. Tehát bár szabadok vagyunk, mégis függünk egy gondviselő isteni erőtől.

Tanár úr, említette Órigenész különleges tulajdonságait, munkabírását, belső erejét. Erről ő maga is beszélt?

Órigenész nemigen beszél magáról. Euszebiosz alapján ismerjük őt, aki megírja Órigenész életrajzát az *Egyháztörténet* VI. könyvében, és ott olyan dokumentumokra is támaszkodik, amelyek nekünk már nem állnak rendelkezésünkre, mint például Órigenész levelezésére, valamint olyan szövegeire, amelyek már nincsenek meg. Az antik biográfia csúcsteljesítményének tekinthető ez az életrajz. A másik szöveg Csodatévő Szent Gergely nevéhez köthető. Tanult Órigenésznél Kaiszareában, és az iskola elhagyásakor egy szép beszédet tartott arról, hogyan is tanított Órigenész. Főleg ezekből a szövegekből körvonalazódik az élete. Tehát inkább ezekből a másodlagos forrásokból tájékozódhatunk. Egykét levele fennmaradt, személyes sorsáról csak hozzávetőlegesen tudunk.

Ön mit tanult Órigenésztől?

Órigenész az én habitusomhoz képest talán túlságosan is határozott egyéniség. Én biztosan nem mernék másokat mártíromságra biztatni. Inkább a szellemi dolgokban tudok hozzá csatlakozni, a tudományos alázat, a dolgok komplex szemlélete és a vizsgált problémák nagyon tagolt, részletes elemzése az, amiben példát mutat. Órigenész szellemi minősége vitathatatlan, és úgy gondolom, nekem is van érzékem a minőség iránt. A szellemi minőség elérésének és fenntartásának igénye örök feladat, és ebbe nem csak az intellektuális képesség tartozik bele. Lényeges az emberi oldalt, az erkölcsi aspektust is tekintetbe venni, ilyen a becsületesség, ami kicsit elkoptatott szó, de lényeges. Talán ez jelenthet kapaszkodót a mostani helyzetben is. A korrektség, hogy nem csinálunk hamis vagy fél dolgokat, nem a pillanatnyi érdekek, percnyi szükségletek irányítják az embert, hanem valami állandó, biztosabb szellemi minőség. Én ebben szeretném követni Órigenészt.

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

BEMUTATKOZIK A PÉCSI KÉPREGÉNYTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT

Interjú Maksa Gyulával

Miben egyedülálló a pécsi Képregénytudományi Kutatóközpont, és mivel foglalkozik? Születnek-e képregények a világjárványról? Többek között ezekről a kérdésekről beszélgettem Maksa Gyulával, a Képregénytudományi Kutatóközpont vezetőjével. A PTE BTK Társadalom- és Médiatudományi Intézetében lévő kutatóközpont koordinációs és oktatási tevékenységeinek helyszíne a Zsolnay Negyed E25-ös épületének 003-as szobája.

Maksa Gyula egyetemi docens, a Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék vezetője. 2020-ban jelent meg Vincze Ferenccel közösen szerkesztett kötete a Szépirodalmi Figyelő Alapítvány kiadásában *Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok: Tendenciák a kortárs magyar képregényben és képregénykutatásban III* címmel. A kutatóközpont elsősorban a médiaelmélet, a médiaelemzés és a kultúraköziség kérdéseit kutatja a kommunikáció- és médiatudomány, valamint az irodalom- és kultúratudomány határmezsgyéjén.

Mit jelent számodra a Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar?

Egyrészt munkahelyi és szellemi közösség, másrészt a BTK konkrét helyeket jelent a számomra. Olyan helyeket, amelyek bizonyos érzeteket társítanak össze bennem a bölcsészkarral kapcsolatban. Érdekes módon ezek nemcsak a karhoz hivatalosan hozzátartozó területek. A szűkebb munkahelyi környezetem a Zsolnay Kulturális Negyedben, a PTE Tóth József Bölcsészettudományi és Természettudományi Kar Szakkönyvtára (ahol nagyon szívesen dolgozom), valamint a botanikus kert (ahol olykor még órát is lehet tartani). Ez utóbbi például hivatalosan nem is a BTK területe. Vagy ott van még a sportpálya, ami aztán végképp nem tartozik a BTK-hoz, mégis odaillőnek érzem.

Hogyan kerültél a BTK-ra?

2007-ben jöttem először a karra, akkor jártam másodjára Pécsen. Egy álláspályázatra jelentkeztem a Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszéken. Akkor éppen végzős doktorandusz hallgató voltam a Debreceni Egyetemen, jóformán befejezett disszertációval. A doktori dolgozatom az idekerülésemet követő pár hónapon belül el is készült. 2009-ben visszatértem a Debreceni Egyetemre, ott tanítottam. Majd 2013-ban Pécsre jöttem ismét, azóta folyamatosan itt dolgozom. Nem bántam meg. A habilitációs előadásomat is itt tartottam az Irodalomtudományi Doktori Iskolában.

Hogyan született meg a Képregénytudományi Kutatóközpont ötlete?

A Képregénytudományi Kutatóközpont elnevezése a *Comics Studies Research Center* magyar fordításából ered. Az ötlet a Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszéken vetődött fel, ahol már az alapítás előtti évtizedben is szinte min-

den félévben voltak képregénnyel foglalkozó kurzusok. A kezdeményezést Szijártó Zsolt tanszékvezető és a tanszéki munkatársak, majd az Intézeti Tanács is támogatták. Végül a KTKK a PTE BTK 2017. decemberi Kari Tanácsülésének döntése alapján jött létre. Szervezeti egységként célja egy olyan nemzetközileg elismert tudományos központ kialakítása és működtetése a PTE BTK Társadalom- és Médiatudományi Intézetében, ami összefogja a hazai képregénytudományt, a képregénnyel kapcsolatos kutatásokat, valamint hozzájárul a képregényekkel foglalkozó szakemberek képzéséhez. Szakirodalmi és képregényes gyűjtő és archiváló munkát végez, konferenciákat szervez, szakmai hátteret biztosít a képregénytanulmányozási kiadványoknak, illetve a képregénykiállításoknak. Továbbá eredményes pályázati tevékenysége révén – a kar, az intézet és az érintett tanszékek szándékaival összhangban – segíti a hazai képregénykutatói közösség törekvéseinek megvalósulását. Mindemellett pedig célja, hogy a magyar képregényt és képregénykultúrát, valamint az ezzel foglalkozó munkákat egy szélesebb nemzetközi környezetben is elhelyezze. Magyar nyelvterületen ez az egyetlen ilyen kutatóközpont. A központ alapítása annak a nagyobb nemzetközi tendenciának a része, amelynek nyomán szerte a világban születtek ilyen műhelyek.

Mindemellett azt is meg kell említenem, hogy intenzív ismeretterjesztő aktivitásunk is van. Tehát vannak olyan eseményeink, amelyek szélesebb közönséget céloznak meg. Ilyenek azok a képregénykiállítások, amelyeknek a Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék adott helyet a *Re:Public Projekt Ter*ében olyan külső szervezetekkel együttműködve, amelyek szintén kulturális közvetítő szerepet folytatnak. Például az *Alliance Française*, a *Cseh Centrum*, a *Lenau Ház* vagy a *Svájci Nagykövetség* képregénykiállításai, valamint képregényes rendezvényei is itt találtak helyet maguknak. Ezenfelül 2019-ben közös képregényfesztiválunk is volt a Tudásközponttal. Tágabb értelemben vett ismeretterjesztéshez tartoznak az egyetemen tartott magyar, angol és francia nyelvű kurzusaink, amelyeket eltérő szakokról, a világ különböző pontjairól érkező hallgatók is felvesznek.

Születnek-e képregények a világjárványról?

Igen, a képregénykultúra eléggé szerteágazó és kifinomult tud lenni ahhoz mind témájában, mind formájában, hogy ezen kérdéskörről sokrétűen tudjon szólni. Tehát vannak olyan közéleti, politikai és társadalmi jelenségekkel egyaránt foglalkozó képregények, amelyek ezt a kérdéskört is vizsgálják, főként a képregényes újságírás keretei között. Ilyen például Patrick Chappatte riportkönyve, amely 2020 novemberében jelent meg. Másrészt pedig vannak szubjektívabb, a saját élet „megképregényesítésére" törekvő alkotások, amelyek szintén meg tudják jeleníteni a jelenlegi helyzet személyes tapasztalatait. Innen nézve is figyelemre méltóak például az Animating COVID-19 európai képregényes projekt interneten is hozzáférhető munkái.

Milyen tudományközi kapcsolatai vannak a kutatóközpontnak?

Magyarországon a képregénytudomány az irodalomtudomány és a médiatudomány határán formálódik, emiatt az intézményes kapcsolatok ennek megfelelően egyrészt a kommunikáció- és médiatudományi tanszékeket, másrészt az irodalom- és kultúratudományi tanszékeket érintik. Az egyetemen belül a kutatóközpont oktató-kutató tagjai között van Doboviczki Attila (PTE BTK TMI Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, a *Re:Public Projekt Tér* szakmai vezetője) és Sata Lehel (PTE BTK Germanisztika Intézet Német Nyelvű Irodalmak Tanszék, tanszékvezetővezető). A külső munkatársak is hasonló tanszékekről érkeznek: Trippó Sándor a Debreceni Egyetem Germanisztika Intézetéből, Vincze Ferenc a Károli Gáspár Református Egyetemről, valamint Dunai Tamás a Szegedi Tudományegyetem Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszékéről. Doktori iskolákkal is vannak kapcsolataink, ezek jellemző módon szintén irodalomtudományi vagy kommunikáció- és médiatudományi területen működnek. A PTE-n a Nyelvtudományi Doktori Iskola Nyelv és Kommunikáció Doktori Programjában foglalkoznak a diákok képregénytudományi kutatásokkal.

A hallgatók közül kik foglalkoznak ezzel a témával?

A tanszékhez kötődő doktori programban hárman is kutatják a képregénymédiát, akik szintén a KTKK tagjai: Demus Zsófia fotóképregényekkel, a korábban már említett Dunai Tamás önéletrajzi-történelmi képregényekkel, Komornik Eszter pedig kortárs magyar képregénykultúrával foglalkozik. Végzett vagy még nem végzett doktori hallgatók vannak más egyetemek doktori képzéseiben is, amelyekkel szintén szakmai kapcsolatot ápolunk, azonban ezeken a helyeken a tudományos aktivitás nincs képregénytudományi központban összefogva. Ilyen irányú doktori kutatások zajlanak a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, a Debreceni Egyetemen és az ELTE-n is, ahol Szép Eszter védte meg PhD-dolgozatát. A publikációs lehetőségeket tekintve az a tapasztalatunk, hogy főként, bár nem kizárólag a média- és az irodalomtudományi munkát értékelő folyóiratok a leginkább nyitottak a képregényekkel foglalkozó tanulmányok megjelentetésére. Kiemelt partnerünk a képregénykritikákat és képregényes tanulmányokat is rendszeresen közlő *Szépirodalmi Figyelő*, amelynek főszerkesztője Vincze Ferenc, a Képregénytudományi Központ külső tagja. A Szépirodalmi Figyelő Alapítvánnyal közösen szervezzük konferenciasorozatunkat, és közös könyvsorozatunkban 2017 óta minden évben kiadtunk egy kötetet. A harmadik 2019-ben angol nyelven a PTE BTK támogatásával *Current Trends in Hungarian Comics Studies* címen jelent meg.

Milyen tehetséggondozó tevékenységet végez a kutatóközpont?

A tehetséggondozás kapcsán örvendetes, hogy kurzusainkon érdeklődő – sok esetben nemcsak kommunikáció- és médiatudomány szakos – hallgatók vesznek részt. A hallgatói aktivitás nyomán látjuk, hogy több TDK-dolgozat született a témában, valamint a kutatóközponthoz kötődő ÚNKP (Új Nemzeti Kiválóság Program) és ISZTÖ (Intézményi Szakmai Tudományos Ösztöndíj) pályázatok is vannak. Különösen jó, hogy az eltérő képzési szinteken résztvevő hallgatóknak lehetőségük van csoportos munkavégzésre a különböző projektek összehangolásával. Illetve van olyan diákunk, a *ligne claire* grafikai stílus kortárs művészeti megnyilvánulásait kutató Lukács Laura Klára, akinek több, képregényekkel foglalkozó tanulmánya is megjelent már, és akinek szakkollégiumi aktivitása is jelentős. A szakkollégiumokkal ugyan még nem alakítottunk ki szoros kapcsolatot, de nyitottak vagyunk az ottani munkába való bekapcsolódásra.

Mit szeretsz a legjobban a munkádban?

Változó, nem rossz dolog, hogy az egyetemi munka ilyen sokrétű, egyszerre kell tanárnak, kutatónak és hivatalnoknak lenni. Ez változatosságot kínál a munkánkban, amit nem kellemetlen megélni. Viszont nagyon fontosnak tartom a személyes találkozásokat, éppen ezért bevallom, nem éreztem/érzem jól magam a távolléti oktatásban. Igénylem a személyes kapcsolattartást, jelenlétet a tudományos közösségen belüli tudásmegosztás esetében is. Persze, el kell olvasni az egymás által írt cikkeket, de nehezen tudom elképzelni a tudomány működtetését a személyes találkozásokon alapuló konferenciák, workshopok, együttgondolkodások nélkül. Nem ugyanaz egy konferencia távolléti módban, mert nem látjuk, hogy a kávészünetben a felvetésünkre hogyan rezdül a másik arca. Ezt nem pótolja a távolléti mód, és úgy gondolom, az egyik legszebb dolgok a szakmánkban a személyes találkozások és beszélgetések megélése, és most ebben vissza vagyunk fogva. Reméljük, nem olyan sokáig.

Mik a kutatóközpont tervei a jövőre nézve?

Tervezzük a konferenciasorozat és a könyvsorozat folytatását is, ez persze a pályázatok elnyerésétől is függ. Szeretnénk hangsúlyosabban részt venni a nemzetközi tudományosságban. Olyan együttműködésekben, kutatásokban, illetve publikációkban gondolkodunk, amelyek szélesebb körű tudományos nyilvánossághoz is el tudnak jutni. Tehát a magyar képregénytudományt igyekszünk jobban bekapcsolni a nemzetközi vérkeringésbe.

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

MIT JELENT AZ ANYANYELV?

Interjú Végvári Valentyinával

Mit jelent az anyanyelv? Hogyan definiáljuk nemzetiségenként ezt a fogalmat? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kereste a választ a PTE Orosz Központja a február 25-ei Nemzetközi Anyanyelvi Nap alkalmából. Az esemény apropóján kérdeztem Végvári Valentyinát, az Orosz Központ vezetőjét a kutatóközpontról és a kiírt pályázatról, aki végtelen vendégszeretetével részletesen bemutatta a kutatóközpont minden szegletét.

Mi a célja a kutatóközpontnak?

Az Orosz Világ Alapítvány azért jött létre, hogy az orosz nyelvet és kultúrát terjessze. Nem politizálunk, hanem kultúrát terjesztünk. A pécsi egyetemen 2011. június 28-án nyitott meg az Orosz Központ, és négy évvel ezelőtt Debrecenben is nyílt egy. Itt a PTE-n a tanszéken már nem funkcionáló kollégiumi szobákból és két tanteremből hozták létre. Az egyetem vállalta, hogy kicseréli az ablakokat és lebontja a falat, a többi anyagi támogatást az átalakításra az Orosz Világ Alapítvány adta. A bútorzatot, a 200 kg könyvet és a többi felszerelést szintén az alapítványtól kaptuk. Jelenleg 117 központ létezik világszerte, amelyek egyben könyvtárként is működnek, ezen kívül közös bennük, hogy egyforma, piros dizájnnal látták el őket. Persze van lokálisan egy-két különbség, továbbá vannak olyan munkatársak, akiknek a bérét az alapítvány fizeti. Nem azért, hogy saját magunkat dicsérjük, de ez a központ az egyik legjobb Európában.

Mesélne kicsit az anyanyelvi pályázatról az Orosz Tanszék vonatkozásában?

Az Orosz Központ most fogja ünnepelni fennállásának 10. évfordulóját. Ilyen alkalmakkor korábban kerekasztal-beszélgetést szoktunk szervezni, de ez most nem kivitelezhető. Ezért a kisebbségi nyelvekhez fordultunk, megkérdeztük tőlük, mit értenek az anyanyelv kifejezés alatt. Pécsett tizenegy nemzetiség létezik, mindenki nagyon óvja az anyanyelvét, és próbálja továbbvinni. Például egy beás anyanyelvű azt mondta, hogy nagyon boldog, ha az egyetemen belül talál valakit, aki tud vele beás nyelven beszélni.

(A beérkezett pályaműveket itt olvashatják el.)

Nagyon érdekes kérdés, és tudósok vitatkoznak arról, hogy mit lehet anyanyelvnek nevezni. Például, ha valaki orosz nemzetiségű és hozzámegy egy némethez, de Franciaországban élnek, akkor a gyerekük francia, orosz és német nyelven is tud jó esetben. Ilyenkor az a kérdés, hogy melyik az anyanyelve? Ezt minden nemzet másképp fogalmazza meg. A magyarok abból indulnak ki, hogy „anya csak egy van”, a lengyelek apai nyelvnek mondják, az oroszok pedig úgy hívják, hogy szülői/hazai nyelv (родной язык).

Milyen tapasztalatai vannak az anyanyelv használatával kapcsolatban?

Nem vagyok magyar, de amikor látom, hogy az újság tele van angol szavakkal, kiborulok. Miért nem lehet a saját anyanyelvünket hasz-

nálni? Egy Magyarországon tanuló finn hallgató mesélte, hogy Finnországban a Tudományos Akadémia mellett működik egy bizottság, aminek az a feladata, hogyha valamilyen új angol szó bekerül a használatba, akkor ők addig vitatkoznak, amíg nem találnak ennek a fogalomnak finn megfelelőt. Egy másik példa, amikor Plácido Domingo díszdoktori avatása volt, az egész esemény angolul folyt. Ezután megkérdeztem a szervezőtől, hogy miért nem lehetett volna ezt fordítva csinálni, bár ez csak az én véleményem.

Milyen programokkal, rendezvényekkel igyekszik elérni a fiatalokat a kutatóközpont?

Nálunk általában 36-40 hét rendezvénnyel szokott eltelni, vagyis mindig van valami. A külföldieknek külön szerveztünk nyelvtanfolyamot, mert igény volt rá, így meghirdettük mindenki számára. A közvetítő nyelv az angol, mert előfordult, hogy olyan külföldiek is jelentkeztek, akik nem tudtak magyarul. Továbbá vannak különböző kiállítások. Április 12-én lesz Gagarin űrhajózásának 60 éves évfordulója, amelyre szerettünk volna gyerekrajz-kiállítást szervezni, de a pandémia miatt erre most nincs rá lehetőség. Az elmúlt években viszont ez a kezdeményezésünk olyan jól sikerült, például a tavalyi kiállításból nemzetközi kiállítás is lett, mely megszervezésébe bekapcsolódott a Fehér Holló Alapítvány is Oroszországból.

A legkedveltebb rendezvény a hallgatók körében a december első hetében tartandó „Világ konyhái – egyesüljetek!" gasztronómiai fesztivál. Ezen kívül a diákok minden évben részt vesznek orosz nyelvfesztiválokon Szerbiában, Bulgáriában, Lengyelországban. Szinte csak az utazást kell fizetniük, mivel teljes ellátást, szállást kapnak, és természetesen programokat is szerveznek a számukra. De nem csak a hallgatók mennek külföldre, hanem pályázat forrásból támogatva érkeznek Magyarországra orosz színészek, énekesek vagy tanárok előadást tartani – például egy szibériai egyetemről.

Ezen felül is számos lehetőséget biztosít a központunk a hallgatóknak, többek között a félévente megszervezésre kerülő szakdolgozat-bemutatót. Azt tapasztaljuk, hogy az oktatás nem túl gyakorlatias, a hallgatók nem mernek a nyilvánosság előtt felszólalni. Így lehetőséget adunk számukra, hogy prezentálják az írásukat. Ez az esemény is népszerű, hiszen részt vesznek rajta külföldi hallgatók, nyelvszakosok és történelemszakosok is.

Másrészt, fontos számunkra, hogy ne csak az egyetemen ismerkedjenek meg a diákok az orosz nyelvvel és kultúrával. Ezért február 26-án indul a Puskin Intézet segítségével egy Zoom-előadás, ahol mesterhallgatók középiskolásoknak fognak tartani hetente egyszer egy órát, hogy a gyerekek hallják az eredeti orosz beszédet.

Köszönöm a segítőkészséget és az interjút Valentyinának, és további sok sikert kívánunk az Orosz Központ munkájához!

Az interjút készítette: *Kuglics Sarolta*

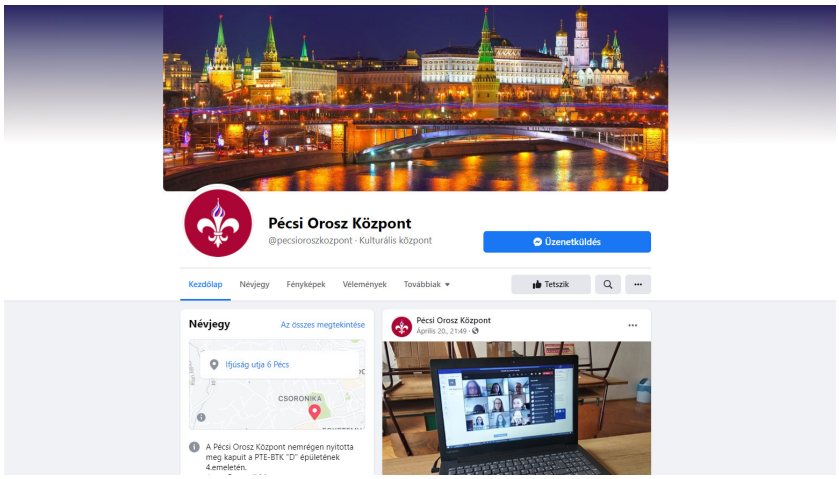

BESZÁMOLÓ A MOSZT 2020-AS KIADVÁNYAIRÓL ÉS RENDEZVÉNYEIRŐL

A pandémia mindenkit próbára tett, nemcsak kis tudományos műhelyünket. Ennek ellenére, ebben az évben is 3 kötetet és egy füzetet tudtunk megjelentetni, továbbá egy workshopot rendeztünk.

Még tavasszal, az „első nagy leállítás" előtt látott napvilágot *Bodor Máriának*, volt tanítványunknak, a Szerencsi Múzeum igazgatóhelyettesének *„Az orosz medve a Vezúvra tekint"* című kötete, amely a Debreceni Egyetem Történettudományi Doktoriskolájában summa cum laude minősítéssel megvédett disszertációjának könyv formájú változata. Értelmező alcíme szerint *Az orosz–nápolyi–szicíliai diplomáciai kapcsolatok nemzetközi összefüggései és helye I. Sándor (1801-1825) európai ügyekben követett politikájában* témáját dolgozta fel publikált orosz levéltári források alapján. A könyvhöz Bebesi György, az értekezés egyik opponense, a kötet felelős kiadója írt előszót.

A MOSZT következő kötete nyár elején jelent meg, régi adósságot törlesztve ezzel, még 2017-ben, a PAB Székházban, a Közép- és Kelet-Európa Története Akadémiai Munkabizottsággal közösen rendezett centenáriumi konferencia anyagát összefoglaló munkát sikerült 3 év után megjelentetni *Forradalmak és kölcsönhatások 1917, Orosz Birodalom – Szovjetunió – Oroszország* címmel. A cím szándékosan lett olyan tág értelemzést nyújtó módon megfogalmazva, hogy az lehetőséget biztosítson az orosz-szovjet történelem kutatói számára az évfordulóhoz történő kapcsolódásra. A kiadványhoz a Kutatócsoport vezetője írt előszót, illetve az 1917-es eseményeket áttekintő plenáris bevezető előadás anyaga fogta össze a kötetet.

A nyár végén, a két járványhullám között látott napvilágot egy nagyon fontos dolgozat, amely *Schrek Katalinnak*, a Debreceni Egyetem adjunktusának nevéhez fűződik, szintén egy doktori értekezés, amelyet a szerző eredetileg szintén a debreceni doktoriskolában védett meg summa cum laude minősítéssel. Címe: *A keleti kérdés válságainak kezelése az angol–orosz kapcsolatok viszonyrendszerében. Koncepciók, mechanizmusok és azok színterei. (1821-1841)*. A gazdag angol, német és orosz levéltári forrásanyagra épülő nagysikerű munkához Bebesi György az értekezés egyik opponense, a Kutatócsoport vezetője írt bevezető tanulmányt.

Az év negyedik kiadványa nagyon célzott dátummal jelent meg, a MOSZT füzetek 6. számát ugyanis a kutatócsoport alelnökének, *Bene Krisztiánnak* a 40. születésnapjára időzítettük. Az *Idegen lobogók alatt. Mozaikok a Szovjetunió elleni német hadjáratban részt vevő külföldi kontingensek történetéből* című kiadványban egy kivétellel a szerző francia nyelvű, máshol még nem közölt, szovjet tematikájú írásait tette közzé. A bennfentesség elkerülése érdekében mind az 5 tanulmányhoz magyar nyelvű bevezető készült, illetve az egy magyar nyelvű írás pedig reciprok módon francia rezümével jelent meg. A kiadvánnyal kívánta a műhely az alelnökét köszönteni, illetve a kutatócsoport érdekében addig végzett munkáját megköszönni.

A kötet bemutatójára október 9-én a MOSZT pécsi törzshelyén, a Degesz Étteremben szűk szakmai körben került sor. A bemutatón történő részvételt ugyanis a vidéki szerzők a járványhelyzet miatt lemondták, s mivel az online bemutatóknak a műhely nem sok értelmét látja, a MOSZT vezetősége úgy döntött, hogy ezúttal csak a születésnapi köszöntő kötetet fogja annak aktualitása miatt bemutatni, a másik 3 kötet prezentálását pedig vis maior miatt elhalasztja a járvány utáni időszakra, akkori elképzeléseink szerint 2021 késő tavaszára, nyár

elejére vagy legkésőbb őszre. A könyvet Bebesi György, a kutatócsoport vezetője mutatta be, kiemelve, hogy a gesztusértéken túl az idegen nyelvű megjelentetés segít a szakmai kapcsolatok tovább építésében nyugati-európai irányban, ennek éppen Bene Krisztián a felelőse a műhelyben, illetve lehetőséget nyújt olyan művek szélesebb körben történő megismerésére, amelyek esetleg csak szűk körben olvasott, vagy azóta megszűnt online fórumokon, vagy egyáltalán nem jelentek meg eddig.

A könyvkiadáson és bemutatón kívül még egy fontos eseményre került sor a kutatócsoport életében, a tavaszi járványhelyzet enyhültével *Tudományos munka karantén alatt* munkacímmel *workshopot* szerveztünk. A rendezvényre 2020. június 30-án a kutatócsoport törzshelyén került sor, a MOSZT vezetősége és tagjai, mintegy másfél tucat oktató, kutató és diák részvételével. A kiváló atmoszférájú összejövetel célja az volt, hogy a kényszerű bezártság után a kutatócsoport tagjainak találkozási lehetőséget, fórumot biztosítson, ennek keretében mindenki beszámolt aktuális munkájáról, kutatásairól, illetve arról konzultáltak a műhely tagjai, hogy az elmúlt hónapok kutatási nehézségeit, például a bezárt könyvtárak okozta problémát és más felmerült gondokat hogyan igyekeztek megoldani. A beszélgetés során a műhely tapasztaltabb, tudományos fokozattal rendelkező tagjai tanácsokkal látták el a fiatalabb kutatókat, diákokat aktuális munkáik, feladataik kapcsán.

Bebesi György
a kutatócsoport vezetője

SZOCIOLÓGUS HALLGATÓK ÉS DOKTORANDUSZOK A „TEHETSÉGBŐL FIATAL KUTATÓ” PROJEKTBEN

A Pécsi Tudományegyetem több más egyetemmel (többek között az ELTE-vel, a BCE-vel és a Debreceni Egyetemmel) konzorciumban valósítja meg a „Tehetségből fiatal kutató: a kutatói életpályát támogató tevékenységek a felsőoktatásban” című EFOP 363 projektet. Más PTE-s doktori iskolák mellett a Demográfia és Szociológia Doktori Iskola is rész vesz a 2018-ban indult és 2021 végén záruló projektben, amelynek fő célja a tudományos utánpótlás nevelése, kiemelkedő teljesítmények ösztönzése és jutalmazása révén. A Demográfia és Szociológia Doktori Iskola a szociológus doktoranduszokat, illetve a mester és alapszakos hallgatókat szólította meg programjaival.

A projekt vége felé közeledve érdemes röviden számot adni a tevékenységekről és az eredményekről. A doktoranduszok számára kiírt kutatási pályázat esetében 16 ösztöndíjat osztottunk ki. A doktoranduszokat igyekeztünk abban is támogatni, hogy részt vegyenek nemzetközi konferenciákon és nyári egyetemeken, mely összesen 4 esetben valósult meg. Ugyanakkor a koronavírus okozta helyzetben a doktoranduszoknak továbbra is lehetőségük nyílik nemzetközi online konferenciák regisztrációs díjára támogatást igényelni. A hallgatók közvetlen támogatása (ösztöndíjak biztosítása, utazások, képzések támogatása) mellett nemzetközi kutatók meghívásával csatoltuk be doktoranduszainkat a nemzetközi tudományosság vérkeringésébe. Eddig három nemzetközi workshopot rendeztünk, melyen a demográfia vezető francia és holland kutatói adták át tudásukat, tapasztalataikat. A szociológia alap- és mesterképzésen is igyekeztük a tudományos pálya felé orientálni a tehetséges hallgatókat. 11 hallgatót tudtunk a projekt keretében bevonni a tanszéken folyó kutatásokba. A legjobb BA-s szociológiai diplomadolgozatok pályázatán 13 „mestermunka” ösztöndíjat osztottunk ki. 16 esetben nyújtottunk TDK-zóknak vagy szakkollégiumban kutatást végző BA-s, vagy MA-s hallgatónak kutatási támogatást. Emellett 12 alap- és mesterképzéses szociológus hallgató vesz részt csoportos terepkutatásban a projekt keretei között.

A projekt sikerességét nemcsak a kiosztott ösztöndíjak, támogatások és a megszervezett rendezvények jelzik, hanem a kézzelfogható tudományos eredmények is. Az EFOP 363 projekt legfontosabb indikátorai azok a publikációk, amelyek létrejöttét a projekt segítette elő. Számos TDK-dolgozat mellett összesen 15 tudományos közleményt publikáltak szociológus hallgatóink a projekt támogatásával. Ezek közül a következőkre vagyunk különösen büszkék:

- **Vargha Lili** et al. (2019): The patterns of non-monetary transfers in Europe: A historical NTTA analysis by age and gender. Vienna Yearbook of Population Research 17: 121–140.
- **Wéber András** (2019): Hungarian Trends and Gender Differences in the Global Smoking Epidemic. Demográfia – English Edition 62(5): pp. 5–43.
- **Erát Dávid** (2019): Összefüggések a párkapcsolat szerkezete és felbomlása között a nemzetközi szakirodalom tükrében. Szociológiai Szemle 29(3): 23–39.
- **Erát Dávid** (2020): Educational assortative mating and the decline of hypergamy in 27 European countries: An examination of trends through cohorts. Demographic Research 44: 157–188.
- **Csányi Gergely** (2020): A szexuális forradalom politikai gazdaságtana. Replika (117–118): 19–51.
- **Zsinka Flóra** (2020): Időskor: társadalmi konstrukció és saját narratívák. Replika (117–118): 237–263.

Berger Viktor
A Demográfia és Szociológia Doktori Iskola tudományos titkára

NÉPRAJZ-KULTURÁLIS ANTROPOLÓGIA TANSZÉK AKTUÁLIS HÍREI

Online műhelykonferencia: *Környezet és gazdálkodás szimbiózisa a 21. században a néprajztudomány szemszögéből*

Környezet és gazdálkodás szimbiózisa a 21. században a néprajztudomány szemszögéből címen online műhelykonferenciát rendezett tanszékünk 2020. november 27-én. A konferencia a MTA PAB Etnológiai Szakbizottsága a Magyar Tudomány Ünnepe programsorozat témakiírásához kapcsolódott. Az esemény az MTA által meghatározott tárgyterületek közül „a környezet és a gazdaság szimbiózisának lehetőségei és kihívásai a járványhelyzet után" témakörhöz igazodva kívánt helyi példákat és eredményeket bemutatni.

Az online konferencia kiemelkedő érdeklődés mellett valósult meg. Az utólagos közös értékelésen a szervezői gárdával úgy véltük, sikerült az online forma kényszerét előnyünkre fordítani, és olyan hallgatókat is bevonni, akiknek személyesen nem lett volna lehetőségük részt venni az eseményen. Ezzel a tanszéki kutatásoknak és az egyetemnek mint kutatóhelynek a hírét olyan körökbe is sikerült eljuttatni, ahol eddig nem feltétlenül szerepeltünk a téma kapcsán érintettek mentális térképén. A konferencia hallgatóságában civil érdeklődők is képviseltették magukat, jelezve, hogy a tanszék kutatási témái a gyakorlati szakemberek érdeklődésére is számot tarthatnak.

Az előadók névsora: Babai Dániel, Balogh Pál Géza, Farkas Judit, Kurucz Réka, Pulszter Zsuzsanna, Varga Anna.

A konferencia programja elérhető itt.

Varga Anna tudományos munkatárs NKFIH PD 135651 2020-2023 ösztöndíja

Varga Anna tudományos munkatárs pozícióban, az NKFIH PD 135651 2020-2023 ösztöndíja keretében fog oktatási és kutatási tevékenységet végezni tanszékünkön az elkövetkező években. Kutatási témája: Közös erdő- és legelőhasználat megváltozásának táji és társadalmi folyamatai a 18. és 19. században és jelenkori hatásai a Dél-Dunántúlon. A kutatás rövid bemutatása: „A környezeti problémák világszerte felhívták a kutatók és a gyakorlati szakemberek figyelmét arra, hogy a természet és az ember múltbeli és jelenkori komplex kapcsolatrendszerének megismerése tud útmutatóként tud szolgálni a környezettudatos életmód kialakításához és a természeti erőforrások fenntartható, innovatív használatához is. Kutatásomban 18-19.század során végbemenő úrbérrendezés (1767) és erdő és legelő elkülönözés (1853) folyamatának és jelenkori hatásának környezettörténeti és etnobiológiai feltárását végzem Dél-Dunántúl térségében (Sárköz, Mecsek, Dráva-mente). A rendelkezések egyik fő eredménye a községi legelők lehatárolása, melyek közül számos területet mai napig is használnak, és jelentős természetvédelmi értékkel bíró fás legelőként van számontartva. A kutatás során a közösségi tájhasználat emlékeinek, illetve korlátázásnak történetén keresztül eredmények hozzájárulhatnak a jelenkori természeti erőforrás használat, közösség-alapú természetvédelem kérdéseihez és lehetőségeihez. Ez a projekt kapcsolódik a tanszéken folyó más humán környezettudomány témaköreivel foglalkozó munkákhoz."

Varga Anna kutatásának fejleményeit itt tudják követni.

Balatonyi Judit elnyerte az MTA PAB 2020-as Fiatal Kutatói díját

Balatonyi Judit jelenleg – egy 2019-ben elnyert MTA Prémium Posztdoktori Kutatói Programnak köszönhetően – három évig a PTE BTK Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszékének munkatársa. Kiemelkedő képességű fiatal kutató, a néprajz – kulturális antropológia, azon belül pedig a folklorisztika fiatalabb korosztályának meghatározó hazai képviselője, aki sokoldalú munkásságával mára nagy tekintélyt vívott ki magának a szakmában. Több mint 40 (magyar és angol) publikációval büszkélkedhet; magas idézettséggel. (Ld. MTMT)

Számos magyar és nemzetközi konferencia és workshop résztvevője; jelenléte a hazai és a nemzetközi tudományosságban megegyező mértékű, ami egy fiatal kutatónál külön kiemelendő. Kitűnően beszél angolul, kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerrel bír. Hazai és nemzetközi tudományos társaságok, közte 2020-tól a PAB Etnológiai munkabizottságának is tagja, a Magyar Néprajzi Társaság 2018-ban Jankó János-díjjal ismerte el tevékenységét.

Oktatóként pályája kezdete óta szorosan kapcsolódik Tanszékünkhöz és a PTE-hez. 2009 óta folyamatosan tanít a Néprajz – Kulturális Antropológia, valamint a Romológia és a Nevelésszociológia Tanszékeken, ahol a diákok és a tanár kollégák által egyaránt nagyra becsült, népszerű, eredményes tanárként van jelen. Tekintettel a hamarosan esedékes generációváltásra, a Tanszék hosszú távon számít nélkülözhetetlen és lelkes munkájára. Egyéb oktatói feladatai mellett máris a PTE IDI Néprajz – Kulturális Antropológia Doktori Programban, valamint az „Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskolában 2 PhD hallgató doktori témavezetését látja el.

Összefoglalva, Balatonyi Judit, generációjának kiemelkedő jelentőségű kutatója, aki a magyar és a nemzetközi tudományos közéletben is fontos szerepet vívott ki magának. Innovatív, ugyanakkor alapos kutató, aki előtt jelentős karrier áll, ezen felül a PTE Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék nagyreményű oktatója.

Balogh-Pál Géza
Néprajz-Kulturális Antropológia Tanszék

A TEHETSÉGGONDOZÁS ÉS SZAKMAI KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS NEVELÉSTUDOMÁNYI FÓKUSZAI

A PTE BTK Neveléstudományi Intézet égisze alatt számos olyan kezdeményezés működik, melyek egyrészt a tehetséggondozást, a tehetségfejlesztést, valamint a lemorzsolódás megelőzését tűzték zászlajukra. Másrészt pedig az innovatív szemlélet jegyében a hallgatói, illetve képzési igényekre reagálva folyamatos szakmai megújulásra, „szakmai válaszokra" is késztetnek bennünket. A tanárképzés átalakítására irányuló folyamatokkal párhuzamosan – az elmúlt szemeszterekben megkezdett aktív munkát folytatva – intézetünk az osztatlan tanárképzés pedagógiai moduljának tantárgyi fejlesztését, a curriculumot érintő – szakmai szempontokra és hallgatói igényekre egyaránt fókuszáló – reflexiók, fejlesztő lépések elvégzésének továbbra is kiemelt figyelmet szentel. Törekvésünk nyomán egy korszerűbb, gyakorlatorientált, kompetenciafókuszú tantervi háló képe körvonalazódik. A Neveléstudományi Intézetben a 2020/2021. tanév tavaszi szemeszterében (az óraadók által tartott kurzusokat, a pedagógus szakvizsga kurzusait és a szakdolgozat leadásához kapcsolódó kurzusokat nem számolva) 160 kurzus indult el 1953 hallgatóval. Az osztatlan tanárképzés pedagógiai modulját érintő kurzusok száma 56, melyekre 1159 hallgató jelentkezett.

Intézetünk pedagógiai műhelyei közül a legújabb a *Tehetséggondozó Tanács,* melynek alakuló ülése 2020 decemberében zajlott. A Tehetséggondozó Tanács kiemelt célja a Neveléstudományi Intézetben folyó szakmai tevékenységhez kapcsolódóan a – méltányosságot is figyelembe vevő – hallgatói tehetséggondozás elősegítésének, illetve a lemorzsolódás megelőzésének hatékony támogatása az oktatók és hallgatók együttmunkálkodása során. A Tehetséggondozó Tanács feladata a kapcsolódó, konstruktív segítséget nyújtó lehetőségek koordinálása, összefogása, valamint kezdeményezése.

A *Tanárjelöltek Szakkollégiuma* (TJSZ) a PTE BTK Neveléstudományi Intézet szakmailag önálló – az önkormányzatiság elvére és a tagok öntevékenységére és önszerveződésre épülő – tehetséggondozó közössége, mely a PTE BTK pedagógusképzésében résztvevő oktatók és hallgatók egy szűk csoportjának kezdeményezésére 2015 őszén jött létre. A szakkollégium célja, hogy a PTE-n tanuló, továbbá a tanárképzésben résztvevő hallgatók, és az őket támogató egyetemi oktatók, óraadók, valamint PhD hallgatók szakmai-tudományos közösségeként működjön, és saját szakmai program kidolgozásával magas szintű, minőségi szakmai képzést nyújtson a szakkollégium tagjai számára, segítve a kiemelkedő képességű tanárjelölt hallgatók tehetséggondozását, közéleti szerepvállalását, a társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes pedagógus értelmiség nevelését. A jelenleg 12 taggal működő TJSZ a 2020/21-es tanévben folyamatosan további tagokkal és újabb kutatási témákkal bővül. A már sikeres projektek és fejlesztések (központi témazáró dolgozatok elemzése, az önszabályozó tanulást segítő *gamifikáció* és a játék alapú tanulás eszközrendszerének ötvözése, „járványjáték") mellett két új munkacsoport megalakulásáról tudunk beszámolni. A *Diverzitás munkacsoport* a plurális intelligencia-koncepciók neveléstudományi vonatkozásait és gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit kutatja, PhD-hallgatók bevonásával és nemzetközi kitekintéssel. A másik munkacsoport a sajátos nevelési igény problémáját járja körül, kutatásuk a tanulási zavarokkal küzdők integrációjára, lehetséges inkluzív modellek kimunkálására fókuszál. Mindegyik munkacsoportban tutorként működnek közre a Neveléstudományi Intézet Nevelés- és Oktatáselméleti Tanszék oktatói. A szakkollégium hallgatói tudományos munkájuk eredményeit hazai és nemzetközi konferenciákon mutat-

ják be a közeljövőben, illetve mérettetik meg TDK-n és OTDK-n, mindemellett a hallgatók többsége a gyakorlatban is hasznosítja tudományos kutatása eredményeit, pedagógiai-iskolai környezetben.

A PTE BTK NTI Romológia és Nevelészociológia Tanszék mellett működő *Wlislocki Henrik Szakkollégium* (WHSz) jelenleg 17 fő PTE-hallgatóval folytatja tevékenységét. Nyolc szakkollégista hallgató vesz részt a Szinapszis hallgató-mentorprogramban a 2020/21-es tanévben, akik a pécsi Gandhi Gimnáziumban 16 tehetséges diákot mentorálnak. A szakkollégium tagjai közül három hallgató készül a 2021. évi OTDK-ra. A 2020/2021. tanév őszi szemeszterében a Nemzeti Tehetségprogram támogatásával a szakkollégium a hallgatók számára „Tudományos írás és előadás" című kurzus keretében kutatásmódszertani felkészítést valósított meg, a tavaszi szemeszterben pedig – az e kurzuson szerzett ismeretekre alapozottan – egyéni és csoportos hallgatói kutatások zajlanak, személyre szabott kutatói (oktatói) támogatással. A szakkollégisták kutatási eredményeit a tavaszi szemeszter végén hallgatói tanulmánykötet foglalja majd össze, és különböző tudományos konferenciákon kerülnek megosztásra. A szakkollégium publikációs tevékenysége rendkívül aktív, az elmúlt években számos kötet jelent meg a szakkollégium kiadásában. Örömünkre szolgál, hogy e kiadványok jó része már a Pécsi Egyetemi Archívum (PEA) felületén digitális formában is elérhető.

A *PTE Befogadó Egyetem* az ország és a régió szellemi műhelyeként értékközpontú, nyitott és befogadó szemlélettel rendelkező szervezet. Törekszik e szemlélet megerősítésére, kiterjesztésére az egyetem valamennyi polgára, valamint az egyetem által nyújtott szolgáltatásokban érintettek számára és részvételével. Ez a program a Pécsi Tudományegyetemen 2018 óta működik, mint egy fontos egyetemfejlesztési stratégia. A Befogadó Egyetem mint szervezeti egység, ernyőszervezetként összehangolja, megerősíti, kiterjeszti és koordinálja a különböző karokon és egységein futó, az *inkluzivitás*t képviselő jógyakorlatokat. Segíti a befogadást célzó programok kommunikációját és együttműködését, miközben saját programjaival, rendezvényeivel és szolgáltatásaival is támogatja az *inklúzió* gyakorlati megvalósulását. A Befogadó Egyetem a sokszínű, befogadó egyetemi környezet kialakításával elősegíti a PTE hallgatóinak, leendő hallgatóinak eredményesebb tanulmányait és valamennyi PTE polgár jól-létét. Ezzel erősíteni kívánja az Egyetem egyéni arculatát, helyi értékeinek előtérbe állítását, ezáltal növelve a Pécsi Tudományegyetem egyedi felsőoktatás-piaci pozícióját. A Befogadó Egyetem az inkluzív akadémiai kiválóság hangsúlyozásával, valamint a befogadást célzó komplex fejlesztés elméleti és gyakorlati megvalósulásával kiemelt jelentőséggel bír a PTE számára, amivel azt a célját kívánja szolgálni, hogy hallgatóinkat kiemelkedő szakemberekké nevelje. (*A Befogadó Egyetem magyar nyelvű honlapja: www.befogadoegyetem.eu. Angol nyelvű honlap: https://www.inclusiveuniversity.eu.*)

A PTE 2019-ben az elsők között csatlakozott az Innovációs és Technológiai Minisztérium, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a Klebelsberg Központ és a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája együttműködésével elindított *„Tanítsunk Magyarországért!" program*hoz, melynek egyik kiemelt célja a kistelepüléseken élő általános iskolások sikeres iskolai pályafutásának támogatása. Ennek része az egyetemi mentorprogram, melynek keretében egyetemista hallgatók mentorálnak felső tagozatos, nagyrészt hátrányos helyzetű tanulókat. A program egyetemi szintű irányítását, koordinálását a Tanárképző Központ végzi, a szakmai fejlesztést, az oktatói hátteret a BTK Neveléstudományi Intézete biztosítja. Az egyetem minden karáról jelentkezhetnek hallgatók a szemeszterenként meghirdetett felkészítő kurzusokra, melynek sikeres teljesítését követően pályázatot nyújthatnak be a mentorálási tevékenység végzésére. Az elmúlt félévek során 195 hallgató teljesítette a kurzus követelményeit. A 2020/2021-es tanév tavaszi szemeszterében öt felkészítő kurzus indult, mentorálást pedig immár 77 hallgató folytat tíz baranyai általános iskolában, több mint 300 diákot támogatva. A már mentorként tevékenykedő hallgatók 2021. január 29-én egy online eseményt szerveztek, ahol a nagy számban jelenlévő érdeklődők megismerkedhettek a mentorálás részleteivel.

A „Tanítsunk Magyarországért!" programról részletesebben: *https://tanitsunk.hu/*.

„A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából - EFOP-3.1.2-16" projekt keretében *30 órás kontakt-online végezhető pedagógus továbbképzéseket kínálunk* a PTE BTK Neveléstudományi Intézet szervezésében, térítésmentesen. A 2020-as akkreditációjú képzések esetében az osztálytermi (kontakt) jelenléti alkalmakat – az oktató vezetésével – a Microsoft Teams platformon keresztül valósítják meg a résztvevők. A felkínált képzések: 1. Egyéni bánásmód, személyes gondoskodás; 2. Eredményességet javító értékelés a tanórán; 3. Konfliktus-kezelés és az érzelmi intelligencia fejlesztése; 4. Kooperatív tanulásszervezés az iskolai lemorzsolódás megelőzése érdekében; 5. Romológiai alapismeretek a tanulói lemorzsolódás megelőzése érdekében.

Az EFOP 3.1.2 Modell értékű nevelési programok (MÉNP) keretében *moduláris 30 órás távoktatási képzéseket is megvalósítunk* (a Nyíregyházi Egyetem alapításában a PTE indításában). Ebben az esetben a 2020-as akkreditációjú képzések úgy valósulnak meg, hogy a kurzus vezetője konzultációs alkalmat biztosít Microsoft Teams platformon keresztül, s a tananyagokat önálló tanulással, illetve feldolgozással – saját tempóban, ütemezetten – végzik a résztvevők. Az indított képzések: 1. Tanulástámogatás digitális alapú módszerekkel; 2. Tanulástámogatás életgyakorlat alapú módszerekkel; 3. Tanulástámogatás művészeti nevelés alapú módszerekkel; 4. Tanulástámogatás személyre szabott differenciálással. A képzésekre jelentkezni lehet: *https://bit.ly/2MMhDpe*. Az érdeklődőket folyamatosan tájékoztatjuk az induló képzési időpontokról.

A 2020 őszén elindult *angol nyelvű pedagógia alapszak (Pedagogy BA)* első évfolyamának diákjai az online oktatási formában is döntően sikeresen abszolválták tanulmányaik kezdő szakaszát, s az újabb évfolyam felvételi vizsgáztatása is megkezdődött. Intézetünk munkatársainak kezdeményezésére és aktív részvételével folyamatban van a diszciplináris mesterképzésre épülő kétféléves egyszakos tanárképzési szak angol nyelvű indítása több tanárszakra (etika, filozófia, francia, latin, német, olasz, orosz és pedagógia szakirány) vonatkozóan. A magyarul levelező formában létező képzés indítását angolul nappali tagozatos képzési formában tervezzük megvalósítani. E szakindítási folyamatban a dékáni vezetés, a kar számos intézete, a Tanárképző Központ munkatársai, illetve a PTE gyakorló- és partneriskoláinak hálózata is aktívan részt vállal.

A *Roma Studies (Romológia alapképzési szak)* 2021 szeptemberétől indul angol nyelvű képzésként. A hat szemeszteres képzés – hasonlóan a magyar nyelvű szakhoz – számos társadalom- és bölcsészettudományi területet érint. A képzés tematikus fókuszában az európai, köztük a magyarországi cigány, roma közösségek állnak, a tudományos és nyilvános elbeszélések történeti és kritikai vizsgálatával. A hallgatók továbbá megismerkednek a magyarországi cigány nyelvekkel: lovári és beás nyelvet is tanulnak.

A Neveléstudományi Intézet és az „Oktatás és Társadalom" Neveléstudományi Doktori Iskola az MTA PAB Pedagógiai és Neveléstörténeti Munkabizottságaival közös szervezésben, a Magyar Tudomány Ünnepe 2020 „Jövőformáló tudomány" programsorozat részeként *Digitális eredmények és lehetőségek a neveléstudományi kutatásokban és a pedagógusképzésben* címmel 2020. november 25-26-án a Microsoft Teamsben online konferenciát tartott. A rendezvényen 28 előadás hangzott el, az előadók között Karunk tanár szakos hallgatói, oktatói, közgyűjtemények munkatársai és gyakorló pedagógus kollégák mutatták be eredményeiket. A nagy érdeklődésre számot tartó rendezvényt a két nap alatt csaknem háromszáz, elsősorban a tanárképzésben tanuló hallgató látogatta. A konferencia előadásaiból tanulmányok és elektronikus tananyag is készült *(https://bit.ly/3tfQ0FB)*. (A konferencia és a kiadványozás az EFOP-3.4.3-16-2016-00005 keretei között valósult meg.)

A PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszéke 2021. május 7-én rendezi a *X. Romológus Konferenciá*ját. Az esemény fő fókuszában a romológiai ismereteket oktató, romológiai témákat kutató magyar és külföldi intézmények állnak. Központi célja a konferenciának, hogy ezen intézmények bemutatkozhassanak, egymás munkáját jobban megis-

merhessék, a meglévő szakmai kapcsolatokat elmélyíthessék és újakat építhessenek. A konferencia online módon, a Microsoft TEAMS digitális felületen kerül megrendezésre. Bővebb információk elérhetők a *https://romologiakonferencia.pte.hu* honlapon.

A kárpát-medencei magyar tannyelvű pedagógusképzés rendszerszintűvé emelésére törekedve egyhetes nyári kongresszust szervezünk kolozsvári, szabadkai, révkomáromi és beregszászi partnereink részvételével. Az esemény eredetileg tervezett időpontja 2021 júliusa, melyet a pandémiára való tekintettel halasztani kényszerülünk. Mindemellett e kollegiális körben állandó jelleggel oktatói, illetve mobilitási programok keretei közt megvalósulóan vendégoktatói, kutatói, illetve publikációs tevékenységet folytatnak munkatársaink – online keretek között is.

A Neveléstudományi Intézet munkatársainak anyagai alapján összeállította:

Molnár-Kovács Zsófia

LELKIISMERET ÉS KORTÁRS GONDOLKODÁS

Nemzetközi konferencia Leonardo Sciascia, a nagy olasz író születésének 100. évfordulója alkalmából (1921-2021)

Az idei év legfontosabb találkozóinak sorából teljessége folytán kiemelkedik a világszerte ismert és fordított író, Leonardo Sciascia születésének 100. évfordulója alkalmából rendezett nemzetközi konferencia. A 2021. február 18-án, csütörtökön lezajlott konferenciára a Pécsi Tudományegyetem rendkívül aktív Olasz Tanszékének szervezésében került sor, együttműködésben a Magyarországi Olasz Kultúrintézettel, az MTA Pécsi Területi Bizottságával, valamint a catanzarói Luigi Siciliani Gimnáziummal, amely intézmény évek óta részt vesz Magyarország első egyeteme által szervezett nemzetközi találkozókon.

A *Leonardo Sciascia, az olvasás és az irodalom mestere* címet viselő nemzetközi találkozó a Microsoft Teams platform „Benvenuto agli studenti" elnevezésű csoportjában zajlott. A találkozón a napjainkban ismét az érdeklődés középpontjába került és újraolvasott, európai fiatalokat is vonzó, nagy szicíliai író életművének több meghatározó kutatója is jelen volt. Az online konferencia több mint 200 résztvevője között, az író előbb említett népszerűségének köszönhetően – magyar, norvég, román, francia, szlovén, olasz, máltai egyetemek kutatói és hallgatói mellett – az említett országokból bejelentkező gimnáziumi diákok és tanárok is voltak.

A közönség értékelte a téma nyitott megközelítésmódját, és nagy érdeklődéssel fogadta az előadásokat, melyeket a nemzetközileg is jól ismert, kiemelkedő tapasztalatokkal bíró kritikus és szemiológus, a PTE Olasz Tanszékének tanszékvezető professzora, Luigi Tassoni koordinált. Munkáját Zsolnai-Faragó Tina, a tanszéki rendezvények technikai felelőse, valamint a tanszék oktatói – Farkis Tímea, Rónaky Eszter, Tombi Beáta, Wallendums Tünde – segítették, akik tudományos kommentárokkal járultak hozzá a rendezvény sikeréhez.

A konferencia bevezető-előadásában Tassoni professzor kiemelte, hogy a kortárs kultúrában folyamatos érdeklődés mutatkozik Leonardo Sciascia életműve iránt. Az érdeklődés forrása az író egy egyszerű, de „ütős" gondolata: *Szicília mint metafora*. Szicília a mai világ metaforája, a rossz közérzeté, az intrikáké, a nagyságé, az intelligenciáé, a bölcsességé és a vereségé, melyek együtt szükségesek ahhoz, hogy megértsük milyen kölcsönhatások működnek az irodalmi elbeszélés és a változó világ, a fantázia és az igazság, a költészet és a bűnözés között. (Gondoljunk arra, hogy Sciascia mennyire szerette a nyomozást, a mozit, a rendőrfilmek világát, valamint a nagy európai és amerikai elbeszéléseket.)

A konferencia Gian Luca Borghese, a budapesti Olasz Kultúrintézet igazgatója megnyitó beszédével kezdődött. Ezt követően Bene Krisztián a PTE Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának dékánhelyettese, egyben a Francia Tanszék vezetőjének köszöntőjével és Nicola Chirano a Liceo Siciliai Gimnázium matematika tanára és rendezvényekért felelős tudományos bizottsági tagjának hozzászólásával folytatódott.

A konferencia előadói Sciascia regényeinek és novelláinak sajátos jellemzőire fókuszáltak. Az előadások sorrendjében: *Milly Curcio* irodalomtörténész és irodalomkritikus (Siciliani Gimnázium, Catanzaro) Sciascia leveleire hívta fel a figyelmet, valamint az inkvizícióval és a (modern) inkvizítorokkal kapcsolatos kutatásairól szólt. *Paolo Squillacioti*, az Olasz Nemzeti Kutatóközpont filológusa, az író összes művének kurátora (az Adelphi Kiadó megbízásából), a kéziratok és a művek nyomtatott kiadása kö-

zötti finom átmenetekről beszélt. Ezt követően *Fabrizio Catalano*, író és rendező, Leonardo Sciascia unokája az író korántsem hagyományos, provokatív, a kortárs gondolkodást ösztönző jelenlétéről szólt. Két személyes megemlékezésre is sor került: az író barátai, *Nino De Vita* költő, és *Valter Vecellio* televíziós újságíró, író részéről. *Gian Italo Bischi*, az Urbinói Egyetem matematikusa azt elemezte, hogy Sciascia regényeinek nyomozói miként kérdőjelezik meg a vélt bizonyosságokat, és hogyan nyitnak új gondolatmenetek felé. Végül *Farkis Tímea*, a PTE történésze gondosan rekonstruálta az olasz irodalom és Sciascia magyarországi megjelenésének történetét, illetve folyamatát, elsősorban a Kádár-korszak vonatkozásában.

Az előadásokat követően olasz és magyar diákok felváltva intéztek kérdéseket az előadókhoz, majd a tanárok következtek, akik – a kutatók válaszaival együtt – hozzájárultak a Leonardo Sciascia gondolatairól és narratívájáról kialakult, összetett és rendkívül aktuális kép további bővítéséhez, finomításához.

Az évforduló tehát új olvasási eszközöket és kiváló ötleteket adott a találkozón nagy számban résztvevő ifjúság számára: pl. az írás mint nyomozás, az író mint ismeretek (tudás) keresője. Ide tartozik a levelezés és az új írások felfedezése, a már ismert művek újra-rendszerezése, illetve a memoároktól a morális és politikai írásokig – melyek akár a politikailag korrekt ellentétének is tekinthetők – terjedő spektrum tanulmányozása, valamint a *noir Sciascia* iránti szenvedély, és az író közép-európai fogadtatása.

Az évforduló kapcsán olyan további érdekfeszítő témákról is szó esett, mint a Sciascia műveiből készült filmek világa, az író és a mozi (a némafilmtől kezdve), ill. az amerikai irodalom és a különböző elbeszélőműfajok kapcsolata. A felsorolt témákban az utóbbi években rendre új és izgalmas felfedezésekre kerül sor.

A pécsi nemzetközi találkozó témái és szemléletmódja bizonyosan megragadta az új generációk érzékenységét, tovább-gondolkodásra és jelenkori történelmünkkel való számvetésre késztette őket. Az elért eredmények bizonyítéka az online találkozót követő többszáz megosztás és üzenet is. Az olaszul tudó érdeklődők számára a teljes konferencia megtekinthető itt.

A PTE Olasz Tanszékének nemzetközi programjai márciusban is folytatódnak, 2021 végéig számos további beszélgetésre kerül majd sor, havi rendszerességgel, többnyire a hónap közepére időzítetten.

Luigi Tassoni
Olasz Tanszék

Fordította: Wallendums Tünde

TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZET

Az Újkortörténeti Tanszék új munkatársa Szilágyi Adrienn

Szilágyi Adrienn a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének tudományos munkatársa és az MTA-Lendület Családtörténeti Kutatócsoport tagja. A Pécsi Tudományegyetem Újkortörténeti Tanszékének 2020 szeptemberétől oktatója. A kutatási területe a 19. századi első felének társadalom- és gazdaságtörténete. Jelenlegi kutatásának középpontjában az uradalom és alkal-

mazottai, a fő- és köznemesek kapcsolatai, az egyének és a közösségek, valamint a család mint szociális szövetség, gazdasági egység, érzelmi közösség áll. Monográfiája *Az uradalom elvesztése. Nemesi családok a 19. századi Békés megyében* címmel jelent meg, amely a 19. századi Békés megye fő- és köznemes családjainak társadalmi és gazdasági viszonyait ismerteti.

A Város- és Helytörténeti Munkabizottság titkára Csibi Norbert

Az MTA Pécsi Területi Bizottságának Filozófia-, Történettudomány és Néprajztudományok Szakbizottsága 2020. novemberében a Város- és Helytörténeti Munkabizottság titkárává választotta Csibi Norbert egyetemi adjunktust, az Újkortörténeti Tanszék oktatóját.

Forgó András
Újkortörténeti Tanszék

MÉMEK. JÓGYAKORLAT AZ ANGOL NYELVÉSZETI TANSZÉKEN

A közismereti tanárszakok képzési és kimeneti követelményei várhatóan 2022-től kezdődően megújulnak. A nyolc tanári kompetencia mellett a digitalizációból fakadó tanulási eredmények is megjelennek, a tanárjelöltek digitális kompetenciafejlesztése kiemelt helyet kap szakos képzésük során is.

A *Practicing Intercultural Communication* szeminárium keretein belül is egyre inkább figyelünk arra, hogy tanárszakos hallgatóink digitális kompetenciájának fejlesztésére hangsúlyt fektessünk. Az alábbiakban szeretnénk bemutatni az idei szemeszter első hallgatói produktumait: képszerkesztéseket és mémeket.

A hallgatók a hatvanas-hetvenes években népszerű, amerikai, főemlősök nyelvelsajátítását vizsgáló kutatásokról és azok kritikáiról olvastak. Feladatuk az volt, hogy az olvasott

információk feldolgozása után vizuálisan mutassák be a csimpánz-kutatások visszásságait. Vagy valós, kutatási anyagból vett képet kellett átalakítaniuk, vagy népszerű mémet kellett a kontextusra adaptálniuk. Nagyon érdekes és kifejező alkotások születtek, amelyeket szeretnék megosztani a kollégákkal.

Photocredit @Barna Ida Anna, Csatlós Ágnes Dallos Mirjam, Dömény Örs Dömös Norbert Viktor, Éber Kata Fáró Dániel, Kustos Veronika Pintér Zoltán Dávid, Sólya Anna Tamara, Teplán Erik, Vass Bence

Dombi Judit
Angol Nyelvészeti Tanszék

AZ ANGOL ALKALMAZOTT NYELVÉSZETI TANSZÉK HÍREI

Tudományos élet

Online nemzetközi tudományos előadások angol nyelven

Fekete Adrienn: *The Virtual Self in Online Education – ERL Online Session*: 2021 március 3-4.

Fekete Adrienn angol nyelvű előadást tartott az *ERL Association* által szervezett *COVID – A lehetőségek vagy a veszélyek forrása az oktatásban* elnevezésű online eseményen, amelyre 28 országból érkeztek résztvevők, például Kenyából, Argentínából, az Egyesült Államokból, az Egyesült Királyságból és számos más európai országból. Az előadás a Virtuális Énnek az online oktatásban betöltött szerepét és annak kutatási lehetőségeit taglalta. A COVID-19-pandémia által előidézett lezárások és az online oktatásra való áttérés által a Virtuális Én, továbbá a virtuális kommunikációban folyamatosan formálódó identitás szerepe előtérbe került. Az online és a hagyományos kommunikáció közötti különbségek bemutatását követően ezen folyamatok kutatásának lehetséges módjait, továbbá egy konkrét kutatási tervet vázolt fel az előadó.

Fekete Adrienn: *Holistic Approaches to Researching Identity – ERL Online Session*: 2020 október 5-6.

Fekete Adrienn angol nyelvű előadást tartott az *ERL Association* felkérésére az Identitás nyelvi és pedagógiai komponense elnevezésű online eseményen. Az előadás a nyelvtanulás során kialakuló (nyelvi) identitás kutatásának három holisztikus megközelítését vette górcső alá. Az identitás és a nyelvtanulás kapcsolatának bemutatása után az előadó felvázolta a post-strukturalista irányzat, a nyelvi ökológia és a komplexitás elmélet jellemzőit és kutatási lehetőségeit az identitáskutatásban. Az előadás végén az előadó röviden ismertette saját elképzelését az identitás és az egyéni különbségek komplexitás-elmélet alapú holisztikus megközelítéséről, amelyet kutatási eredményeivel támasztott alá.

Online magyar nyelvű szakmai előadás

Lehmann Magdolna: *Digitális kompetenciák fejlesztése az angoltanár-képzésben*

Lehmann Magdolna a Tanárképző Központ felkérésére az általános és középiskolai mentor tanároknak és egyetemi oktatóknak 2021. március 3-án online megrendezett Mentor Fórumon az Anglisztika Intézetben megvalósuló jó gyakorlatot mutatta be *Digitális kompetenciák fejlesztése az angoltanár-képzésben* című előadásában. A szakmódszertani felkészítésben szereplő tantárgyak oktatási gyakorlatából bemutatott feladatokkal illusztrált előadás a pandémia következtében bevezetett online oktatás során a digitális eszközök alkalmazási lehetőségeit tárgyalta. Elsősorban a hallgatók motivációjának fenntartása szempontjából kiemelten fontos három területen: 1) osztálytermi interakció kialakítása és fenntartása változatos munkaformák szervezésével (pármunka, csoportmunka, plenáris, illetve egyéni munka); 2) tanórán kívüli interaktív tanulói tevékenységek biztosítása (például csoportos projektmunka); valamint 3) a hallgatók értékelése és a munkájukra adott visszajelzés terén.

Válogatás az Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék kollégáinak fordításában megjelent könyvekből

Bradford, B. T. (2020). *Cavendon titka*. Európa Könyvkiadó.
Fordította: Urbán Erika

de Courcy, A. (2020). *Chanel a Riviérán, a Cote d'Azur világa békében és háborúban*. Európa Könyvkiadó.
Fordította: Urbán Erika

Pitamic, M. (2010).
Tanítsd meg, hogyan játsszak!
Tudatos Lépés Kft.
Fordította: Dr. Fekete Adrienn

Paolini, C. (2012, 2014, 2019).
Örökség, avagy a Lelkek Sírboltja.
Budapest: Európa Könyvkiadó.
Fordította: Urbán Erika

Aktuális projektek

EFOP - 3.2.14-17 – Nyelvtanulással a boldogulásért projekt

A projektben az Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, az Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszéke és Angol Nyelvészeti Tanszék oktatói vettek részt. A projektben 14, többnyire hátrányos helyzetű középiskola vesz részt, ahol a tanszék oktatóinak és az iskolák tanárainak mentorálása mellett angol szakos hallgatók tartanak élményközpontú online órákat. A projekt záró félévében online angol nyelvű társalgási klub beszélgetéseket és dráma központú órák tartását tervezzük hallgatóink közreműködésével.

Elnyert, új projektek

Nemzetközi Erasmus + projektet nyertek el három évre

Nemzetközi Erasmus + projektet nyert el három évre Fodor Mónika, Lehmann Magdolna, Lugossy Réka, Nagy Nóra és Sulyok Andrea. A projekt címe *Lit. Up Your Phones: A Digital Toolkit for ESL/EFL*

Classroom to Combat Social Inequalities in Times of Covid19 Crises, mely két külföldi partneregyetemmel és azok gyakorló iskoláivall valósul meg (Graz, Venezia). A projekt célja digitális tananyagok/eszközök kidolgozása a Covid19-járvány okozta társadalmi egyenlőtlenségek ellensúlyozására az angol mint idegen nyelv oktatásában.

Nemzetközi kollaboráció

Nemzetközi kollaboráció a nyelvfejlesztés és a hatékony online oktatás támogatására

Virtuális nyelvi tandem: Simon Krisztián egy párizsi kollégával dolgozik együtt egy olyan virtuális nyelvi tandem projekten, amelynek keretében francia és magyar hallgatók kis csoportokban három tematikus tandemet teljesítenek és nyelvi naplót vezetnek.

Online oktatás

Angol nyelvi alapvizsga

- Az Anglisztika Intézetben az angol nyelvi alapvizsga sikeres teljesítése minden anglisztika és angoltanár szakos hallgató számára kötelező, ezért egy félévben a vizsgázók száma akár 100 feletti is lehet. A tanszék kollégái sokat dolgoztak azon, hogy a vizsga különböző komponensei átvihetőek legyenek online felületekre. Az *Unipoll* rendszerét használva a harmadik online alapvizsgára készülünk a tavaszi félévben. A szóbeli vizsga hallgatói létszáma szintén magas, itt a három tanszék kollégáinak összefogásával *Teams*-en keresztül történik a vizsgáztatás.
- A korábbbi félévekhez hasonlóan tanszékünk kollégái most is tartanak alapvizsga felkészítő kurzusokat, ezzel segítve a hallgatók sikeres vizsgázást. Az alapvizsga tréning mellett most lesz *Moodle*-felületünk is, amin a hallgatóink saját tempóban haladhatnak a vizsgafelkészülés során.
- Fekete Adrienn az EFOP 3.4.3. projektben, a hallgatói felzárkózást támogató program keretein belül kidolgozta az angol nyelvi alapvizsga nyelvtan komponensére felkészítő kurzus tananyagát. A kurzus a tavaszi félévben, nagy érdeklődés mellett meghirdetésre került.
- A nyelvtan kurzus mellet az alapvizsga tréning a többi vizsgakomponensre fókuszálva folytatódik, amelynek oktatói: Farkas Kornél, Huszákné Urbán Erika és Simon Krisztián.
- A nyelvi alapvizsgára való felkészülést három szinten támogatjuk:
  - *Proficiency Exam preparation Moodle*-felület: nyelvi készségek alapján rendszerezett támogató anyagok, stratégiák és mintamegoldások gyűjteménye, valamint egy teljes írásbeli vizsga online változata
  - a nyelvtani komponenst célzó felkészítő kurzus
  - öt alkalommal megtartott alapvizsga tréning

A hallgatók a három szintet igényeik és lehetőségeik szerint kombinálhatják.

Jó gyakorlat

Digitális kompetenciák fejlesztése

Az online oktatásra való áttérés kapcsán a kollégák kiemelt hangsúlyt fektetnek a hallgatók és saját maguk digitális kompetenciáinak fejlesztésére. Számos tanulástámogató és kommunikációs platform (például *Zoom, Edmodo, Moodle, Google Classroom/Forms/Doc* stb.) igény szerinti alkalmazása mellett az oktatók törekedtek a kar által javasolt platformok (*Teams, Neptun, Unipoll*) egységes használatára. A sikeres átállás egyik alappillére a változatos tanításmódszertan és az óraszervezés kialakítása, kivitelezése volt. A változatos munkaformák – úgy, mint a csoport, páros, vagy egyéni munkaformák, diszkussziók, (egyéni, csoportos, és poszter) prezentációk, illetve különböző írásbeli feladatok, továbbá a *multimodális óratervezés* – növelik a hallgatók autonómiáját és fejlesztettik felelősségtudatukat az online oktatásban. Az oktatók változatos módszertant használnak, így kommunikatív, illetve feladat-, tartalom-, projekt- és drámaalapú feladatokkal igyekeznek fenntartani a hallgatók érdeklődését, motivációját, és ezáltal megakadályozni az esetleges lemorzsolódást. A hallgatói munka értékelése is változatosan, a hallgatók bevonásával történik, például a saját munka és a többi hallgató munkájának értékelésével, amelyet az oktatói értékelés egészít ki. A hallgatók bevonása a teljes tanulási és értékelési folyamatba fejleszti többek között a hallgatók kritikus gondolkodását, kommunikációs készségeit és érzelmi intelligenciáját.

OneNote

A *Teams*-alapú videóórákat és kiscsoportos feladatmegoldásokat remekül kiegészíti a *OneNote* alkalmazása. A közösen szerkeszthető jegyzettömbök alkalmasak a projekt-alapú tanulástámogatásra, így tanárképzésben meghirdetett kurzusokon a követelményektől függően egész félév során dolgozhatnak az adott projekt (pl. feladatgyűjtemény) egyes részein.

Fekete Adrienn
Angol Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék

PAB I. Nyelv- és Irodalomtudományok Szakbizottság, Anglisztika Munkabizottsága

Programtervezet 2021

Tudományos előadások

2021. március 17. 18:00
NIKOLOV MARIANNE: *From the idea, to the research questions and the semistructured interview questions: What I've learnt from two case studies of ötvenhatos Hungarian men*

2021. április 23. 17:00
CZIPOTT PÉTER: *A műfordítás kérdései Szerb Antal: Utas és holdvilág című regénye kapcsán*

Nemzetközi tudományos konferencia (angol és magyar nyelven)

2021. június 24-26.: Az AHEA (*American Hungarian Educators Association*) éves konferenciája online, a Zoom felületén Cultural Crossroads címmel kerül megrendezésre.

Szervezők : Board of AHEA, PTE BTK Anglisztika Intézet
Az esemény kapcsolattartója: Fodor Mónika
A résztvevők száma korlátozott:100-120 fő

Gondolatból könyv – szerzőink műhelytitkai

Kötetlen beszélgetések a munkabizottság tagjainak 2020 és 2021-ben megjelent könyveiről. A beszélgetésekre minden hónapban egy szerdai napon 14-16 óra között kerül sor. A programütközések elkerülése érdekében a pontos dátumról előzetes értesítést küldünk.

2021. április
MACZELKA CSABA: *A kora újkori utópiák magyar története*

2021. május
FODOR MÓNIKA: *Ethnic Subjectivity in Intergenerational Memory Narratives. Politics of the Untold*

2021. június
SÁRI B. LÁSZLÓ: *Mi jön a posztmodernre? Változatok a posztmodern utáni amerikai fikciós prózára*

2021. szeptember
KURDI MÁRIA: *John Millington Synge. Az ír modernség drámaírója*

2021. október
Focus 2020. Szerkesztette: Kurdi Mária és Fodor Mónika

2021. november
The World of Swift; Swift and his World. Szerkesztette: David Clare, Hartvig Gabriella, Andrew C. Rouse

Összeállította: *Fodor Mónika, munkabizottsági elnök*
Maczelka Csaba, munkabizottsági titkár
Angol Nyelvű Irodalmak és Kultúrák Tanszéke

Pályázat | A PTE Utazó Nagykövet Online Edition elnevezésű támogatási program

A PTE Nemzetközi Igazgatósága a Szenátus által 2016 novemberében elfogadott Nemzetköziesítési Program keretében 2021. évre meghirdeti „A PTE Utazó Nagykövet Online Edition" elnevezésű pályázatot. A „PTE Utazó Nagykövete Online Edition" elnevezéssel olyan online nemzetközi konferencián/workshopon való részvételt elősegítő pályázatot hirdetnek, amelyre a PTE valamennyi főállású és részmunkaidős oktatója és kutatója pályázhat.

Felhívás | Campus Mundi pályázat – külföldi szakmai gyakorlat

A Tempus Közalapítvány pályázati felhívása felsőoktatási hallgatók számára külföldi szakmai gyakorlat támogatására a 2020/2021-es tanévben, a tanulmányaikhoz szorosan kötődő szakmai tapasztalatok, kompetenciák és készségek megszerzésének céljából.

Pályázati határidő: ***2021. június 30.***

Pályázatot benyújtani a mobilitás tervezett kezdő dátuma előtt 3 hónappal javasolt.

Pályázat | Magyarországi szerzetesrendek 20. századi történetével foglalkozó szakdolgozatok írásának ösztönzése és elismerése

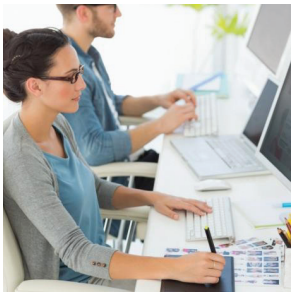

A Magyarországi Szerzeteselöljárók Konferenciáinak Irodája (MSZKI) pályázatot hirdet alapképzésben, mesterképzésben vagy osztatlan képzésben tanuló hallgatók számára a magyarországi szerzetesrendek 20. századi történetét feldolgozó kiemelkedő színvonalú szakdolgozatok díjazására.

A szakdolgozatok felsőoktatási intézménybe benyújtott (a szakdolgozati szerzőség szabályainak betartásáról szóló nyilatkozatot is tartalmazó) példányának PDF-formátumú másolatát a kutatas@szerzetesek.hu e-mail címre kell eljuttatni ***2021. július 15. éjfélig***.

Ösztöndíj | Fulbright ösztöndíjak az Egyesült Államokba 2022-2023

A Fulbright Bizottság számos egyéb lehetőség mellett az alábbi kategóriákban hirdet ösztöndíjakat a 2022/2023-as tanévre az Egyesült Államokba: továbbtanulás, kutatási és oktatási lehetőség, szakmai tréningek, tanulmányi programok.

Pályázat |CEEPUS freemover – bejövő oktatói mobilitás

A CEEPUS csereprogram célja, hogy a felsőoktatás területén együttműködő partnerintézmények között lehetővé tegye hallgatói és oktatói mobilitások lebonyolítását.

A programban lehetőség adódik oktatók fogadására a 2020/2021. év tavaszi szemeszterében freemover mobilitás keretében virtuális oktatás céljára.

A virtuális mobilitás pályázat benyújtási határideje: ***2021. május 31.***

A virtuális mobilitásnak 2021. augusztus 31-ig kell megvalósulni.

Részletek: www.ceepus.info | sandorfi.eszter@pte.hu

Pályázat | CEEPUS freemover pályázatok kiutazóknak, 2020/2021. tavaszi szemeszter – virtuális mobilitás

A kiutazó érdeklődők jelenleg Csehországba, Horvátországba, Lengyelországba nyújthatnak be virtuális megvalósítására CEEPUS pályázatot. Kifelé irányuló mobilitás esetén kérés, hogy elsősorban a fogadó intézménnyel egyeztessenek, és a részletszabályozással kapcsolatban a fogadó nemzeti irodánál érdeklődjenek a pályázni kívánók.

Pályázat tanulmány írására | Nők a tudományban

A Magyar Tudományos Akadémia Nők a Kutatói Életpályán Elnöki Bizottsága pályázatot hirdet a magyar nők tudományban elért eredményeit elsődleges forrásokon alapuló, korszerű elméleti és módszertani keretben bemutató tanulmányok, rövid életrajzok írására.

A tanulmányokat a Magyar Tudomány formai követelményeinek megfelelően, szóközökkel maximum 30 000 leütéssel, az itt olvasható technikai követelményekkel kell elkészíteni.

A pályamunkák beérkezésének határideje: *2021. szeptember 1. éjfél.*

A beküldött tanulmányokat Pető Andrea, az MTA doktora, egyetemi tanár által vezetett szakmai bizottság bírálja el, melynek tagjai: Kurucz György (KRE BTK, rektorhelyettes) és Kéri Katalin (PTE BTK, MTA doktora, egyetemi tanár).

Az első helyezett 100 000, a második 70 000, a harmadik 50 000 forint díjban részesül, és a tanulmányaikat az MTA publikálja. A díjazottakkal podcast készül. A tanulmányokat a nokatudomanybanpalyazat@gmail.com e-mail címre Czeferner Dórának, a bíráló bizottság tagjának és titkárának kell beküldeni.

REKTORI DICSÉRET
„A jó viszony a titka mindennek”.

Interjú Kiss Bernadett-tel

Bár nem olyan feltűnő, mint a hallgatók és az oktatók közös munkája és együttműködése, mégis páratlanul fontos az adminisztratív feladatok kompetens ellátása egy egyetemi szak mindennapjaiban. Munkája elismeréseként a 2020/21-es tanév kezdetén Kiss Bernadettet, a Klasszikus Irodalomtörténeti és Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék igazgatási ügyintézőjét rektori dicséretben részesítették. A következő interjúban erről a munkakörről és a rektori dicséretről kérdeztem interjúalanyomat.

Hogyan került a PTE adminisztrációs munkakörébe?

Lassan 30 éve dolgozom itt. 1992. október 1-jén álltam munkába ebben a pozícióban. A Radnóti Közgazdasági Szakközépiskolába jártam, és az akkori tanárnőmnek voltak kapcsolatai, így ő jelezte, hogy a PTE-re keresnek adminisztrátort. Nem volt állásom akkor, szóltak, hogy próbáljam meg, és azóta is itt vagyok.

Ezalatt a hosszú idő alatt milyen viszonyt alakított ki a hallgatókkal?

Szerintem jót. Világéletemben hallgatóbarátnak tartottam magamat, úgy gondolom, hogy mindig igyekeztem segíteni. Ha kellett, akkor még a kollegákat is rábeszéltem a nyitottságra. Azt gondolom, generációkon keresztül segítettem a diákokat a munkájukban.

Rengeteg hallgatóval és a számukra fontos adminisztratív üggyel találkozik nap mint nap. Mennyire izgalmas ez a munkakör?

Egy másodpercig sem unatkozom! Sokan gondolhatják, hogy monoton, de ez nem így van, teljesen különböző problémákkal keresnek meg a diákok. Nagyon szeretem csinálni, mert tényleg olyan szerteágazó kérésekkel és kérdésekkel fordulnak hozzám, hogy sokszor csak nézek, hogy 30 év alatt sem találkoztam hasonlóval.

Milyen hatással van az online oktatás a munkájára?

Igazából hiányzik a nyüzsgés. Jó, hogy egy-egy kollega azért betéved, de nagyon rossz, amikor nincs kihez szólni. Számomra ez a legrosszabb. Persze egy darabig élveztem, mert csönd volt és nyugalom, de most már visszatérhetne az élet az egyetemre.

Eddigi titkári tevékenységén belül mire a legbüszkébb?

Jó kérdés! Talán arra, hogy kiváló viszonyt ápolok a kollegákkal és a hallgatókkal is. Nagyon kedves munkatársaim vannak, és ebben a munkakörben többek között az is fontos, hogy mindenkivel kijöjjek. Véleményem szerint a jó viszony a titka mindennek, onnantól kezdve tudunk együtt dolgozni.

Milyen érzéssel tölti el a rektori dicséret?

Nagyon meglepődtem, nem számítottam rá. Büszke vagyok, hogy érdemesnek tartottak arra, hogy ezt megkapjam. A kari vezetés felől is kiváló visszaigazolás, hogy jól csinálom, amit csinálok.

Köszönöm az interjút Kiss Bernadettnek, további sok sikert kívánok a munkájához és gratulálok a rektori dicsérethez!

Az interjút készítette: *Kuglics Sarolta*

„AMIT MÉG NAGYON SZERETEK, AZOK A MOSOLYGÓ ARCOK, PÉLDÁUL A GÓLYATÁBOR UTÁN”

Interjú Glázer Bálinttal

A gólyatáborok nem csak a hallgatók, hanem egyetemünk életében is kiemelten fontos szerepet töltenek be. A 2020-as tanévet a világjárvány határozta meg, így az augusztusi bölcsész gólyatábor is a járványügyi rendelkezéseket betartva, ugyanakkor jó hangulatban és remek szervezésben zajlott Glázer Bálint koordinációjának és a kiváló csapatszellemnek köszönhetően. Mindennek magam is tanúja lehettem, mikor oktatóként annak harmadik napján meglátogattam a tábort. Glázer Bálinttal a sikeres gólyatábor után a Diákcentrumban beszélgettem.

Ezzel az interjúval köszönjük meg lelkiismeretes BTK HÖK-elnöki munkáját. Bálint 2019. január 2-án lett hivatalosan Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar Hallgatói Önkormányzatának elnöke, és idén, 2021 januárjában köszönt le mandátumáról. A következő két évben a PTE EHÖK sport- és campusfejlesztési vezetője lesz.

Számodra mit jelent a Bölcsészet- és Társadalomtudományi Kar?

A sokszínűséget. A gólyatáborban fogalmazódott meg bennem, hogy számomra a BTK és annak közösségi ereje az itt lévő embereket jelenti. Elég bölcsészgondolat, de mégis, amit elviszek magammal, azok az itt szerzett emberi benyomások.

Mik azok az elvek, amik meghatározták az elnökséged?

Az elején két pontban fogalmaztam meg ezeket. Az egyik sarkalatos pont a saját struktúránk és működésünk egyértelműsítése volt. Nemcsak a fogadóórákat értem ezalatt, hanem hogy a hallgatók azt is tudják, kik vagyunk, és hogy a kérdéseikkel bátran fordulhatnak hozzánk. Egyértelművé szerettük volna mindenki számára tenni, hogy mi magunk is hallgatók vagyunk, egyenlők vagyunk velük, hisz őket képviseljük. A másik fontos cél pedig a hallgatói önkormányzat – azaz az elnökség és annak működésének – a hallgatótársakhoz történő közelítése volt. Mindezt barátságos viselkedéssel igyekeztünk/igyekszünk elérni.

A két év elnöki ciklusa alatt kellett változtatnod az eredeti célkitűzéseiden?

Az elvi célkitűzéseken szerencsére nem kellett változtatni. Első évben három-négy hónap kellett mire belerázódtunk a feladatokba, ám ezt követően már tudtunk előre gondolkodni. A következő lépés a struktúra kialakítása volt, a csapatmunka megtervezése és a feladatok felosztása. Célul tűztük ki a problémamegoldások gyorsaságának fejlesztését, igyekeztünk a hallgatók üzeneteire 24 órán belül válaszolni. Sikerült kiépítenünk a szakos képviselők feladatrendszerét. Tulajdonképpen rend van, és ez megnyugtató érzés.

Viszont voltak olyan terveink — elsősorban pénzügyi vonatkozásúak — melyek közül nem minden tudott megvalósulni. Szerettünk volna padot a B épület főbejáratához. Bár ez elsősorban nem pénzügyi okok, hanem a pandémia miatt maradt el. A második elnöki évemet a világjárvánnyal kezdtük, és ez nagyon sok mindent befolyásolt. Nem sikerült sajnos a diákigazolvány-ügyintézést a KTI-ről visszahozni, és be kellett ismerjük, hogy nem bírná a TO a terhelést, és hogy az ügyintézésre vonatkozó szabályok miatt a hallgatók sem tudnának ebben besegíteni. Azonban a fontosabb dolgokat sikerült elintézni. A sok éve használhatatlan Kerényi-kisházat az önkormányzat pályázati keretéből teljes mértékben felújítottuk. A tervünk az,

hogy bármilyen szakmai tevékenységre használható tér legyen. Ideális helyszín filmkluboknak, könyvkluboknak, kis konferenciáknak, hiszen 30 fő befogadására alkalmas. A karral együttműködve sikerült fejleszteni az internetelérést is. Valamint a pályázati forrásból új székeket vásároltunk a B épületbe – habár ez nem szerepelt a programunkban. Összességében minden jól alakult, azt mondanám, hogy végül a terveink 10%-a nem valósult meg.

Milyen kihívásokkal találkoztok mint HÖK? Hol van rátok a leginkább szükség?

Az egyik legnagyobb kihívás a távolsági oktatásra való átállás volt. Az igazi problémát pedig az jelentette ezen a téren, hogy nem lehetett előre tervezni. A legkeményebb időszak 2020 márciusában volt, amikor napokra-félnapokra lehetett előre kalkulálni, ez borzasztó volt. Ugyanakkor 2020-ban a Bölcsész Hallgatók Szövetsége – melynek én vagyok az elnöke – országos szintű felmérést készített a digitális oktatásra való átállás kapcsán, és ennek az eredményei azt mutatták, hogy a kialakult helyzethez a pécsi bölcsészkar adaptálódott a legjobban. És valóban összehangoltan működött minden, érződött, hogy a hallgatók és oktatók között sokkal élénkebb és egyértelműbb volt a kommunikáció. Örülnék, ha ez stabilan meg tudna maradni nemcsak a járványhelyzetben. Kicsit jobban odafigyeltünk egymásra.

Ami a másik kérdést illeti: nagyjából mindenhol szükség van ránk. Örülök, hogy van egy jól működő rendszerünk. A gólyatábor szervezésében például egy nagyon jó csapat működött közre, mindenki tudta a dolgát, hálás vagyok a *senioro*knak is. A másik kézzel fogható példa, a minden első évfolyam számára létrehozott 30-40 facebook csoport. Ezt folyamatosan monitorozzuk Nikivel (Kirizs Nikoletta, a PTE HÖK tanulmányi referense – a szerk.) és Bencével (Fiser Bence, a PTE BTK HÖK alelnöke, jelenlegi elnöke – a szerk.), mivel a random posztokban fontos és megoldásra váró hallgatói problémák fordulnak elő. Nyilván, ha véletlenül elsiklik a figyelmünk egy problémán, akkor a hallgatói szakos képviselők jeleznek. A vírushelyzet korábban nem ismert kihívások elé állított mindenkit, alkalmazkodtunk a helyzethez, és igyekeztünk a legjobbat kihozni belőle.

Fotó: Mánfai György

A mindenkori BTK HÖK abból a szempontból szerencsés helyzetben van, hogy készséges, együttműködő oktatói gárda van jelen a karon. Ezért hálás vagyok nekik. Általában – 10 esetben 9,5-szer – mindent sikerül problémamentesen megbeszélnünk. A mi munkánk olyan, amiért nem várunk köszönetet, és sokszor nem is derül ki, hogy egy adott dologért egyáltalán lépéseket tettünk. Ám a dékáni vezetés is minden fontosabb kérdésben kikéri a véleményünket, és minden Dékáni Tanács alkalmával ott ülünk mi is.

Mik a tapasztalataid az elsőéves hallgatókkal? Tudsz-e abban segíteni, hogy terelgesd, irányítsd a tehetséges fiatalokat?

Nincsen két egyforma elsős évfolyam. A tavalyiak például odafigyeltek a közéletben való részvételre.

A tehetséggondozást illetően bizakodó vagyok – mondom ezt a HÖOK Tehetségmentor Programjának pécsi koordinátoraként. A tehetségmentor feladata két fronton zajlik, egyfelől a középiskolásokat az egyetem felé, másfelől pedig az elsőéves hallgatókat a tudományos pálya felé tereljük. A 2020-as gólyatáborban ott lévő kétszáz gólyából volt 15-16 fő, aki közvetlenül a program bemutatása után már odajött hozzám, hogy erről szeretne többet hallani. Meglepődtem, hogy a gólyatábor harmadik napján nekik már ez járt a fejükben, és ez nagyon jó!

Milyen mértékben vonhatók be közösségi tevékenységbe a hallgatók?

A gólyatábori tapasztalataim alapján ez változó. Azt látom, hogy ez a mostani elsős évfolyam olyan, aki szívesen fog részt venni a közösségi munkában. Az utánpótlás-képzés fontos része a munkánknak, nemcsak a 10 tagú elnökségre gondolok, hanem a Szenesben ügyelőkre is. Nyugodtan fogom átadni az elnökségi posztot, mert azt látom, hogy vannak tehetséges hallgatók, akik követni tudnak minket. A Tehetségmentor Programba öt hallgatói mentort kellett magam mellé keressek, és szándékosan olyanokat válogattam, akik most fogják a második évüket elkezdeni. Én fogom mentorálni őket.

Mit szerettél a legjobban ebben a munkában?

A pörgést borzasztóan szeretem, hogy nem ér véget a nap! Hogy reggel 7-kor felkelek és éjfélkor fekszem le. Hogy a telefonomról még este 11-kor is válaszolok e-mailekre. Ebben érzem jól magam. Szeretek dolgozni. Amit még nagyon szeretek, azok a mosolygó arcok, például a gólyatábor után. Ezek a jó pillanatok, ezért megéri a munkánk a fáradságot. Ebben az érzésben a szolgálat is benne van, a megbízatásomat mindig kötelességként és felelősségként fogtam fel.

Milyen terveid vannak, ha végzel, vagy ha lejár az elnökségi ciklus?

Sokat fejlődtem és komolyodtam, átalakultak a terveim és a céljaim. A pszichológia mesterképzést 2021-ben fejezem be, és még ősszel szeretném elkezdeni a doktori programot. Megvan a kutatási témám is. Ezt illetően lelkes vagyok, habár viszonylag még gyerekcipőben jár, de tudok majd újat mutatni a kutatásomban is. Fejlődési sikerességet fogok vizsgálni junior sportolóknál a kosárlabda sportágban. Itt egyértelműen lemérhető milyen személyiségjegyek vezetnek a sikerességhez. Terveim között szerepel még egy mesterképzés elvégezése politikatudományok szakon. 2021-ben lesz az esküvőm, 30 éves koromra családot szeretnék. De a hallgatói érdekképviseletben szívesen vállalok továbbra is szerepet, amennyiben nyílik rá lehetőség.

Köszönjük Glázer Bálintnak az eddigi elkötelezett munkáját, minden jót kívánunk a szakmai, valamint a magánéletében bekövetkező eseményekhez! Fiser Bencének, a PTE HÖK soronkövetkező elnöknek, továbbá a többi elnökségi tagnak ezúton szeretnénk sok sikert kívánni a munkájukhoz!

Az interjút készítette: *Szélpál Lívia*

„A KÖLTÉSZET TÖBB ÁLTALÁNOS IMPRESSZIÓNÁL”

Interjú Sándor Lucával

Itt a BTK-n az írás mint önkifejezés a legtöbb hallgató mindennapjának szerves része. Sokan szeretnék hallatni a hangjukat közönség előtt, kiírni magukból, ami a szívüket nyomja, vagy csak egyszerűen egy véletlen jól sikerült írást megmutatni másoknak. De mi az az utolsó löket, aminek hatására kiáll egy hallgató a színpadra, és megosztja a gondolatait? Sándor Lucát kérdezem az igazán intenzív hallgatói részvételéről, slammer pályafutásáról és arról, hogy milyen az élet fiatal tehetségként a BTK-n.

Miért választottad azt a szakot a bölcsészkaron, amire jársz?

Bár ez már a harmadik évem az egyetemen, az érettségi után közel sem volt egyértelmű, hogy angol-magyar tanári szakon kötök majd ki. Mivel a tanárság amolyan családi „betegség" nálunk – anyukám középiskolai, apukám egyetemi tanár –, tizennyolc évesen bármi kecsegtetőbb opciónak tűnt. Egy évet töltöttem a Károli Gáspár Református Egyetem anglisztika szakán, mire rájöttem, mégiscsak ez a pálya vonz, ezt szeretném csinálni, őszintén és önazonosan. A gimnáziumban remek tanáraim voltak, tehát inkább azt a személyes félelmemet kellett leküzdenem, hogy beleragadok valamiféle családi mintába. Ez sikerült, mármint a leküzdés, így most azok táborát erősítem, akik „visszaábrándultak" a pedagógusi szakmába.

Mennyire gyakori a szakodon a költészet iránti érdeklődés?

Szerintem sosem a költészetnek kellett megküzdeni a magyarosok figyelméért. Sokan eleve azért jelentkeznek a szakra, mert nemes egyszerűséggel szeretik a verseket. A költészet az, ami a legorganikusabban körbevesz minket, papíron és virtuálisan egyaránt. Szinte észre sem vesszük, ahogy két görgetés közé becsúszik egy *haiku*, például. A líra lassacskán a tömegkultúra részévé olvadt, ezért van, hogy egyszerre találunk József Attila-sorokat kötetekben/tankönyvekben meg profilkép leírásokban – és ez nem is baj. A kérdés inkább az, mit kezdünk ezzel az alapvető érdeklődéssel, hogyan tudunk a szövegek értő, értelmező befogadóivá válni, hogyan lesz a költészet több általános impressziónál.

Ha jól tudom Improvokál tagként is részt veszel az egyetemi életben, mi motivált, hogy csatlakozz a társulathoz?

Egyrészt maga a társulat. Az orientációs napokon hallottam a PISzÉ-ről, az Improvokál nyílt műhelyéről. Innentől kezdve egyenes út vezetett a Szenesbe keddenként. Rengeteget tanultam ezekből az alkalmakból, mind az improvizáció szabályairól (mert vannak neki!), mind pedig a gyakorlatok, a szituációs játékok személyiség- és közösségfejlesztő hatásairól. A nyílt műhelyek mellett először a társulat interaktív detektívjátékába (*A Hamilton-ház rejtélye*) csatlakoztam be vendégjátékosként, így lettem végül tag. Másrészt régóta foglalkoztat, hogyan hasznosítható a színház, mint eszköz az oktatásban, ezáltal pedig hogyan tehető élővé az irodalom. A diploma után szeretnék majd elvégezni egy drámapedagógiai továbbképzést, ebben pedig nagyban támogat a társulat munkája, az általuk szerzett módszertani és színpadi tapasztalatok.

Mik a tapasztalataid az Improvokállal kapcsolatban?

Kicsit furcsa erről úgy beszélni, hogy a vírus takaréklángra tette a színházat, viszont szerencsére rengeteg minden belefért a lezárások előtti periódusba. Az improvizációt a legtöbben egy friss, szórakoztató és gyors reakciókra épülő műfajnak tartják, és ezt sokáig én is így láttam. Aztán megtapasztaltam, mennyi munkát és koncentrációt igényel az, hogy mindez ne forduljon át öncélú viccelődésbe, vagy a biztos sablonok ismételgetésébe. Kovács Fanni és Hosszú Norbi, a társulatvezetők elképesztő energiákat fektetnek a csoport fejlesztésébe. Erre jó példa az *ImproHostel* kezdeményezés, melynek keretében egy-egy hétvégét töltöttünk más fővárosi és vidéki társulat improsaival. A közös játék és tréning lehetőséget nyújtott, hogy új nézőpontból reflektáljunk saját működési formánkra, hiszen más játszókat más dinamika, módszertan jellemez.

Számos alkalommal felléptél a *Sopianae Slam Poetry* színpadán, mi inspirált arra, hogy elkezdj *slam*eket írni?

Tizenhat évesen kezdtem ***slam***melni, korábban azt sem tudtam mi az – egyébként szerintem most sem tudom igazán. Unaloműzésként folyamatosan írtam valamit, kísérleteztem formákkal

és ritmusokkal, kíváncsi voltam, hogyan tudom keretbe önteni az éppen aktuális valóságomat. Nem volt bennem különösebb előadói kedv, mégis rábólintottam egy ismerősöm meghívására, így kötöttem ki egy októberi klub versenyén. Korábbi énem most biztos megkövezne a szóhasználatért, dehát mit van mit tenni, ha egyszer így mondják, szóval a tinédzserkori jellemfejlődésem szempontjából nagyon meghatározó volt a Sopianae Slam színpada. Egyrészt adott egy színes közösségi bázist, ami más volt, mint az iskolai, másrészt alkotásra ösztökélt. Nem mindig adtam elő, amit megírtam, de megírtam. A rendszeres írást elhanyagolt, ám fontos tevékenységnek tartom.

Melyik fellépésedre vagy a legbüszkébb?

Gimnáziumban volt egy tanárom, akit egy időben nagyon erős erkölcsi vádak értek, mint később kiderült, alaptalanul. Egyik napról a másikra vesztettük el őt, hónapokig pletykák, szalagcímek és személyes tapasztalatok közt próbáltunk talpon maradni. Ennek hatására írtam egy róla szóló szöveget, persze nem hallhatta, mégis valamiféle személyes igazságtételnek éreztem, hogy elmondhattam. Ekkor tapasztaltam először, hogy valamit keservesen nehéz leírni, előadni.

A BTK és az egyetem atmoszférája mennyiben befolyásolta, hogy elkezdj érdeklődni a *slamelés* iránt?

A BTK-s élmények inkább stilisztikai szempontból vannak összefüggésben a *slam* szövegeimmel. Gyakran előfordul, hogy fogom a fejem, miközben visszaolvasom egy-egy korábbi félév akkor jónak hitt beadandóját – különösen így van ez a személyes szövegek esetében. Teljesen másról és máshogy írtam tizenévesen, mint most, de hát ez természetes. A *slam* alapvetően előadóművészeti műfaj, azt fogja tükrözni, amit az adott pillanatban fontosnak tartottam és úgy, ahogyan azt képes voltam kifejezni. Nincs benne fióknak írás, utólagos korrigálás. Cserébe lett egy szemléletes idővonala a gondolkodásomnak.

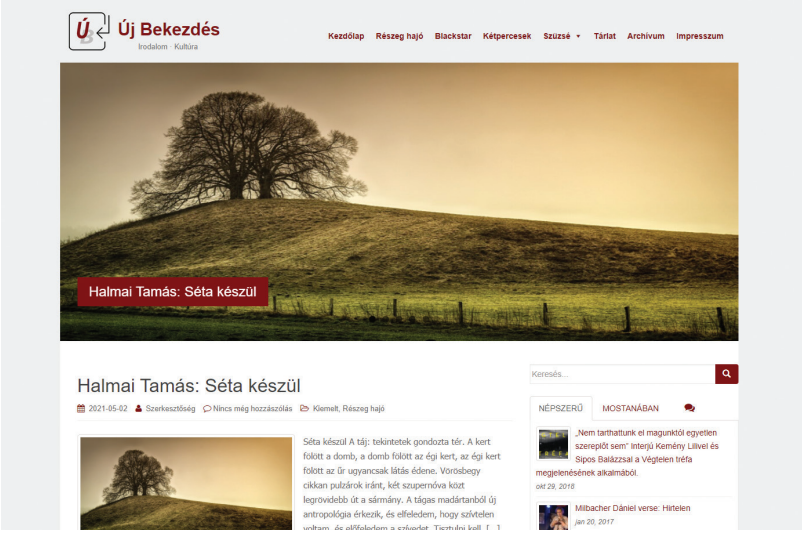

A *slamelés* mellett kipróbáltad már magad más műfajokban is?

Ősztől elkezdtem ismerkedni a publicisztikával, a *PécsiBölcsész*be írok cikkeket, kritikákat, interjúkat. Jó kis tanulóterep. Újságolvasóként olyan természetesnek tűnik a stílus, aztán belekezd az ember, és kiderül, mennyire nem az. Versekkel és novellákkal is próbálkozom, ezek főként a nemrég újraindult *Új Bekezdés* oldalán olvashatóak. Még valami, ami mindezekre hatással van: naplót írok, lassan két éve, rendszeresen. Kicsit olyan ez, mint Dumbledore merengője, segít konzerválni az emlékeket, megóvja őket az utólagos filterezéstől. Na meg talán valamiféle elbeszélői hang is formálódik közben. Abszolút kipróbálásra érdemes.

Köszönöm Lucának az interjút és további sok sikert kívánok a munkájához!

Az interjúkat készítette: *Kuglics Sarolta*

VERSEK A FIÓKBÓL

Interjú Rónoki Bertalannal

Igazolva a bölcsészekhez kapcsolódó sztereotípiákat, és élve a ránk aggatott BTK-sként alanyi jogon járó „művészkedő" szlogennel – ismerős terepen vezetem végig az olvasót. Ez nem más, mint a költészet, a versek és az előadás világa, amiről többnyire nagy nevek jutnak eszünkbe az irodalomtörténetből. De mi lenne, ha bemutatnék egy hús-vér hallgatót, aki fiatal kora ellenére már jócskán belevetette magát az írás mélységeibe? A továbbiakban Rónoki Bertalan, harmadéves szociológia szakos hallgatót, amatőr írót és a *Fiókország* gazdáját kérdezem a témával kapcsolatban.

Mióta érezted magadban a versírásra való hajlamot?

Van egy anekdota arról, hogy oviskorombban lediktáltam egy verset az anyukámnak, de ez akkor még nem volt tudatos. Kiskoromban szerettem olyan dolgokat ajándékozni, amiket én készítettem, így pársorosokat írtam például a mamámnak, és azt adtam születésnapjára, de osztálykarácsonyra is írtam hasonlókat. Mondjuk úgy, hogy nyolcadikos korom óta foglalkoztat ez a „verselős téma". Dalszövegírással is próbálkoztam, de aztán rájöttem, hogy a dalszövegek sok esetben egyszerűbbek annál, mint amit szeretnék elmondani.

Mire használod a versírást?

Azt abbahagytam, hogy ajándékba írok. Utoljára egy éve írtam az egyik ismerősömnek, és olyan lett, mint amikor a macskád verebet hoz a lábtörlődre. Nem volt jó, de a szándék igen. Mostanában inkább az érzelmeimet próbálom átadni. Dolgozom az első ciklusomon, amelyben az érzéseimet mitológiai karaktereken keresztül mutatom be. Egy újság ígértet is tett rá, hogy egyszer majd talán megjelenik. A visszacsatolások alapján sokan azért szeretik a verseimet, mert szerintük elgondolkodtató a szövegekben hagyott űr miatt, de olyannal is találkoztam már, aki épp ezért utálja őket.

Van költő példaképed?

Ebből a szempontból elég nagy hátrány ért. Amikor először olvastam, nekem az szenvedés volt, verejték és fájdalom. Mivel diszlexiás vagyok, gyakran meg kellett állnom az olvasott szavak után, így nagyon nem volt kedvem végigolvasni az adott könyvet. Ez aláásta a könyvek iránt érzett szeretetemet, így a kötelezők például botrányosan nehezen mentek, mivel túl hosszúnak bizonyultak. Ezért amikor az iskolában megismerkedtem Örkény egyperceseivel – amik humoros, élvezetes és rövid írások –, kibontakozhatott az olvasás iránti rajongásom. Tehát az előbb elmondottak miatt az olvasás tizenegyedikig nem volt a szívem csücske, így a nyugatos költők témakörét tudtam csak megszeretni először.

Ki vagy kik a kedvenc kortárs költőid?

Ahányszor felmerül ez a kérdés, mindig előkerülnek persze nevek, de elég változó, hogy kik ezek, mert igazi nagy kedvenc nincs. Van, akiket a strukturáltságuk miatt, van, akiket az irodalmi stílusuk miatt követek és tisztelek. Nem sorolom, hogy kit, mi miatt, mert hosszú lenne a lista. Frissebb, ropogósabb figurák

is vannak köztük, például Nagy Rita, Magyar Anna, nekik például még nincs kötetük; de ott van mellettük Kemény Gabi és Bék Timur is, akik elsőkötetesek. Ezen kívül nemrég vettem meg Kemény István egyik könyvét.

Kortársként tekintesz magadra?

Nem kifejezetten, mivel úgy gondolom, hogy csak akkor leszek az, ha majd mások így gondolják. Páran szeretik rám aggatni azt a jelzőt, hogy „instaköltő". Tényleg létezik ez a jelenség, de én csupán csak felhasználó vagyok egy ma népszerű platformon, és igyekszem egyszer majd „normális szerzővé" avanzsálni. Hasonló okok miatt sokáig például Simon Mártont sem fogadták el, mint „hagyományos" költőt, mert nem teljesen a megszokott irodalmi térből érkezett. Engem is megbélyegeztek már miatta, de ez nevetséges, hiszen az Instagram csupán egy platform a sok közül, ahol elérem a saját korosztályomat, célközönségemet. Emellett próbálkozok folyóiratoknál is.

Az „instaköltészetedet" tervezed fizikai formában is megjelentetni?

Néha megkérdezik tőlem, hogy mikor lesz kötet. Ez nyilván nem azon múlik, hogy én akarom-e vagy sem. De persze, hogy majd szeretnék. Sokkal inkább attól függ, hogy van-e hozzá kiadó, akinek tetszik, amit csinálok. Nyilván nem akarom erőltetni, mert még nagyon az elején járok az írói pályának.

Honnan ered az instaoldalad neve: *Fiókország*?

Nem volt tudatos. Nagyon rossz nevek jutottak eszembe, és ez volt a legkevésbé használhatatlan. Nagyon sok ember kitalálhatta volna, mert mindenki, aki elkezd írni, először a fióknak ír. Berzsenyi is így kezdte, majd a fiókból elküldte Kazinczynak a verseit. Sok mindennel szeretek foglalkozni, többek között írással, kézműveskedéssel, programszervezéssel. Elég sokrétűnek tartom, amit csinálok, és ez a fiókország kicsit olyan, mint egy zsebuniverzum. A fiókos szekrényemben egy egész külön világ van, amiben mindennek, aminek szeretnék, találok helyet, ha épp megunok valamit, csak kihúzok egy másikat.

Tervezel hosszabb szövegeket is írni?

Az első tíz szövegem novella volt, valószínűleg az Örkény-impulzus miatt, majd az első megjelent szövegem szintén. Azóta is jelent meg írásom, csak ezek inkább kisebb közönségnek, kisebb platformokon. Újra és újra írok novellákat, de hosszabb műveket is tervezek, mert nyilván egy versben nem tudok mindent elmondani, amit szeretnék.

Annyi mindennel foglalkozol, milyen művészeti ághoz tudnád magad sorolni? Milyen műfajok állnak hozzád közel?

Sosem tudtam, és szerintem nem is szabad magamat ilyen szempontokból behatárolni. Természetesen van, amiben béna vagyok, de mindennel kísérletezem. A versírás is tanulási folyamat, mert van, ami nehezebben megy, van, ami könnyebben. Nekem még nincs meg az az irányzat, amiben a legjobb lennék, szerintem. Próbálkozom *slam*mel is, de nem azért, mert az most népszerű, hanem mert az itt és most performansszal összekötött formának van egy olyan hatása, ami számomra érdekes.

Hogyan viszonyulsz a slamhez?

Véleményem szerint a slam poetry költészet és performansz egyben. Nem csak a szöveg fontos benne, hanem az is, hogy adod elő. Az előadóképességem kegyetlenül rossz és fura volt az is, hogy túl nagy színpadon kezdtem, ami miatt meg is voltam szeppenve. Ezen kívül néha jogosak a slamet ért kritikák, hogy inkább a popkultúra része, de ennek ellenére a tehetséges fiatalok ebben a környezetben bontogatják a szárnyaikat. Nyilván nem mindenki fog befutni vele, de ezt el kell fogadni. A lényeg, hogy jól érezd magad a közegedben és amikor elmész egy *slam*-estre, akkor nem csak azért mész, hogy csak jó szövegeket hallgass. Az összetartó erő nagyon jelentős a slammer közösségben, ahol az egész folyamatban a néző is hatalmas szerepet játszik.

Vannak terveid a verseid megzenésítésére?

A verseimmel kapcsolatban gyakran ér az a kritika, hogy papírra valók. Egy olvasásból, hallgatásból, nem biztos, hogy minden mondanivaló átadható a nézőnek/hallgatónak. A pécsi

slam szervezője mondta, hogy amiket fel szoktam olvasni, azok a beszélt nyelv kontextusába sokkal jobban illeszkednek, így ezeket nyilván nehezebb megzenésíteni. De nyáron írtam egy dalszöveget, amin egy ismerősömmel dolgoztam együtt, ezenkívül pár rövidebb szöveget is létrehoztam, amik még elég zsengék. Keresek hozzájuk zenészt is és vagy elektromos vagy komolyzenei megoldásokban gondolkozom.

Köszönöm az interjút Bercinek és sok sikert kívánok neki a későbbiekben is!

Az interjúkat készítette: *Kuglics Sarolta*

Márta Font – Gábor Barabás: Coloman, King of Galicia and Duke of Slavonia (1208-1241): Medieval Central Europe and Hungarian Power. (Beyond Medieval Europe) Arc Humanities Press, Leeds, 2019.

2019 szeptemberében jelent meg az Arc Humanities Press kiadásában a PTE BTK Történettudományi Intézet Középkori és Koraújkori Történeti Tanszék alapító tanárának, Font Márta professor emerita, valamint Barabás Gábor adjunktus közös kiadványa a 13. század első felében élt Árpád-házi Kálmánról. A 160 oldalas angol nyelvű életrajzi monográfia régi adósságát törleszti a közép- és kelet-európai középkorkutatásnak, ugyanis a vizsgált címszereplő életét ilyen mélységben teljességre törekvő, tudományos igényességgel rekonstruáló munka eleddig még nem született. A kötet magyar nyelven 2017-ben jelent meg a Magyar Történelmi Társulat és a Kronosz Kiadó gondozásában, majd az angol nyelvű kiadására – a Pécsi Tudományegyetem anyagi támogatásával – két évvel később az angol kiadó Beyond Medieval Europe sorozatában kerülhetett sor. A sorozatban olyan monográfiákat és tanulmánykötéteket jelentet meg a brit kiadó, amelyek felidézik a középkori Európa földrajzi, kulturális és vallási sokszínűségét, valamint bemutatják,

hogy az egész régió – „Dublintól Konstantinápolyig, Novgorodtól Toledóig" – milyen széleskörű kapcsolatban állt egymással.

E vállalt célok sorába kiválóan illeszkedik a magyar szerzőpáros Kálmán hercegről szóló monográfiája. Az 1208 és 1241 között élt, fordulatokban gazdag életű Kálmán II. András király és Merániai Gertrúd másodszülött fia, IV. Béla király öccse volt. Először egy házassági egyezmény keretében – mindössze hatévesen, apja gyámsága alatt – a Kijevi Rusz egy fejedelemségének, Halicsnak (mai Galícia) az élére került királyként, majd vélhetően 1221-ben a politikai helyzet változásával innen el kellett menekülnie. Előbb a közeli felvidéki Szepesség területén talált otthonra, majd nem sokkal később a hercegi cím elnyerésével együtt Horvátország, Dalmácia és Szlavónia élére került. Aktívan segítette bátyja uralmát, de ugyanakkor ez okozta vesztét: 1241. április 11-én részt vett a muhi csatában, ahonnan még ugyan el tudott menekülni, de 33 éves korában, 1241. májusában a Zágráb melletti Csázmán belehalt sérüléseibe.

A két szerző által közösen jegyzett bevezető részben elsőként a herceg nevének eredetét vizsgálják, majd ezt követően a Kálmán herceg életére vonatkozó forrásokról olvashatunk áttekintést. A kötet ezután két részre tagolódik, amely egyben a herceg különböző életszakaszait tárgyalja részleteiben. A Kálmán gyermekkoráról szóló, a Halics élén, illetve a Szepességben eltöltött időszak feldolgozása Font Márta professzorasszony munkája, míg Kálmán szlavóniai tevékenységét – amelyben nemcsak a hercegi munkásságának ismertetése, hanem a világi és egyházi szférát érintő egyéb intézkedéseinek összefoglalása is helyet kapott – Barabás Gábor mutatja be. A kötet a Kálmán herceg számára tragikusnak bizonyuló Sajó-menti ütközet eseményeinek és hatásainak részletes bemutatásával zárul, majd az összegzésben a két szerző bemutatja Kálmán megítélését az utókor szemszögéből, külön kitérve arra, hogy menynyire eltérő a hercegről alkotott kép a különböző nemzeti történetírásokban.

Ahogy a szerzőpáros is megállapítja, Kálmán a latin kereszténység, a keleti ortodoxia és az Európába betörő mongol birodalom találkozásában tevékenykedett a 13. század során. Kalandos életének egyes szakaszait a kelet-közép-európai nemzeti történetírók, a magyar mellett többek között a szlovák, lengyel, az ukrán, a horvát és a bosnyák történészek generációi is vizsgálták. Az új kötet nagy erénye azonban az, hogy megpróbál túllépni ezeken – a néhány esetben – nemzeti és vallási alapon elfogult történetírói megállapításokon és a pécsi medievisztikai iskola hagyományait követve megpróbálja szintetizálni azt a kelet-közép európai tudásanyagot, amely a nyelvi sajátosságok miatt ez idáig nem volt elérhető a nyugati olvasóközönség számára.

Az utóbbi időszakban a nemzetközi medievista közösség tudományos nyelve a német helyett egyre inkább az angol nyelv használatának irányába tolódik, így a megjelent fordítás tovább növelheti a Középkori és Koraújkori Történeti Tanszék, amúgy sem csekély nemzetközi ismertségét és reputációját. Emellett a könyv segítheti azt, hogy a szélesebb körű szakmai és laikus érdeklődői kör is megismerhesse a 13. század elejének egy sokszínű kelet-közép európai figuráját. A nemzetközi olvasóközönség tájékozódását a kötet elején személy- és helynév fordítási mutató (latin, angol és magyar nyelven), valamint a Kálmán életét bemutató idővonal segíti. A szöveget a későbbi fejezetekben jól használható, többnyelvű térképek színesítik.

B. Kovács Péter,
osztatlan magyar-történelem tanárszakos hallgató

A KÉPREGÉNYKUTATÁS LEHETŐSÉGEI

„Magyar képregénytudomány nem létezik”, olvashatjuk a 2017-ben útjára indult *Képregénytudomány* című sorozat első kötetének, a *Képregényen innen és túl* előszavában, melynek elsődleges célkitűzése volt, hogy megtegye az első lépéseket a magyar képregénykutatás irányába. A 2020-ban, a sorozat negyedik részeként megjelent *Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok* című tanulmánykötet szintén a Szépirodalmi Figyelő Alapítvány gondozásában látott napvilágot, és így bátran kijelenthetjük, hogy képregénytudomány immár magyar viszonylatban is létezik. A szerkesztők a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen 2018-ban megtartott konferencia számos kiváló előadását rendezik egy kötetbe. A cím három kulcsszó köré csoportosítva adja meg a kötet három fő fókuszpontját, ezzel együtt a logikai szerveződését is: habár sokszínű írások kerültek a gyűjteménybe, mindegyik tanulmány törekszik mind a képregénymédia kulturális változatait, mind a vizsgált műfajokat és gyakorlatokat tekintve teljesíteni a cím által keltett elvárásokat. Különböző nézőpontok felmutatása jellemzi a kötetet, így a tanulmányok változatos, átfogó képet alkotnak a képregény médiumáról, ezáltal a könyv minden érdeklődő számára tartalmaz legalább egy-két olyan írást, mely felkelti érdeklődését.

Vincze Ferenc kötetnyitó írása, *A karikatúrától a képregényig* címmel a képregénymédia keletkezéstörténetének összefoglalása, a 19. századi karikatúrák műfajától kiindulva a képregény kialakulásáig. A tanulmányban fontos szerepet kap a magyar és román élclapirodalom komparatív vizsgálata, továbbá a jellem- és helyzetkomikum szerepe egyaránt. A következő két tanulmányban szintén a műfaj problémája került középpontba: Demus Zsófia írásában – *Műfaj és formátum: fotóregény és/vagy fotóképregény – a fotóregény és/vagy fotóképregény* alakulástörténetét, továbbá kategorizálásának lehetőségeit vizsgálja. Sata Lehel *„Metodikai csavarok”* című tanulmányában a szóképregények műfaja felől közelíti meg a médiumot, továbbá a klasszikus retorika hagyományának segítségével vizsgálja Brigitta Falkner *AU! Die methodische Schraube* című képregényét, illetve rávilágít a különböző mediális kapcsolatokra is.

Gregor Lilla a testkép, az identitás és a betegség képregényben való ábrázolására fekteti a hangsúlyt *Liminalitás és betegség Charles Burns Black Hole című képregényében* című írásában, mindezt úgy, hogy különböző képregénykultúrák példáival támasztja alá témaválasztásának fontosságát. Az írás mindezen túl nemcsak a betegség és az ezzel járó testi elváltozások szempontjából vizsgálja a választott alkotást, hanem reflektál a képregény és a normatív könyvformátum különbségeire is.

Az amerikai képregények tendenciájával két írás is foglalkozik. Bacsadi Zsófia *A golyóálló bőr mit sem ér a gyásszal szemben* című tanulmányában a trauma kap központi szerepet. Az *Alias* című Marvel-képregénysorozat és az ebből készült *Jessica Jones* című NETFLIX-tévésorozat vizsgálata nemcsak a két médiumból eredő történet különbségeire világít rá, hanem az eltérő történelmi-társadalmi kontextusokra is. Külön érdemes kiemelni a témavá-

lasztást, hiszen a Jessica Jones-sorozat nagy népszerűségnek örvend, azonban az eredeti képregény (úgy tűnik) sokak számára ismeretlen maradt. Itt említhetjük Dunai Tamás *Az amerikai és a frankofón fősodorbeli szerzői képregények új trendjei* című írását is, mely egy újabb hiányra világít rá: a képregényipar és -piac kutatására, mely elenyésző a narratológiai, a reprezentációval foglalkozó, illetve különféle tematikus elemzésekkel szemben. Így a tanulmány során a befogadónak lehetősége nyílik átfogó képet alkotni az amerikai képregénypiac átalakulásáról, a jelenség hátterében álló okokról, ezen túl pedig a francia–belga bande dessinée helyzetéről is. Az írás ezáltal lehetőséget teremt a kiadók és a közönségek gyakorlatainak megértésére a rajongói kutatások és a sztárkultusz irányából vizsgálva.

A következő két tanulmány a frankofón területek képregényeit állítja középpontba. Maksa Gyula írása *Önéletrajzolás, rajzolt riportregény, „expat"-képregény* címmel a frankofón bande dessinée médiakultúrájába tartozó alkotásokat vizsgál. A tanulmány célkitűzése az önéletrajzolás a kortárs frankofón képregényekben való bemutatása, továbbá Maksa szövege lehetőséget teremt további vizsgálatokra is, mivel rámutat más médiumok műfaji jellegzetességeire is. Lukács Laura *Tintin Dél-Afrikában* című tanulmányában Hergé *Tintin au Congo* című alkotása lép intertextuális párbeszédbe Anton Kannemeyer *Pappa in Afrika* című gyűjteményével. Hiánypótló és egyben érdekfeszítő írás Lukácsé, nemcsak a frankofón képregényhagyománnyal való összevetés szempontjából, hanem a ligne claire ábrázolásmód informatív, értelmező feltárásának szempontjából is.

A *Menekülés, életérzés, nosztalgia* című tanulmányában Gondos Emőke a képregény erdélyi magyar olvasóközönségének összetételét vizsgálja. A *Fantomantika* képregényhavilap olvasóinak kérdőíves vizsgálata során számos példával világít rá a médium közönségteremtő erejére. Gondos Emőke kutatása hangsúlyt fektet egyén és közösség fogyasztói szokásaira, továbbá megítélésére is. Hazánkban a képregényfogyasztás és a hozzá fűződő attitűd vizsgálata újdonságnak számít, így ezen kezdeményezés új távlatokat nyithat meg a hazai képregénykutatásban.

A képregények megítélése sokat javult az elmúlt években, azonban hazánkban a hozzá kapcsolódó tanulmányok, szakirodalmak száma továbbra is alacsony. A *Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok* című kötet hiánypótló alkotás: olyan szerzők gondolatait gyűjti egybe, akik célként tűzték ki a médium kutatását, ezzel is elősegítve hazánkban való helyzetének megszilárdítását. A *Képregénytudomány* című sorozat negyedik kötete eredeti célkitűzéséhez hűen egy konferencia anyagát gyűjti egybe, és egyaránt törekszik a képregénykutatás tendenciáinak felmutatására, továbbá a médium népszerűsítésére, miközben mindvégig olvasmányos és befogadható marad az érdeklődők számára.

(*Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok*, szerk. Maksa Gyula, Vincze Ferenc, Szépirodalmi Figyelő Alapítvány, Budapest, 2020.)

Áder Éva Zsuzsanna,
ELTE BTK, doktoranduszhallgató

MECSEK 2021. MÁRCIUS 15.

A képeket készítette: Orbán Jolán

Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

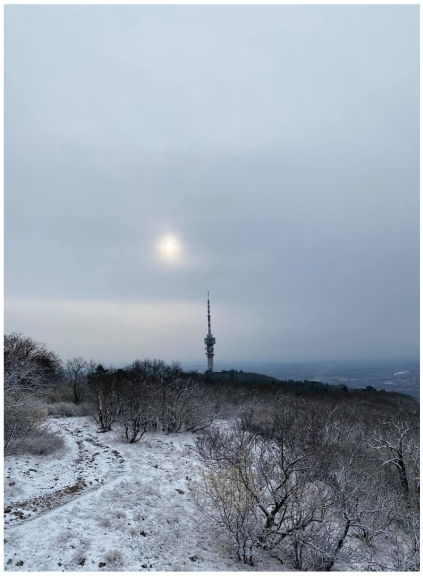

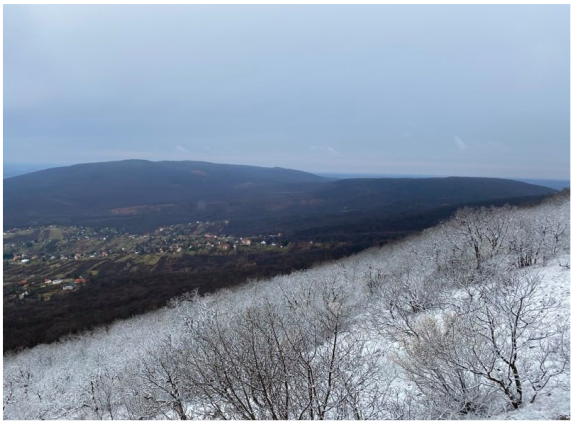

PÉCS: (FÉNY)KÉPEK

A képeket készítette: Orbán Jolán

Modern Irodalomtörténeti és Irodalomelméleti Tanszék

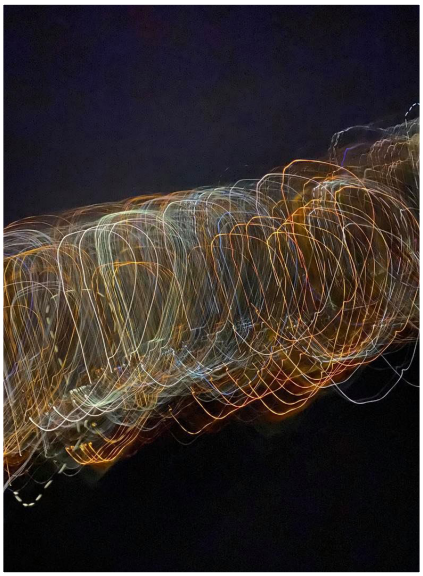

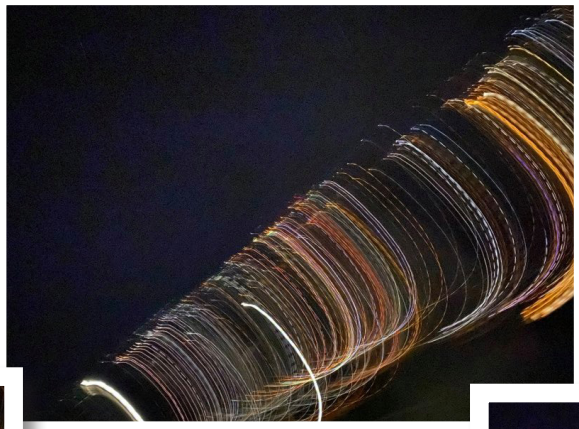

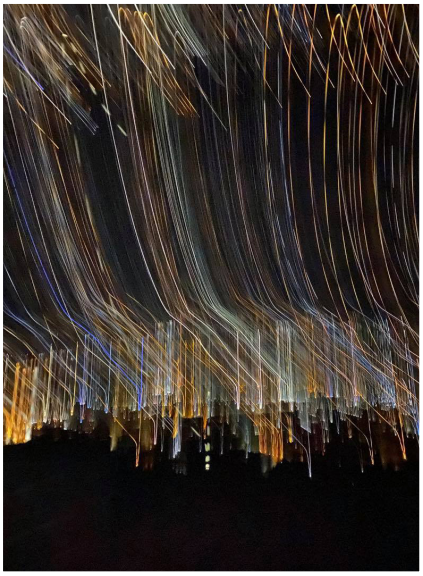

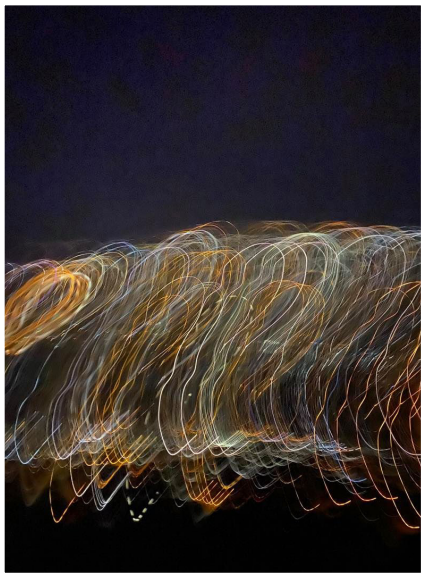

KIMAGASLÓ EREDMÉNYEKKEL ZÁRULT A 35. OTDK

2021. április 21. és 24. között újabb három online szekcióban mérethették meg tudásukat a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és Társadalomtudományi Karának TDK-zói. A konferenciára 74 hallgatónk összesen 70 pályamunkával nevezett. Eredményeik magukért beszélnek.

EREDMÉNYEK – HUMÁNTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

1. helyezés

Fenyő Dániel: Hajas Tibor fasizmusa a magyarországi neoavantgárd és a Kádár-korszak kultúrájának tükrében – 20. századi magyar irodalom II. tagozat

Témavezető: Dr. Takáts József, egyetemi adjunktus

Szeteli Anna: Az inferencialitás és a közvetlen tapasztalat. Beszélői „visszaélések" a szerintem kifejezés tükrében – Általános, leíró és generatív nyelvészet tagozat

Témavezető: Dr. Alberti Gábor, egyetemi tanár

Zab Tamás Lóránd: Latinca Sándor kultusza a 20. század második felében Kaposváron – 1945 utáni magyar történelem és történelmi emlékezet I. tagozat

Témavezető: Dr. Csibi Norbert, egyetemi adjunktus; Polyák Petra, főlevéltáros

2. helyezés

Csondor Soma: „Megyünk és hallgatunk." Traumaábrázolás Borbély Szilárd Nincstelenek című regényében – Kortárs magyar irodalom tagozat

Témavezető: Dr. Orbán Jolán, egyetemi tanár

Váradi Júlia: Gyöngyélet? A XVIII–XIX. századi katonaállítások néprajzi olvasata – Néprajz II. Társadalomnéprajz tagozat

Témavezető: Dr. Máté Gábor, egyetemi adjunktus

Pozsonyi Lilla: Azt/úgy hiszem (hogy), azt/úgy gondolom (hogy). Két kifejezés vizsgálata magyar mint idegen nyelvi szempontból – Alkalmazott nyelvészet, fonetika, pszicholingvisztika, stilisztika tagozat

Témavezető: Dr. Dóla Mónika, egyetemi adjunktus

Stemler Kitti Réka: Az ám diskurzus-partikula áttekintő vizsgálata – Kognitív nyelvészet és pragmatika tagozat

Témavezető: Dr. Viszket Anita, egyetemi adjunktus

Raposa Vivien Kitti: A pécsi bajtársi egyesületek antiszemita mozgalmai a Pécsi Erzsébet Tudományegyetemen – Két világháború közti magyar történelem II. tagozat

Témavezetők: Dr. Bánkuti Gábor, egyetemi docens; Polyák Petra főlevéltáros, Pécsi Tudományegyetem, Egyetemi Levéltár

Bacsa Ildikó Eszter: „Az egri nők a várban, a mai nők a gépek mellett harcolva építik a boldogabb jövőt." A nőideál reprezentálása a magyar filmhíradókban 1945–1949 – 1945 utáni magyar történelem és történelmi emlékezet II. tagozat

Témavezető: Dr. Bánkuti Gábor, egyetemi docens

3. helyezés

Prohászka Zsolt: A modális egzisztenciális kérdő névmási konstrukció a magyar nyelvhasználatban – Általános, leíró és generatív nyelvészet tagozat

Témavezető: Dr. Farkas Judit, egyetemi docens

Nagy Tamás: Elám politikai helyzetének alakulása az anti-asszír koalíción belül – Ókortörténet – Klasszika filológia II. tagozat

Témavezető: Dr. Csabai Zoltán, egyetemi adjunktus

PALÓCZ MÁRK: A Francia Idegenlégió és magyar tagjai 1831-től napjainkig – 1945 utáni egyetemes történelem tagozat

Témavezető: Dr. Bene Krisztián, egyetemi docens

ORSÓS GYÖRGY: A válság temporalizációja Málnási Ödön *A magyar nemzet őszinte története* című kötetének tükrében – Két világháború közti magyar történelem II. tagozat

Témavezető: Dr. Kisantal Tamás, egyetemi docens

Különdíj

HÜSE ASZTRIK: Római kori hangszerábrázolások Pannoniából – Ókori elő-ázsiai és antik régészet tagozat

Témavezető: Dr. Fazekas Ferenc, egyetemi adjunktus

TURNÁR ERIK: Versenyfutás a Baltikumban. Nagyhatalmi versengés a balti térségben 1914–19191 – Újkori és legújabb kori egyetemes történelem (19. sz. – 1945) tagozat

Témavezető: Dr. Bebesi György, egyetemi docens

EREDMÉNYEK – TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ

1. helyezés

ÓNYA BALÁZS: Az igazság korrespondencia-elméletének dualista változata – Filozófia tagozat

Témavazető: Dr. Kocsis László, egyetemi adjunktus

2. helyezés

LUKÁCS LAURA KLÁRA: Tintin Dél-Afrikában. A frankofón koloniális képregény motívumainak jelenléte Anton Kannemeyer művészetében – Média- és Kommunikációtudomány 1. tagozat

Témavezető: Dr. Maksa Gyula, egyetemi docens

KÖMÜVES DÁNIEL: Az "osztályok halála" az értékkritikai iskola tükrében – Szociológia 4. tagozat

Témavezetők: Dr. Bagi Zsolt, egyetemi adjunktus; Dr. Berger Viktor, egyetemi adjunktus

3. helyezés

KNIESZ ADRIENN: A területi tőke immateriális tényezőinek vizsgálata egy település esetén – Szociológia 3. tagozat

Témavezető: Dr. Ragadics Tamás, egyetemi adjunktus

Különdíj

GÖDRI RITA: Pályakezdő újságírók helyzete Magyarországon – Média- és Kommunikációtudomány 3. tagozat

Témavezető: Dr. Polyák Gábor, egyetemi docens

CSABAY ISTVÁN CSABA: A bűnökről és a büntetésekről. Beccaria az utilitarizmus és a társadalmi szerződés metszéspontjában – Filozófia tagozat

Témavezető: Dr. Pete Krisztián, egyetemi adjunktus

Szívből gratulálunk a résztvevőknek, témavezetőiknek, és további eredményes munkát kívánunk nekik!

EDITORIAL NOTE

The year 2021 brought a surprising change and unexpected transformation into our university life. The impacts of the COVID-19 pandemic period challenged our daily and university life. Whether we wanted it or not, we developed the ability of resilience that helps us adapt successfully to challenging, powerful and shocking conditions. Our dean György Heidl emphasized the need and importance to maintain the unity of the Faculty of Arts. The *Nexus*, a public interest journal of the Faculty of Arts, serves to be a connecting link among the institutes, departments, and research centers of the Faculty. Knowing each other's works and results, cooperation, and brainstorming are the ways to achieve unity. The *Nexus* represents this unifying community force, and we need this cohesion currently more than ever.

The second issue of the *Nexus* follows this unifying, organizing principle and primarily reports on the Faculty events of the Fall semester of 2020/2021. This issue prominently covers the 30th Anniversary of the Department of Ethnography and Cultural Anthropology, with an account about the academic life of the department written by Zoltán Nagy, and followed by a virtual photo essay that looks back over 30 years of history. The photos present the history of the department and the cohesive force of the community, which considers the humanist ethos as important as the academic life in the department. The Életutak – Tudományterületek | Interjúk [*Life Paths-Fields of Science-Interviews*] column presents the works of Márta Font, Ernő Barics, and Krisztián Bene as researchers, lecturers, and science promoters, and their intellectual workshop building roles are decisive in the life of the Faculty. Mária Mánfai Huszárné gave an interview on the occasion of her retirement. Her student-centered, conscientious, and dedicated work is exemplary at our Faculty. Mária Seress took over the leadership of the students' records office from her.

Among the main responsibilities of the *Nexus* are the presentation of scientific news, public service announcements, scientific events, conferences, lectures, and applications. Also, readers can be informed about the professional progress of the university students and the Faculty (PhD. news, habilitations, appointments). As a new colleague, Zsófia Bécsi introduces herself in an interview. A new column aims to present the daily life of our Faculty, including two interviews with Bernadett Kiss, a colleague from the field of administration, and Bálint Glázer, former president of the HÖK. Our *Kaleidószkóp* [*Kaleidoscope*] column reports on the diverse scientific activities of the institutes and departments.

Sarolta Kuglics, a student of Communication and Media Studies, and an editor of the *Pécsi Egyetemisták Magazinja*, and Alexandra Mettler, a graduate student of Hungarian Language and Literature Studies, joined our editorial board as guest editors and trainees who actively, enthusiastically, and creatively contributed to the birth of this issue. In addition to proofreading activities, Sarolta interviewed young student artists from the field of Humanities and created a new column under the title of '*Kreativ sorok*' [*Creative Lines*], giving voice and space to talented students to present their works.

Alexandra participated strenuously in the proofreading process and edited the column '*Könyvajánló*' [*Book Recommendations*], by adding substantive and vivid commentary. I am grateful for their work.

In this issue, we also introduce the current work of several unique Humanities research centers in Pécs. This issue of the *Nexus* presents current updates of the *Historical Research Group of Modern Russia and the Soviet Union* (MOSZT), and Krisztián Bene speaks about the birth of the *Multidisciplinary Research Group on War Studies*. Sarolta Kuglics interviewed Valentyina Végvári about the Mother-tongue competition of the *Russian Center*. Róbert Somos talked about the work of the *Centre for Patristic Studies* and presented his new book *Órigenész*: *Zsoltárhomíliák*, in which he translated Origen's Homilies on Psalms, and wrote a preface to the book. Finally, Gyula Maksa presents the activity of the *Comics Studies Research Center* in an interview.

This issue concludes with two informative book reviews. Péter B. Kovács, PTE BTK student of the undivided teacher training program of History and Hungarian Language and Literature Studies, wrote a review of Márta Font and Gábor Barabás' *Coloman, King of Galicia and Duke of Slavonia (1208-1241): Medieval Central Europe and Hungarian Power (Series: Beyond Medieval Europe)*. Also, a review of Éva Áder (ELTE doctoral student) can be read about Gyula Maksa and Ferenc Vincze's book *Képregénykultúrák, műfajok, gyakorlatok* [*Comics Cultures, Genres and Practices*], published in 2020.

As you can see from the table of contents, the second issue of the *Nexus* is full of interesting and valuable content. I am especially grateful for the persistent and valuable cooperation of the institutes' contact colleagues, and the team spirit of the editorial staff.

We warmly commend the second issue of *Nexus* Magazine to the readers.

Lívia Szélpál

We continue to count on the valuable help of our institute contact colleagues and look forward to the latest news from their institutes to the next issue.

The deadline for submission of materials for the third issue is **31 October 2021.**

Editorial e-mail address: Nexus@pte.hu.

N

SAPERE AUDE

PTE | BTK